

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

G H I D DE IMPLEMENTARE A CURRICULUMULUI NAȚIONAL LA LIMBA ROMÂNĂ

**PENTRU INSTITUȚIILE DE EDUCAȚIE TIMPURIE
CU PROGRAM ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE**

Chișinău • 2018

CZU 373.2.091:811.135.1'243

G 49

Realizat în cadrul Programului național pentru îmbunătățirea calității învățării limbii române în instituțiile de învățământ general cu instruire în limbile minorităților naționale (2016-2020), Hotărârea Guvernului nr. 904 din 31.12.2015

Aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1592 din 25.10.2018)

COORDONATORI NAȚIONALI:

- **Angela CUTASEVICI**, Secretar de Stat în domeniul educației, MECC
- **Valentin CRUDU**, șef Direcție Învățământ General, MECC
- **Natalia Grîu**, consultant principal, MECC

AUTORI:

- **Alexandra Barbăneagră**, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
- **Lucia Cucu**, magistru în management educațional, director, Asociația Națională a Trainerilor Europeni din Moldova (ANTEM)
- **Iulia Iordăchescu**, profesoară de limba și literatura română, grad didactic superior, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
- **Liuba Mocanu**, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
- **Lucia Cepraga**, doctor în filologie, conferențiar universitar, Academia de Studii Economice
- **Ala Zavadschi**, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

RECENZENȚI:

- **Liuba Petrenco**, dr. conf. univ., șef catedră *Limbă și Comunicare*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
- **Anatolie Ionaș**, dr. conf. univ., șef catedră *Limbă și Literatură Română*, Universitatea de Stat din Tiraspol

Autorii exprimă sincere mulțumiri pentru colaborare în realizarea produsului curricular profesorilor de limba română din grădinițe, în special celor din UTAG:

Natalia Nedealco, grădinița nr. 7, Comrat; **Galina Mutcoglo**, grădinița nr. 9, Comrat; **Alla Uzun**, grădinița nr. 5, Comrat; **Olga Scripcari**, grădinița nr. 6, Comrat; **Marcela Cîșleanu**, grădinița nr. 8, Vulcănești; **Prascovia Cealicu**, grădinița nr 5, Ceadâr-Lunga; **Liudmila Berber**, grădinița din Tomai; **Liudmila Barbineagra**, grădinița nr. 6, Ceadâr-Lunga; **Elena Ceaneva**, grădinița nr.1, Cișmichioi.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Ghid de implementare a curriculumului la limba română: pentru instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale / Alexandra Barbăneagră, Lucia Cucu, Iulia Iordăchescu [et al.]; coord. naț.: Angela Cutasevici [et al.]; Min. Educației, Culturii și Cercet. a Rep. Moldova. – Chișinău: S. n., 2018 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 128 p.: fig. color, tab.

Referințe bibliogr.: p. 92-96. – 500 ex.

ISBN 978-9975-3279-9-2.

ISBN 978-9975-3279-9-2.

CUPRINS

Cuvânt introductiv	4
1. Învățarea integrată a limbii române la etapa de educație timpurie. Principiile învățării integrate	6
2. Caracteristica psihopedagogică și lingvistică a copiilor de vârstă timpurie	13
3. Formarea competenței de comunicare în limba română la etapa de educație timpurie	20
3.1. Formarea competenței de receptare a mesajelor orale în diferite situații de comunicare. Audierea.....	20
3.2. Formarea competenței de producere a mesajelor orale în varia contexte de comunicare. Vorbirea	27
3.2.1. Formarea competenței de pronunțare	32
3.2.2. Formarea competenței lexicale.....	37
3.2.3. Formarea competenței gramaticale.....	47
3.3. Formarea competenței de apreciere a elementelor specifice culturii române.....	55
4. Managementul procesului de învățare a limbii române la etapa de educație timpurie	58
4.1. Proiectarea activităților de învățare integrată	58
4.2. Strategii de învățare timpurie a limbii române	75
4.3. Modalități de evaluare a procesului de învățare integrată a limbii române.....	84
Bibliografie	92
Anexe	
Anexa 1. Proiecte didactice model.....	97
Anexa 2. Proiectarea orientativă a conținuturilor de învățare, grupa mijlocie.....	108

Cuvânt introductiv

Eficientizarea procesului de învățare a limbii române în instituțiile cu program în limbile minorităților naționale este unul din obiectivele prioritare ale sistemului educațional, stabilit în documentele strategice naționale. O bună cunoaștere a limbii oficiale a statului oferă etniilor conlocuitoare posibilitatea să-și continue studiile în limba română, să se integreze social și profesional să promoveze dialogul intercultural, facilitând coeziunea socială în Republica Moldova.

În aceste condiții, educația lingvistică timpurie a copiilor din instituțiile cu program în limbile minorităților naționale este o dimensiune nouă în sistemul de învățământ, menită să contribuie la sporirea calității învățării limbii române.

Prezentul **Ghid** este conceput ca parte integrantă a sistemului de produse curriculare pentru educația timpurie și reprezintă un document de reper în implementarea **Curriculumului la limba română pentru instituțiile cu program în limbile minorităților naționale**.

Ghidul pune la dispoziția celor interesați:

- concepția curriculumului axată pe învățarea integrată a limbii române la etapa de educație timpurie;
- viziuni psihopedagogice și lingvistice privind învățarea timpurie a limbilor nematerne;
- orientări generale și repere metodologice privind formarea competențelor de comunicare la etapa timpurie:
 - competențe de receptare a mesajelor orale în varia contexte de comunicare;
 - competențe de producere a mesajelor orale în diverse situații de comunicare;
 - competențe de apreciere a elementelor specifice culturii române;
 - sugestii metodologice la capitolul managementul de învățare a limbii române în perioada educației timpurii, în stricto:
 - proiectarea activităților de învățare integrată;
 - strategii de învățare timpurie a limbii române;
 - modalități de evaluare a procesului de învățare integrată a limbii române etc.;
- recomandări de proiectare orientativă a conținuturilor educaționale și realizare a activităților interdisciplinare pe categorii de vârstă: grupa mijlocie, grupa mare și grupa pregătitoare.

Menționăm că atât concepția de învățare integrată a limbii române la etapa educației timpurii, cât și materialele suport au trecut printr-un proces de *peer-review* în cadrul proiectului internațional implementat de *Asociația Națională a Trainerilor Europeni (ANTEM)*, în perioada 2015-2018.

În context, relevăm că, în anul 2015, ANTEM a inițiat un program de învățare simultană a limbilor română și găgăuză în instituțiile de educație timpurie cu preda-

re în limbile minorităților naționale (grupa mare). A fost elaborată o concepție și un sistem metodologic de învățare bilingvă în instituțiile preșcolare, asigurat cu: ghid metodologic; curriculum; manual; cartele cu imagini; culegere de poezii și cântece; culegere de povești, snoave și povestiri. Toate materialele didactice fiind însoțite de suporturi audio, sonorizate de către profesioniști în domeniu. A fost creată platforma on-line în susținerea cadrelor didactice și părinților <http://bilingual.antem.org>. Astfel, pe lângă unitățile de învățare propriu-zise, pe platformă sunt plasate un șir de materiale didactice suport, activități interactive centrate pe copil, care pot fi ușor consultate și descărcate pentru uzul tuturor celor interesați. Programul a fost pilotat în 20 de grădinițe din UTAG.

Ghidul este un instrument practic și util, destinat *cadrelor didactice* din instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale, precum și *managerilor* din sistemul educațional.

Suportul curricular oferă oportunități de promovare a unor demersuri didactice diferențiate și personalizate în vederea realizării *Curriculumului disciplinar la limba română* în instituțiile de educație timpurie.

Drept condiții pentru implementarea eficientă a curriculumului proiectat, relevăm:

- promovarea unui management efectiv în procesul de implementare a *Curriculumului* la limba română pentru instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale;
- asigurarea unui cadru motivațional pentru profesori/educatori, copii și părinți;
- crearea unui cadru psihologic și relațional prielnic, ”oferant” procesului de instruire;
- orientarea procesului de învățare centrat pe copil, în vederea formării de competențe;
- conceperea demersului didactic din perspectiva valorificării strategiilor active și interactive;
- crearea mediului intercultural de învățare;
- crearea unui parteneriat viabil între instituția de educație timpurie, părinți și comunitate.

Autorii

1. Învățarea integrată a limbii române la etapa de educație timpurie. Principiile învățării integrate

Literatura pedagogică actuală descrie integrarea curriculară drept o modalitate inovatoare de proiectare a curriculumului, care prevede sintetizarea și organizarea didactică a conținuturilor din diferite domenii ale cunoașterii, astfel încât să se asigure că preșcolarul achiziționează o imagine coerentă, unitară despre lumea reală. „Curriculum-ul integrat presupune crearea de conexiuni semnificative între teme sau competențe care sunt, de regulă, formate separat, în interiorul disciplinelor. Aceste teme sau competențe au o puternică legătură cu viața cotidiană a copiilor/elevilor și își propun, direct sau indirect, să contribuie la formarea unor valori și atitudini” [32].

În acest context, opinăm că metoda abordării integrate a conținuturilor poate fi luată drept bază în conceperea procesului de predare-învățare-evaluare a limbii române în instituțiile cu program în limbile minorităților naționale. Argumente psihopedagogice în favoarea învățării integrate a limbii române la etapa preșcolară sunt multiple. Considerăm că prin metoda învățării integrate copiii vor putea însuși limba efectiv și afectiv, se vor implica și participa în procesul de învățare, prin antrenarea unor surse și mijloace cât mai variate, cu ajutorul experiențelor diverse, al învățării prin descoperire.

Învățarea integrată a limbii române în instituțiile preșcolare cu instruire în limbile minorităților naționale poate fi considerată drept o metodologie/o abordare pedagogică/o practică educațională inovatoare într-un context propriu, sau pur și simplu, ca o activitate, un proiect inter-/transdisciplinar care cuprinde diverse arii de studiu: *literatură, muzică, artă plastică, dans, istorie, etnologie* etc. (Figura 1.1).

Figura 1.1. Procesul de învățare integrată a limbii române
la etapa de educație timpurie

În cadrul activităților de învățare integrată a limbii române reperul va fi **educația limbajului și a comunicării** extinsă în activități *literar-artistice, de artă plastică, muzică* etc. Abordarea integrată se reflectă în activitățile de învățare structurate pe

unități tematică, respectiv, procesul educațional este văzut drept unul creativ, interdisciplinar, complex, direcționat să stimuleze copiii în procesul de achiziționare a noilor competențe.

În acest sens, învățarea integrată a limbii române poate fi privită și ca o strategie de învățare ce presupune schimbări nu numai în planul organizării conținuturilor, ci și în ambianța predării și învățării. Punctul de pornire în procesul proiectării și organizării demersului didactic îl constituie copilul și experiența sa. Activitățile integrate vor fi proiectate atât în planificarea calendaristică, conceptualizată conform curriculumului disciplinar, cât și în scenariile didactice zilnice elaborate de cadrul didactic.

Procesul didactic al învățării integrate

În procesul de *formare a limbajului și a comunicării* în limba română, preșcolarul va învăța să recepționeze la auz și să reproducă/pronunțe sunete, grupuri de sunete, silabe, să recunoască și să valorifice în vorbire unitățile de vocabular care desemnează noțiuni din imediata apropiere: *denumiri de obiecte și ființe, animale domestice și sălbatice, fructe și legume, denumiri de profesii, culori, numere, părți ale corpului, fenomene ale naturii, însușiri, acțiuni și stări, reprezentări* etc. De asemenea, va putea alcătui îmbinări de cuvinte, enunțuri simple și scurte în baza modelelor de vorbire (de ex.: *Acesta este un urs. Ursul trăiește în pădure* etc.); va putea formula și adresa întrebări cu referire la obiecte, ființe, însușiri, caracteristici etc. (de ex.: *Cine este acesta? Ce face iepurele? Unde este masa?* etc.), va putea alcătui dialoguri în bază de repere, monologuri scurte (prezentare, descriere de obiecte, ființe) constituite din 2-3 enunțuri.

Tot în această perioadă, copilul va trebui să însușească și să utilizeze corect cuvinte simple opuse ca sens: *mare-mic, lung-scurt, bun-rău* etc.; formele substantivelor, verbelor și pronomelor la numărul singular și plural; formele articolului nehotărât și hotărât (de ex.: *Acesta este un măr. Mărul este roșu.*); semnificația prepozițiilor: *sub, pe, lângă* etc.; adverbilor: *înainte, înapoi, jos, sus* etc.; să acorde adjectivul cu substantivul determinat (de ex.: *floare albastră, cub mic* etc.) ș.a.

Este important ca preșcolarul să manifeste atenție auditivă/auz fonetic în situațiile solicitate, să sesizeze și să distingă unitățile lexicale, să identifice unele caracteristici, să ofere informații despre propria și altă persoană, să solicite informații, dar și să ofere răspunsuri verbale și nonverbale la cerere, să construiască mici texte.

Copilul trebuie să poată să-și exprime prin limbaj sentimentele, emoțiile, gândurile, dorințele, să manifeste competențe de adresare politicoasă. De ex.: *Îmi plac bomboanele. Nu-mi place supa. Doamna educatoare* etc.

La această etapă, comunicarea verbală trebuie neapărat realizată și prin intermediul comunicării nonverbale, limbajul mimicii și al gesturilor. Astfel, copilul va însuși mult mai ușor unitățile de vocabular specifice limbii învățate.

Procesul de învățare a limbii române se poate extinde în diverse **activități literar-artistice**, ce presupun învățarea poeziilor, a ghicitorilor, a cântecelor, a poveștilor etc., care facilitează înțelegerea și interacțiunea, mai ales că pot fi transformate în jocuri de rol pentru copii sau mici scenarii dramatizate.

Textele literare învățate constituie exemple bune de limbaj literar, pe care preșcolarii trebuie să-l însușească.

La activități, copilul va fi pus în situația să asculte atent textul prezentat de adult (recitat, povestit, lecturat) și să repete după el (individual sau în cor); să recite expresiv poezii simple; să răspundă la întrebări despre mesajul textului (poezie, cântec, poveste); să reproducă/repovestească, cu sau fără repere, cu ajutorul profesorului, părintelui mesaje audiate etc.

Pentru a exersa limbajul copiilor, pot fi utilizate diverse tipuri de *dramatizări*: redarea prin mijloace dramatice a conținutului unor povești, povestiri, istorioare, respectând firul narativ al textelor; realizarea unor secvențe prin teatrul de păpuși, teatrul de umbre, teatrul de masă. În aceste activități pot fi utilizate marionete, jucării, măști, accesorii pentru a ajuta copilul să transpună cât mai ușor cele învățate în situații reale de viață.

Activitățile integrate de formare a limbajului, în limba română, la etapa preșcolară pot fi realizate și prin *învățarea cântecelor*, care reprezintă un instrument eficient pentru învățarea unei limbi. Prin repetarea ritmată a versurilor din textele muzicale, în procesul didactic, se creează o situație ludică de învățare, o „atmosferă” propice procesului de însușire activă și interactivă a comunicării în limba țintă. Cântecul reprezintă o modalitate eficientă de exersare a pronunției și a intonației, de memorare și consolidare a vocabularului, de învățare a structurilor lingvistice/modelele verbale, de formare/dezvoltare a limbajului, de implicare emoțională în procesul de învățare etc.

Versurile cântecelor, în cele mai multe cazuri, se rețin cu ușurință, pot fi interpretate și la domiciliu, împreună cu părinții, rudele.

Prin cântec copiii vor învăța elemente specifice ale culturii române. Totodată, cântecele contribuie la îmbunătățirea abilităților de ascultare, influențează comportamentul și emoțiile copiilor și au efect pozitiv asupra motivației de a învăța limba. Din acest motiv, ideea utilizării cântecelor și a muzicii în cadrul activităților de educație a limbajului și comunicării se bucură de o atenție crescândă atât din partea cercetătorilor, cât și a cadrelor didactice.

În timpul intonării cântecului, copiii pot exercita mișcări și figuri de dans, manifestând expresivitate corporală în relație cu mesajul textului cântat și caracterul variat al muzicii.

Este important să menționăm că la etapa incipientă copiilor li se poate cere doar să exprime, să demonstreze ce au înțeles, fără să cânte, ca ulterior, după reluarea și repetarea de mai multe ori a activității, unii copiii sau cei mai mulți dintre ei să înceapă să cânte.

Procesul de formare a limbajului și a comunicării în limba română poate fi extins și în activități de *artă plastică*. De exemplu, la tema *Fruitele și legumele*, se poate propune copiilor colorarea unor imagini cu fructe și legume, modelarea lor din plastilină sau construirea unor puzzle. Aceste activități vor ajuta copiii preșcolari să memoreze unitățile de vocabular la temă (*măr, pară, roșie, coș*), formele cuvintelor

învățate (*un măr, un măr roșu, două mere, două mere roșii*), structurile/modelele verbale în care se utilizează lexicul învățat dar și să memoreze anumite instrucțiuni (*Desenați un măr!; Colorați fructele!; Fiți atenți!; Desenăm cu creionul roșu!*) etc.

În activități verbalizate de artă plastică, copiii vor fi solicitați să repete, să spună ce fac, să pună întrebări, să descrie, să interacționeze unul cu altul etc. De ex.: *Ce este acesta/aceasta?, Ce faci?, Ce desenezi?, Cum este?* ș.a. În asemenea condiții, realmente fără efort, ei vor învăța limba română.

În activități integrate de învățare a limbii române copiilor li se poate propune să *construiască/să modeleze/să confecționeze* obiecte din plastilină, lut, hârtie, să realizeze *colaje/mini-proiecte/puzzle, să stabilească corespondențe* între procedeele de reflectare artistico-plastică a obiectelor din mediul înconjurător prin diverse mijloace de expresie (formă, mărime, culoare) etc.

Activitățile de învățare a limbii române în instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale trebuie să fie cât mai variate și creative, să se axeze, în mod special, pe metode active și interactive. În astfel de activități practice copiii vor învăța limba „*ascultând, văzând, imitând, sesizând, pipăind și exersând*”.

În toate situațiile de învățare, cadrul didactic va vorbi cu copilul doar în limba română, va folosi un limbaj adaptat vârstei acestuia, axat pe modele verbale/acte de vorbire, va enunța comenzi simple și scurte în limba-țintă.

Profesorul de limba română va trebui să țină cont de faptul că preșcolarii vor învăța limba română mult mai ușor și sigur în situații în care vor fi încadrați într-un mediu natural, asemănător învățării limbii materne prin:

- asigurarea unui mediu pozitiv, creativ și prietenos cu multe jucării, imagini vesele, care încurajează învățarea spontană;
- metode ludice, într-un mediu favorabil, în care copiii se simt apreciați, motivați și iubiți;
- repetarea activă și interactivă a cuvintelor/enunțurilor/modelelor verbale și transpunerea acestora în mai multe situații de comunicare familiare, uzuale;
- utilizarea metodelor experiențiale, ce solicită învățarea prin practică, „fac, și din ceea ce fac învăț”;
- activități în perechi sau grupuri mici, unde copiii trebuie să interacționeze și să colaboreze unii cu alții;
- învățare activă, jocuri creative, de rol, activități de mișcare și imitare, dans etc.;
- observare permanentă a lucrurilor din imediata apropiere, ascultare și redare a ceea ce văd și simt etc.

În acest mediu oportun pentru învățarea durabilă și eficientă a limbii române se va pune accentul și pe dezvoltarea personală a copiilor.

Metodologia de învățare a limbii române axată pe abordarea naturală va încuraja învățarea firească și creativă.

Principiile învățării integrate a limbii române în educația timpurie

Învățarea integrală a limbii române, în instituțiile cu program în limbile minorităților naționale se bazează pe un șir de principii:

● **Învățarea centrată pe copil**

În învățarea timpurie a unei limbii accentul se va pune cu prioritate pe copil, pe nevoile lui personale. Cadrul didactic trebuie să cunoască și să ia în considerare trebuințele/necesitățile copiilor și, prin aceasta, să stimuleze abilitățile lor emoționale, sociale și motrice. Scopurile, conținuturile, strategiile de învățare trebuie astfel definite, încât acestea să se racordeze la trăirile și experiența copilului. Acestea trebuie să aibă importanță și utilitate nemijlocită în cotidianul copilului, iar materialele utilizate în activități trebuie să fie alese corespunzător nivelului de dezvoltare al preșcolarului.

În procesul de învățare a limbii române la etapa de educație timpurie, copilului trebuie să i se ofere, pe lângă faze de învățare ”intensive”, faze de „liniște”, pentru meditație și dezvoltare a concentrației. Respectiv, copilul nu trebuie să fie constrâns să vorbească imediat în limba pe care o învață. Este un lucru firesc ca în perioada de învățare a limbii nematerne copilul să treacă prin ceea ce specialiștii numesc “silent period”, adică o etapă în care acesta refuză să vorbească în limba țintă. Este o perioadă întâlnită și în cazul învățării limbii materne, când copilul înțelege cuvintele, dar încă nu vrea să le pronunțe. În această perioadă părinții se pot simți descurajați, pentru că au impresia că copilul lor nu are rezultate, însă acesta nu trebuie forțat să pronunțe cuvintele dacă nu este pregătit, o va face atunci când se va simți sigur pe el. Atât cadrul didactic, cât și părinții trebuie să continue învățarea/utilizarea limbii fără a insista în vreun fel asupra copilului și fără a face presiuni.

Procesul de învățare a limbii române trebuie să fie susținut și prin exemple de utilizare, modele de vorbire și imagini, iar activitățile trebuie să fie logic structurate, diferențiate și individualizate.

Greșelile sunt o componentă evidentă în procesul de formare a competențelor de comunicare în limba țintă și trebuie să fie corectate prin strategii de feedback. Prezentările verbale nu trebuie întrerupte prin corectări; atunci când se fac, corectările trebuie să fie tacticoase, pentru a evita blocajul copiilor.

● **O persoană – o limbă**

Acest principiu trebuie să fie respectat atât de cadrele didactice, cât și de părinți, rude. Este important să fie folosită în comunicarea cu copilul doar o singură limbă în toate situațiile, fără excepție. Dacă adultul a început să vorbească cu copilul în limba-țintă (română), el nu trebuie să folosească o altă limbă intermediară. Adulții trebuie să reziste tentației de a-i traduce copilului cuvântul din noua limbă în limba maternă, chiar dacă se pare că acesta nu înțelege despre ce este vorba. Explicațiile se vor da tot în limba română. În acest caz, copilul va conștientiza mult mai repede diferența dintre limba maternă și limba pe care o învață, va confunda mai puțin unitățile lingvistice ale celor două limbi.

Cadrul didactic va vorbi, după posibilitate, exclusiv în limba română, dar le va sugera copiilor că înțelege, dacă aceștia i se adresează în limba lor maternă.

Dezvoltarea personalității copilului este influențată, incontestabil, de mediul socio-familial. Pentru procesul de educare a limbajului în învățarea limbii române, existența în familie a unor membri care vorbesc limba-țintă este un motiv important, care determină copilul să depună eforturi întru însușirea limbii pe care o învață, fiind, totodată, și condiție favorizantă, mai ales, dacă în relațiile dintre membrii familiei se folosește pentru comunicare acest „instrument” nou.

- **Învățarea prin activități ludice**

Procesul de învățare decurge mult mai ușor, dacă este realizat într-un mod plăcut, distractiv, emoțional. Cu cât activitățile de învățare sunt mai variate și mai creative, cu cât mai distractiv este modul în care se învață limba, cu atât mai mult va dori copilul să o audă, să o însușească.

Învățarea trebuie să fie parte din viața copilului, să se realizeze într-un mediu relaxant, lipsit de stres, însă plin de provocări.

Cadrele didactice trebuie să creeze o atmosferă corespunzătoare pentru copil, destinsă, fără frică, o atmosferă care oferă, în același timp, impulsuri și stimuli pentru a crește gradul lui de implicare în diverse activități.

Procesul de învățare a limbii de către preșcolari trebuie să se desfășoare cu orientare spre activități de joc. În timpul jocului, se creează atașamentul emoțional, iar emoția este poarta învățării. Jocurile transformă procesul de învățare într-unul plăcut și distractiv, atât pentru copil, cât și pentru adult (educator, cadru didactic, părinte). Prin joc, copilul achiziționează cunoștințe, descoperă lumea înconjurătoare (învățare deductivă, prin descoperire), regulile de comportament și relațiile dintre oameni.

Adultul trebuie, de asemenea, să știe că 80% din problemele cu care se poate confrunta copilul în procesul de învățare sunt din cauza stresului. Copilul are nevoie de timp pentru a învăța limba și doar după aceasta va începe să o vorbească.

- **Învățarea prin conversație/comunicare**

Pedagogii și psihologii în domeniu consideră că cel mai eficient mod pentru învățarea unei limbi nematerne/străine este conversația. Aceasta este baza învățării, și nu metoda clasică, structuralistă, în situația când așezăm copilul la masă, unde el stă pe tot parcursul activității. Copilul învață interacționând, realizând diverse activități – recepționează, reproduce, transformă, construiește, se joacă, cântă, desenează, colorează etc. Toate aceste activități verbalizate îl ajută să achiziționeze limbajul în limba-țintă.

- **Învățarea într-un „mediu ofertant”**

Învățarea trebuie să se realizeze într-un „mediu ofertant”, propice copilului preșcolar. Un „mediu ofertant” conține foarte multă stimulare senzorială: imagini, culori, jocuri, jucării, puzzle-uri, colaje, mini-postere etc.

După posibilități, procesul de învățare a limbii trebuie să se desfășoare în aceeași ambianță, de exemplu, în aceeași încăpere sau zonă de educație, pentru a asigura, astfel, condițiile de spațiu pentru stimularea atenției și concentrării copiilor.

Locul de învățare trebuie astfel dotat, încât materialele necesare să fie ușor accesibile și ușor de manevrat, pentru ca fluxul de învățare să nu fie deranjat și să nu declanșeze agitație sau neliniște inutilă nici printre copii, nici printre cadrele didactice.

În cazul învățării limbii române în grădiniță, procesul didactic trebuie să fie realizat într-un loc special amenajat, care reflectă cultura, obiceiurile și tradițiile moldovenilor. În felul acesta, copilul va asocia locul dat cu procesul de instruire în limba-țintă.

Planificarea chibzuită a timpului (desfășurarea activităților în perioade concrete de timp), prezentarea în modele/structuri verbale scurte și clare, introducerea anumitor reguli sau păstrarea locurilor copiilor etc. automatizează procesele de învățare și corespund nevoii de siguranță a educabililor.

- **Învățarea prin abordări experiențiale**

Un proverb chinez afirmă „Spune-mi și voi uita, predă-mi și îmi voi aminti cu greu, implică-mă și voi învăța.” Metoda de învățare naturală presupune practica, obținerea unui rezultat, interpretarea acestui rezultat și folosirea cunoștințelor proaspăt acumulate în acțiunile viitoare. Adevărată învățare este cea pe care tu o controlezi, experimentând. Orice fel de cunoaștere începe cu experiența. Învățarea prin abordări experiențiale este una dintre modalitățile eficiente de formare a limbajului în învățarea limbii române ca limbă nematernă la etapa preșcolară.

Pe durata tuturor fazelor de învățare a limbii, trebuie să se folosească, pe cât este posibil, mai multe căi de învățare, pentru a putea realiza învățarea multisenzorială/integrală prin auz, văz, simț/ pipăit, gust, miros și acțiune/mișcare (Figura 1.2).

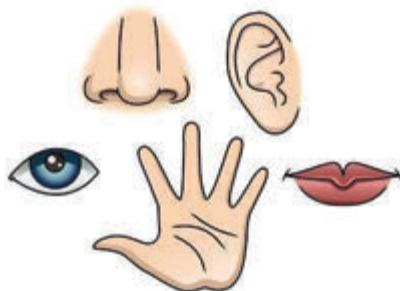

Figura 1.2. Modalități de învățare multisenzorială

Copilul însușește mult mai ușor cuvintele noi, dacă examinează obiectele, le atinge, le gustă, le miroase. Astfel, se produce reacția la acestea, se asociază forma cuvântului cu conținutul lui.

În acest sens, trebuie să încurajăm copiii ca în procesul didactic să examineze, să atingă, să guste, să miroase obiectele și să-și exprime simțurile.

De exemplu: copiilor li se pot propune alimente, fructe, legume să le privească/ pipăie/guste/miroase și să le denumească în limba română.

- Copilul privește, atinge fructul și spune ce vede, sesizează. – *Aceasta este o pară. Para este galbenă.*
- Copilul gustă. – *Para este dulce.*
- Copilul miroase. – *Para este mirositoare.*

Notă: Activitatea poate fi realizat cu ochii deschiși sau închiși, individual sau în grup.

• **Învățarea prin acțiune**

Deși în educația tradițională, copiii sunt încurajați să stea jos în timp ce învață, în prezent, se știe că învățăm mai mult în timp ce interacționăm – *folosim mintea și corpul în același timp!* Este important să încurajăm copiii să se miște în timp ce învață limba (învățarea prin mișcare), să mimeze acțiunile, să imită personajele, să danseze, să cânte etc.

Învățarea acțională este cea prin care copilul „învață prin a face” – „fac și, din ceea ce fac, învăț”. Activitățile date se realizează prin diverse jocuri de rol, dramatizări, simulări etc., în care copiii sunt distribuiți în diverse roluri și învață a vorbi în limba-țintă, formulând întrebări și răspunsuri din perspectiva diferitor personaje. De exemplu: vânzător-cumpărător (*La magazinul de fructe și legume*), medic-pacient (*La medic*), mamă-copil (*La bucătărie, preparăm o salată*) etc.

Astfel, reiterăm că abordarea integrată a conținuturilor reprezintă baza în conceperea procesului de predare-învățare-evaluare a limbii române în instituțiile cu program în limbile minorităților naționale. Prin utilizarea acestei metodologii învățarea limbii române de către preșcolari va fi mult mai eficientă, competențele de comunicare în limba română se vor forma prin interacțiune în situații reale, de viață, iar copiii vor participa activ în acest proces, prin antrenarea diverselor surse/mijloace de învățare.

2. Caracteristica psihopedagogică și lingvistică a copiilor de vârstă timpurie

Punctul de pornire în proiectarea oricărei activități educaționale trebuie să fie cunoașterea copilului. În psihologie *a cunoaște* înseamnă a descifra formula psihologică individuală a acestuia [45].

Profilul psihologic reprezintă punctul de plecare atât în activitatea educativă, cât și rezultatul acțiunii educaționale.

În conturarea personalității copilului, vârsta timpurie e perioada celei mai intensive receptivități, mobilități și sensibilități psihice, a progreselor, în care se formează toate conduitele de bază, se constituie structurile energetice mai importante (intelectuale, creative), inclusiv sociabilitatea, o serie de aptitudini, precum și caracteristicile comportamentelor de bază, reacțiile afectiv-voliționale ș.a.

Este etapa în care: se formează și se dezvoltă procesele intelectuale, emotive, voliționale, precum și diferite alte particularități ale personalității copilului; se învață din curiozitatea de a ști totul; se îmbogățește vocabularul, se formează limbajul etc.

Gândirea este una dintre activitățile generice ale procesului psihic cognitiv superior, care îndeplinește în sistemul psihic uman un rol central și care conduce și valorifică toate celelalte procese și funcții psihice (limbajul, memoria, imaginația, atenția).

Gândirea copilului preșcolar se caracterizează prin “foamea de cunoaștere” datorită curiozității. Marea frecvență a întrebării „*De ce?*” constituie un indiciu al acestei cerințe de cunoaștere și de sesizare de relații, manifestate de gândirea preșcolarului. Gândirea copilului de vârstă timpurie este *elementară, primitivă, simplistă*.

Ea are un caracter animist, considerând toate obiectele și fenomenele ca fiind însuflețite. În viziunea specialiștilor, copilul până la 4-5 ani are o gândire preoperatorie, urmată de o gândire concret intuitivă, care se extinde pe perioada vârstei școlare mici. Dacă la vârsta de 3-4 ani, pentru identificarea obiectelor și a însușirilor, copilul întreabă „De ce?”, care marchează momentul constituirii gândirii cauzale, în jurul vârstei de 5 ani, se pun bazele unei logici a relațiilor. Copiii de vârstă preșcolară mijlocie și mare operează activ cu raporturile de mărime, de cantitate, de spațiu, de parte și întreg. Această logică a relațiilor se consolidează pe baza experienței practice, ea fiind, de fapt, o logică practică.

De la 4 la 7 ani asistăm la coordonarea treptată a raporturilor reprezentative, deci la o conceptualizare în creștere, care va conduce copilul, de la faza simbolică sau preconceptuală până în pragul operațiilor. Gândirea intuitivă este în progres față de gândirea preconceptuală sau simbolică.

Caracterul **situativ - concret al gândirii** derivă din faptul că aceasta este „încărcată” de percepții și reprezentări, de elemente neesențiale, sugestive. Copilul clasifică și generalizează pe baza unor criterii situaționale, impresionante, funcționale și nu rațional logice.

În domeniul reprezentărilor se produc modificări, ceea ce conferă mai multă consistență și fluiditate în viața interioară a copilului, contribuind la dezvoltarea gândirii. Printre principalele caracteristici ale gândirii remarcăm că:

4-5 ani	<ul style="list-style-type: none"> ● copiii se află într-o etapă de gândire cauzală, etapa interogativă, perioada lui „De ce?” și a lui „Ce este/înseamnă asta?”; ● sunt repetitivi, răspunsul la întrebarea „De ce?” duce către o nouă întrebare. Se caracterizează prin curiozitate (<i>Vreau să știu!</i>), iar această curiozitate îi împinge spre învățare; ● predomină gândirea intuitivă, preoperatorie; ● se pun bazele unei logici a relațiilor; ● se caracterizează prin gândire prologică și preoperatorie.
5-6 ani	<ul style="list-style-type: none"> ● operează activ cu raporturile de mărime, de cantitate, de spațiu, de parte și întreg. ● poate să clasifice obiectele după anumite criterii; ● apar primele forme ale gândirii logice orientate spre sistematizarea și observarea faptelor particulare; ● se caracterizează prin gândire intuitivă;
6-7 ani	<ul style="list-style-type: none"> ● predomină gândirea operativă complexă, intuitivă; ● poate clasifica obiectele după criterii abstracte, însă cu condiția să fie obiecte și fenomene legate de experiența lui nemijlocită; ● apar elemente de gândire verbal-logică.

De la 3 la 6 ani, gândirea preșcolarului este strâns legată de *reprezentări* și de *limbaj*. Cu ajutorul cuvântului, copilul reușește să prezinte realitatea. Folosindu-se

de cuvinte ca simboluri ale persoanelor sau obiectelor, își dezvoltă abilitatea de a înțelege și de a comunica. El se joacă la această vârstă „de-a grădinița” sau „de-a mama”, „de-a medicul/polițistul”, în care cuvintele înlocuiesc situațiile concrete. Astfel de jocuri imaginare dezvoltă gândirea preoperațională, permițând copilului să facă distincție între real și imaginar.

Memoria este un proces psihic în care are loc reflectarea lumii și a relațiilor omului cu lumea. Memoria reprezintă unitatea dinamică a trei acțiuni sau procese: memorarea informațiilor; păstrarea lor în timp (reținerea, conservarea, stocarea); reactualizarea informațiilor (reactivarea).

La etapa de educație timpurie, formele predominante sunt *memoria mecanică* și *involuntară* (atunci când se memorează cu un efort minim fără să se propună din timp acest lucru). Ca proces activ, selectiv, memoria preia și fixează informațiile, în concordanță cu necesitățile individului. Progresele sunt însă rapide și evidente, dovadă că după 4 – 5 ani intră în scenă și *memoria voluntară* (atunci când se memorează deliberat, cu un anumit scop, realizându-l cu un efort mai mare sau mai mic).

Dacă în perioada antepreșcolară, procesul central este percepția, în cea preșcolară, toată activitatea psihică se concentrează pe memorie, de unde și caracterul reproductiv al activității preșcolarului.

Prin varietatea activităților pe care le oferă copilului, grădinița pune bazele capacității generale pentru a învăța. Capacitatea de a învăța, a reține, a memora informațiile achiziționate sunt parametrii principali ai dezvoltării mentale a copilului. Copilul, în relațiile cu lumea, își formează capacitatea de a întipări, păstra, reactualiza cele auzite, văzute. Memoria copiilor la etapa de educație timpurie are următoarele particularități:

4-5 ani	<ul style="list-style-type: none"> ● caracter intuitiv-concret, predomină memoria involuntară, mecanică; ● rețin multe episoade, dar le relatează dezordonat, incoerent; ● din 5 cuvinte prezentate o singură dată, copiii memorizează în medie 3 cuvinte; ● ține minte 6-7 denumiri în limba maternă; ● păstrarea unor evenimente mai deosebite este de câteva luni.
5-6 ani	<ul style="list-style-type: none"> ● se constituie amintirile, se rețin evenimente cu mare încărcătură emoțională; ● rețin ce i-a impresionat mai puternic, legat de universul înconjurător; ● memorează cu mare rapiditate, dar și uită cu aceeași rapiditate; ● mențin firul acțiunii și o duc spre final, dar nu pot desprinde concluziile; ● intuitiv-concretă, voluntară; începe să se dezvolte memoria logică; ● utilizează procedee elementare de întipărire, fixare și reproducere; ● crește rapiditatea, volumul, durata de păstrare, exactitatea păstrării și fidelitatea reactualizării; ● ține minte 8-10 denumiri în limba maternă.
6-7 ani	<ul style="list-style-type: none"> ● relatările sale ajung să fie similare narațiunilor celor adulți; ● se dezvoltă memoria logică; ● ține minte 10-12 denumiri în limba maternă.

Memoria preșcolarului are caracter contradictoriu, incoerent, nesistematizat, haotic, amintirile copilului fiind neintegrate în unități logice. Sub influența gândirii și a limbajului începe procesul organizării **atenției voluntare**. Nu toți copiii au același mod de memorizare. S-a demonstrat că memoria este mai activă în joc. În acest caz, copilul intuiește cerința fixării și păstrării sarcinilor care se trasează.

Forme elementare ale memoriei apar încă în perioada antepreșcolară. Pe măsura ce se îmbogățește experiența copilului și se perfecționează instrumentele sale intelectuale, apar și manifestări ale memoriei voluntare: se întipăresc stări afective, conținutul textelor, al imaginilor, cuvinte, idei etc.

Atenția este un proces psihic, care constă în procesarea selectivă a informațiilor din mediul înconjurător. Acest proces este fundamental pentru supraviețuire din două motive. În primul rând, avem o capacitate limitată de procesare (percepere) și reținere a informației. În al doilea rând, atenția asigură coerența comportamentului prin faptul că, în momentul în care vrem să realizăm o sarcină, să atingem un scop, atenția ne ajută să ignorăm toate informațiile care nu sunt relevante.

Perioada de concentrare a copiilor este în strânsă legătură cu vârsta acestora.

Atenția se bazează pe interesul față de obiectul fizic sau psihic către care este îndreptată, noutatea celor comunicate. În toate activitățile individului, atenția se manifestă diferit. Educația atenției la preșcolari urmărește să transforme atenția spontană concretă și involuntară în voluntară și abstractă.

Atenția joacă un rol important și în formarea deprinderilor de exprimare corectă, sub aspect fonetic, lexical, gramatical, în stimularea vorbirii coerente, în prevenirea, corectarea unor defecte de vorbire, de pronunție a sunetelor etc., este esențială pentru stimularea gândirii pe baza îmbogățirii și activizării limbajului, la însușirea treptată a structurilor gramaticale. Atenția preșcolarului se caracterizează prin faptul că:

4-5 ani	<ul style="list-style-type: none"> ● poate efectua o sarcină timp de 10-15 minute, fără să o schimbe sau să dea semne de plictiseală; ● stabilitatea atenției voluntare este redusă; ● copiii pot fi ușor distrași de la sarcina propusă; ● concentrarea este de până la 10-14 minute.
5-6 ani	<ul style="list-style-type: none"> ● distractibilitatea crescută; ● concentrarea este de până la 15-25 minute.
6-7 ani	<ul style="list-style-type: none"> ● este capabil de o atenție suficient de stabilă pentru a se putea integra în activitatea preșcolară; ● concentrarea crește până la 25-35 de minute, îndeosebi în condiții de joc, în audiția sau vizionarea de filme cu desene animate, teatru de păpuși;

Atenția copilului crește odată cu așteptările adultului. În pedagogia Montessori, unul din principiile de bază este de a-l lăsa pe copil într-o activitate, atât timp cât are nevoie. Ceea ce urmărește adultul este ca micuțul să atingă o stare de concentrare, de atenție. Această stare de concentrare la care ajunge un copil, mai devreme sau

mai târziu, îl hrănește. Experiența concentrării oferă o satisfacție profundă copilului și, repetată, îl deprinde cu așa ceva. Copilul nu trebuie întrerupt atunci când adultul constată că este „prins” într-o activitate.

Atenția copiilor de vârstă timpurie se caracterizează printr-un volum redus și flexibilitate mică. Din această cauză, copilul întâmpină dificultăți atunci când trebuie să-și îndrepte atenția asupra unor situații mai complexe, să treacă de la o activitate la alta, sau să-și distribuie atenția asupra altor activități.

Concentrarea atenției, mai ales a celei involuntare, este destul de mare. Uneori se poate întâmpla ca un copil să nu execute ceea ce i se cere, deoarece în momentul respectiv atenția lui este puternic concentrată asupra unei alte activități. Atenția copiilor nu se poate menține la fel de concentrată în tot timpul executării unei activități, mai ales a unei activități obligatorii.

La etapa de educație timpurie, copilul trebuie să achiziționeze ambele forme de atenție: *involuntară și voluntară*. Cadrului didactic îi revine sarcina de a trezi atenția involuntară (prin utilizarea unor stimuli caracterizați prin noutate, expresivitate, conturare specială, contrast cromatic etc.) și de a determina și menține atenția voluntară asupra activității desfășurate pe o perioadă mai lungă de timp. Aceasta se realizează prin: fixarea unor sarcini concrete de către profesor, exprimarea clară, caldă, expresivă, precizarea obiectivelor activității, solicitarea copiilor prin întrebări, îndrumarea lor pe parcursul activității etc. [40].

Printre cele mai frecvente situații în care copiii sunt neatenți ar fi:

Activitatea nu este interesantă. Atenția voluntară are la bază interesul copilului pentru subiect. În cazul în care acesta lipsește, copilul nu are de ce să facă eforturi pentru a rămâne atent.

Activitatea este prea solicitantă pentru copil. În acest caz, lipsa de atenție a copilului este ca un fel de renunțare în fața unei sarcini prea dificile.

Activitatea este prea facilă. Sarcinile monotone, de rutină, plictisitoare, îl fac pe copil să fie superficial și neatent.

Imaginația reprezintă capacitatea individului de a crea noi reprezentări sau idei pe baza percepțiilor, a reprezentărilor, a ideilor deja acumulate. Ea interacționează cu memoria, gândirea, limbajul.

La vârsta preșcolară, impresionează amploarea vieții imaginative a copilului, ușurința cu care el trece, în orice moment, din planul realității în cel al ficțiunii. Se remarcă o strânsă legătură între imaginație și planul afectiv. Stările afective (emoțiile, sentimentele) declanșează, facilitează sau inhibă imaginația. La această vârstă, imaginația intră într-o nouă fază de dezvoltare, capătă noi aspecte, fapt condiționat de mai mulți factori. Sub influența jocului, și a altor tipuri de activități, sub îndrumarea părinților și a cadrului didactic, experiența copilului se îmbogățește, sfera reprezentărilor se extinde, apar trebuințe și interese noi etc. Toate acestea au efect pozitiv și asupra funcțiilor imaginative.

Imaginația copilului de vârstă preșcolară se dezvoltă în strânsă unitate cu dezvoltarea lui psihică. La preșcolari are loc o adevărată explozie a imaginației, ceea

ce i-a determinat pe unii autori să afirme că la această vârstă imaginația ar atinge apogeul existenței sale. Multitudinea creațiilor copiilor preșcolari se datorează nu puterii imaginației, ci a gândirii. Caracteristicile imaginației pe vârste:

4-5 ani	<ul style="list-style-type: none"> ● este instabilă, inconsecventă; ● este impregnată de caracteristicile experienței și educației sale;
5-6 ani	<ul style="list-style-type: none"> ● se exprimă viu în activitatea de construcție, în desene; ● este prezentă fabulația sau falsa minciună;
6-7 ani	<ul style="list-style-type: none"> ● se exprimă viu în creația de basme; ● atinge forme de creație obiectivă; ● imaginile create sunt imperfecte, superficiale, spontane, cu puține detalii, statice, lipsite de mișcare.

Copilul își imaginează și creează multe lucruri: ascultând povești, basme, el reconstruiește mental momentele narațiunii, amplifică sau diminuează structurile inițiale, multiplică sau omite numărul de elemente structurale etc. La vârsta dată se dezvoltă capacitatea copilului de a integra psihicul în real, funcțiile de completare, proiectare și anticipare a imaginației.

Imaginația contribuie la stimularea spiritului de creație, la dezvoltarea memoriei vizuale, la dezvoltarea limbajului, la formarea unor deprinderi de vorbire expresivă, la descrierea, interpretarea originală a conținutului unor imagini, texte literare, la crearea unor povești după modelul dat etc.

Limbajul

În strânsă legătură cu dezvoltarea *gândirii* este și formarea/dezvoltarea *limbajului* la etapa de educație timpurie. Orice idee se formulează prin elemente de construcție a comunicării: vocabular, mijloace lingvistice, structuri/modele verbale etc. Limbajul preșcolarului în procesul de învățământ evoluează sub toate aspectele sale: fonetic, lexical, semantic, ca structură gramaticală și expresivitate, se îmbogățește sub raport cantitativ și calitativ.

Cu privire la învățarea timpurie a limbilor nematerne/străine

Mulți ani s-a considerat că introducerea în perioada de educație timpurie a unei limbi nematerne/străine este total lipsită de sens. Însă studiile recente indică faptul că momentul cel mai favorabil pentru ca un copil să-și însușească o limbă nematerne/străină este vârsta de 3-4 ani.

Cercetările au demonstrat: copiii care învață de la o vârstă fragedă să vorbească în altă limbă decât cea maternă vor avea performanțe școlare mult mai bune și abilitate crescută de a soluționa probleme.

Cunoașterea a două sau mai multor limbi și utilizarea acestora (bilingvismul și multilingvismul) crește nivelul de inteligență a unui individ. Limba nematernă/străină are un efect profund asupra creierului, îmbunătățind abilitățile lui cognitive. Este o descoperire uriașă, mai ales că în trecut se considera că introducerea unei limbi nematerne/străine în viața copilului îi încetinește dezvoltarea intelectuală și academică.

Într-adevăr, limba nouă este o imixtiune în viața copilului, însă forțază creierul să rezolve un conflict intern, oferind minții o activitate care îi întărește capacitățile cognitive. Studiile au demonstrat că experiența bilingvă îmbunătățește, așa-numita, funcție executivă a creierului – un sistem de comandă care direcționează procesele de atenție pe care le folosim pentru a planifica, rezolva probleme și alte sarcini care necesită judecată. Aceste procese includ ignorarea stimulilor exteriori și păstrarea concentrării, schimbarea atenției de la un lucru la altul și stocarea informației în creier.

Diferența principală între indivizii bilingvi și monolingvi constă într-o abilitate mai profundă a primilor de a monitoriza mediul în care se află. Bilingvii trebuie să treacă ușor dintr-o limbă în alta destul de des – vorbești cu o persoană într-o limbă, iar cu altă persoană în alta, păstrând legătura cu schimbările care au loc în jurul tău. Folosirea celor două limbi este alternativă și alegerea uneia sau a celeilalte depinde de mediul sau de situația în care are loc comunicarea.

Adulții învață o limbă nematernă/straină, de regulă, în activități formale, exercitând limbajul în diverse activități didactice. În situația în care adulții învață limba precum copiii, ei reușesc să însușească limba nematernă/străină mult mai rapid și ușor, deoarece învățarea limbii este un proces natural la vârste mici. În acest context, trebuie să ținem cont de faptul că procesul de învățare trebuie să fie unul activ și neîntrerupt, iar copilul trebuie să audă permanent limba. Creierul copilului va renunța la abilitatea de a vorbi în limbile pe care nu le aude în jurul său.

În primii 3-4 ani de viață se pun bazele gândirii, limbajului, imaginației, atitudinii, aptitudinilor și a altor asemenea caracteristici. Este vârsta la care:

- se formează și se dezvoltă profilul psihologic al copilului;
- se conturează particularitățile personalității copilului, procesele intelectuale, emotive, voliționale;
- se învață din curiozitatea de a ști totul;
- se realizează o prodigioasă verbalizare și organizare a limbajului, când se memorează ușor informația redată prin imagini plastice sau informația care l-a emoționat pe copil etc.;
- se realizează pregătirea pentru învățarea limbilor în școală etc.

În consecință, ar fi regretabil să nu folosim capacitatea înăscută a copiilor de a învăța în acești ani vitali, când însușirea unei a doua limbi este la fel de ușoară ca prima, de aceea, primii 3-4 ani sunt cruciali în învățarea unei limbi nematerne/străine. De vreme ce 50% din abilitatea de a învăța se dezvoltă în primii ani de viață, alte 30% până la împlinirea vârstei de 8 ani.

Educația timpurie, realizată în grădiniță, oferă oportunitatea de a încuraja învățarea și dezvoltarea precoce. Aceasta nu înseamnă că 50-80% din inteligența, înțelepciunea sau cunoștințele unui individ se formează în copilăria timpurie, ci că în primii ani de viață copiii își dezvoltă principalele căi de învățare: prin văz, auz, gust, simț, miros și prin a face. Mai târziu, tot ceea ce învață copilul (individul) evoluează din informația acumulată în acești primii ani de viață.

3. Formarea competenței de comunicare în limba română la etapa de educație timpurie

3.1. Formarea competenței de receptare a mesajelor orale în diferite situații de comunicare. Audierea

Premisa fundamentală pentru formarea capacității de a comunica într-o limbă nematernă la etapa de educație timpurie este formarea competenței de receptare a mesajelor orale scurte și simple în situații de comunicare familiare.

Asociația Internațională pentru Audiere din SUA a stabilit că tinerii de astăzi sunt „generația audierii”, iar problema globală cu care se confruntă astăzi educația lingvistică este problema formării ascultătorului activ în procesul educațional. Astfel, se constată că audierea este competența secolului XXI, or comprehensiunea vorbirii orale „este mai importantă ca niciodată” [apud 53, p. 9].

Înțelegerea la auz are un impact pozitiv asupra abilității de a comunica în limba țintă. Conform datelor specialiștilor în domeniu dintre cele patru tipuri de activitate verbală *perceperea mesajului la auz/audierea* are ponderea cea mai mare în activitățile de comunicare – 45% în comparație cu celelalte activități: *vorbirea* – 30%, *lectura* – 16% și *scrierea* – 9%.

Memoria auditivă stă la baza abilităților de vorbire, scriere și citire. O slabă dezvoltare a capacității de receptare orală e una dintre cauzele principale pentru dizabilitățile de învățare. Astfel, se constată că formarea competenței de comunicare orală nu poate fi realizată doar din perspectiva dezvoltării abilităților de producere orală (vorbire), accentul trebuie plasat pe abilitățile de percepție orală (audiere) [53, p. 9].

Audierea este definită în literatura de specialitate drept proces de percepere și înțelegere a unui mesaj oral, esența căreia constă în receptarea formei sonore și extragerea conținutului mesajului audiat.

Identificarea sensului enunțului sesizat la auz trebuie să constituie o dominantă a activităților de audiere la etapa de învățare timpurie a limbii țintă. Pentru fiecare cadru didactic este foarte important ca copilul să înțeleagă despre ce este vorba sau cel puțin să intuiască acest lucru, reacționând adecvat verbal sau nonverbal la cele auzite. În timpul audierii la copii se dezvoltă deprinderea de a percepe limba cu multiple nuanțe de pronunțare individuală.

Audierea este o activitate lingvistică receptivă, orientată spre captarea auditivă a mesajului în situații reale de comunicare. Baza auditivă îi ajută pe copii să-și dezvolte propriile abilități de exprimare orală, să acumuleze un bagaj suficient pentru o comunicare reală, deschisă. Percepția acustică formată contribuie, în mare parte, la dezvoltarea celei comunicative, în acest context, distingem două coordonate: *formarea/dezvoltarea auzului fonematic* și *formarea pronunției la copii*. Educarea auzului fonematic este una dintre condițiile unei articulări corecte a sunetelor. Prin urmare misiunea cadrului didactic din instituțiile de educație timpurie este să-l învețe pe copil să perceapă corect sunetele limbii pe care o învață, să le diferențieze, dar și să sesizeze propriile greșeli de pronunție și ale altora.

Perceperea vorbirii la auz prezintă pentru copilul-audient anumite dificultăți. Acestea țin de caracteristicile vorbitorilor non-nativi, care au mai puține cunoștințe de ordin lingvistic, tind să facă transferul cunoștințelor din limba maternă în cea învățată, nu dețin suficiente informații despre conținutul socio-cultural al mesajului audiat etc. Particularitățile procesului de receptare orală creează și ele probleme ascultătorilor: atenție dispersată, viteza mare de rostire, zgomote de fundal, sintaxă complexă, necunoașterea unor cuvinte, anumite trăsături ale rostirii individuale a vorbitorului etc.

În multe cazuri, ascultătorul se confruntă cu pronunții defectuoase determinate de faptul că vorbitorul denaturează aspectul sonor al cuvintelor, uitând să rostească până la capăt cuvintele sau trecând peste anumite sunete. Se întâlnesc și cazuri de pronunție dialectală a sunetelor. Aceasta face și mai dificilă perceperea vorbirii la auz.

De obicei, comunicarea verbală în viața reală este însoțită de elemente ale comunicării nonverbale. Limbajul gesturilor ajută mult la transmiterea, înțelegerea mesajului, receptarea adecvată și la interpretarea corespunzătoare a acestuia. De aceea, numai în procesul de interacțiune verbală se formează deprinderea de audiere. Copiii iau contact direct cu exprimarea firească, autentică a limbii pe care o învață. Limba răsună firesc în toată frumusețea și originalitatea sa.

O legătură strânsă există între audiere și vorbire în procesul de însușire a unei limbi, deoarece deprinderile articulatorii sunt condiționate de cele auditive. Copiii nu vor putea vorbi în limba română fără să le fie formată, mai întâi, deprinderea de a o înțelege la auz. Aceasta înseamnă că pentru a se putea exprima în limba țintă, copiii trebuie să învețe a recunoaște unitățile fonetice din lanțul sonor al interlocutorului. Prin urmare, copiii vor putea rosti sunetele specifice limbii române numai după ce urechea lor se va deprinde să le perceapă.

Preșcolarii trebuie să fie încurajați, stimulați să asimileze informația audiată, deoarece în timpul audierii se aprofundează competențele lexicale și gramaticale, orice cuvânt auzit în context este memorat mai ușor împreună cu sensul și cu forma lui gramaticală.

Exersarea audierii în procesul de învățare a limbii vizează formarea competenței specifice de receptare la auz a mesajului în limba română. În acest context, curriculumul disciplinar proiectează gradual unitățile de competențe de receptare a mesajului sonor: (a) *distingerea sunetelor, a grupurilor de sunete, care apar într-o structură sonoră complexă (adaptarea aparatului auditiv al copilului pentru sesizarea sunetelor unui sistem fonetic diferit de cel al limbii materne)*; (b) *recunoașterea unor cuvinte izolat și în enunțuri*; (c) *deducerea sensului unor cuvinte pe baza contextului*; (d) *înțelegerea globală a enunțurilor audiate/structurilor gramaticale/modelelor de vorbire în limba-țintă*; (e) *recunoașterea unor informații concrete din enunțul audiat*; (f) *exprimarea reacției verbale și/sau nonverbale la mesajul audiat*. De exemplu, în grupa mijlocie:

1.1. Identificarea sunetelor și a unor grupuri de sunete specifice limbii române, rostite izolat și în cuvinte.

1.2. Recunoașterea denumirii unor obiecte, ființe, din mediul apropiat, în enunțuri scurte și simple, pe teme familiare, articulate clar și rar.

1.3. Distingerea semnificației globale a unor enunțuri simple, articulate clar și rar, pe teme familiare, cu sprijin din partea profesorului.

1.4. Recunoașterea auditivă a unor informații concrete, din enunțuri simple, rostite clar și rar, însoțite de suport imagistic, auditiv, tactil.

1.5. Exprimarea reacției verbale și/sau nonverbale la salut, întrebare/instrucțiune simplă și scurtă, rostită clar și rar de cadrul didactic, însoțită de gesturi.

Menționăm că audierea trebuie privită ca proces, nu ca produs, care trebuie exersată pe tot parcursul învățării, nu doar evaluată. Dovada că un copil a înțeles ceea ce a ascultat nu poate fi decât *indirectă*, deoarece comprehensiunea este un proces intern, care are loc în mintea copilului. Problemele de ascultare trebuie identificate, apoi înlăturate.

Un proces didactic de audiere parcurge trei etape:

- **Preaudierea** (înainte de audiere) – descrierea contextului, informarea succintă a copiilor privitor la subiect, pentru a trezi interesul lor și a-i motiva pentru ascultare; precizarea motivului și a scopului pentru care se audiază mesajul; introducerea elementelor lexicale noi.
- **Audierea propriu-zisă** (în timpul audierii) – antrenarea copiilor în extragerea informației conținute în mesaj, care verifică înțelegerea globală; identificarea unor informații specifice sau a unor detalii; identificarea atitudinii/intenției vorbitorului, realizate prin răspunsuri verbale și/sau nonverbale.
- **Postaudierea** (după audiere) – exprimarea opiniei față de mesajul audiat; relaționarea cu propriile lor experiențe; realizarea unor activități de dezvoltare a exprimării orale (prin care se exersează vocabularul și structurile lingvistice învățate).

Relevăm că la etapă preșcolară de învățare a limbii se formează baza perceptivă de audiere, de aceea sunetele, grupurile de sunete vor fi receptate în cuvinte concrete, iar cuvintele în enunțuri pentru a facilita dezvoltarea deprinderilor de ascultare.

Nu mai puțin important este și *scopul* care se urmărește în procesul de audiere: (a) pentru a desprinde informația esențială; (b) pentru a identifica informații specifice/detalii; (c) pentru exprimarea de atitudini.

Activitățile de audiere trebuie proiectate în concordanță cu scopul urmărit:

- recunoașterea anumitor sunete, grupuri de sunete în cuvintele audiate, prin executarea acțiunilor potrivit sarcinii;
- recepționarea la auz a unităților lexicale, însoțite de suport vizual, și îndeplinirea însărcinărilor cadrului didactic;
- selectarea unor obiecte/imagini, conform sarcinilor propuse, din mesajul audiat;
- asocierea cuvântului cu un obiect/imagini; sistematizarea cuvintelor audiate după anumite caracteristici;
- semnalarea prin mișcări/răspuns nonverbal sau verbal scurt a înțelegerii enunțului audiat;

- exerciții de percepere a sensului întrebărilor/răspunsurilor audiate; exerciții de tipul *da/nu*;
- exerciții de sesizare a mesajului unui dialog audiat;
- realizarea unor acțiuni simple de aranjare a obiectelor/imaginilor conform sarcinilor primite;
- exerciții de înțelegere a instrucțiunilor de tipul ”ascultă și arată/repetă/găsește/colorează” etc.;
- desenarea, colorarea unor imagini, potrivit mesajului audiat;
- jocuri didactice de recunoaștere, identificare a unor obiecte/imagini dintr-o serie dată, utilizând fișe de lucru/carduri cu imagini; exerciții de utilizare a fișelor de lucru/cardurilor cu imagini;
- audierea unor înregistrări în format CD/din cărți sonore, pe teme familiare; poezii simple și scurte (format CD, mp3); cântece simple pentru copii în format mp 3/mp 4;
- vizionarea unor secvențe de filme cu desene animate în limba română etc.

Menționăm că în procesul de organizare a procesului de audiere cadrul didactic trebuie să țină cont de un șir de factori în alegerea înregistrărilor/textelor audio: *scopul urmărit; tema mesajului; lungimea lui; viteza de rostire; gradul de autenticitate; lexicul, structurile/modelele utilizate; resursele materiale necesare* etc.

Pentru a facilita înțelegerea mesajului sonor se recomandă utilizarea mijloacelor și a materialelor suplimentare care sprijină înțelegerea: oferirea unui context; suporturi vizuale, tactile, auditive (carduri cu imagini, poze, desene etc.); cărți cu ilustrații, postere, marionete; înregistrări audio, video; alcătuirea unei scheme, relaționând noua informație cu experiențele și cunoștințele anterioare ale copiilor etc.

Având în vedere că scopurile audierii sunt atât de diverse, vom prezenta câteva activități didactice destinate învățării tipurilor de audiere.

Activități de formare a competenței de audiere

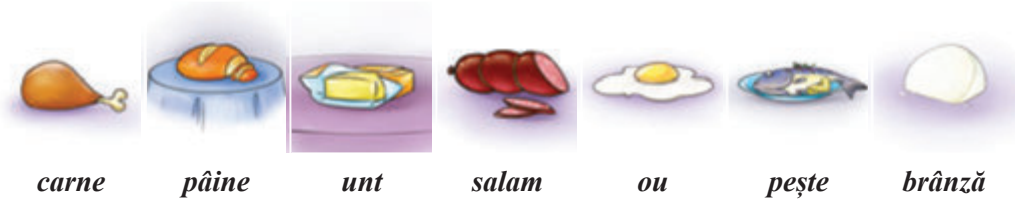
- **Tehnica Răspuns fizic total (Total Physical Response - TPR)** se bazează pe răspunsul „fizic”/acțional al copiilor la mesajul audiat. În procesul de învățare se exploatează abilitățile de receptare a mesajului oral realizate în context cu demonstrarea acțiunii. Din aceste considerente, tehnica dată este denumită în literatura de specialitate și învățarea prin acțiune („prin a face”).

Cadrul didactic prezintă o instrucțiune orală copiilor și, în același timp, o demonstrează (de ex., deschide ușa în timp ce pronunță verbul *a deschide*. (*Eu*) *deschid ușa*); bea apă din ceașcă și pronunță (*Eu*) *beau* etc. În acest context se utilizează toate căile de învățare (auditiv, tactil, vizual, motoric). Tehnica dată îi învață pe copii să asculte atent și să urmeze indicațiile cadrului didactic.

- **Exercițiul** este o metodă didactică bazată pe executarea conștientă și repetată a unor operații cu scopul dobândirii unor deprinderi automatizate sau semi-automatizate care vizează activitatea educativă. La etapa de educație timpurie se propune o gamă largă de exerciții privind receptarea și repro-

ducerea mesajului oral: *Ascultați și repetați/în cor; Ascultați și memorați; Ascultați și recunoașteți; Ascultați și completați; Ascultați și potriviți; Ascultați și plasați; Ascultați și subliniați varianta corectă* etc. De ex.:

a) Ascultați și repetați.

b) Ascultați și alegeți imaginea potrivită.

c) Ascultați, uniți și repetați.

Pâine cu unt./Pâine cu salam./Pâine cu ou./Pâine cu carne./Pâine cu pește./Pâine cu brânză.

d) Ascultați și memorați.

Mărul este roșu. Mărul este copt. Mărul este gustos. Mărul este dulce.

Aceasta este o pară. Para este galbenă. Para nu este coaptă. Para aceasta este acră.

Roșia este roșie. Roșia este coaptă. Roșia este gustoasă.

Acesta este un castravete. Castravetele este verde. Castravetele este gustos.

e) Ascultați sunetele și potriviți. Numiți animalul.

Muuu! Groh-groh! Meeeee! Beeee! I-ha!

f) Priviți imaginile. Ascultați și plasați personajele la locul lor.

1. Tobi este în salon. 2. Nicu este în dormitor. 3. Rița este în baie. 4. Leanca este în antreu. 5. Mimi este în salon. 6. Țup-țup este în bucătărie.

Jocurile didactice fonetice contribuie la dezvoltarea auzului fonematic, perceperea corectă a sunetelor, descifrarea compoziției sonore sau semnalarea prezenței sau absenței unui anumit sunet într-un cuvânt. De ex.:

Am spus bine sau n-am spus bine?

Mascota (păpușa/ariciul/iepurele) va prezenta câte un obiect și-l va denumi pronunțând unele cuvinte corect, iar altele eronat: „*Dacă-i bine aplaudați/dacă nu să (mă) corecți*”. Copiii trebuie să compare pronunția corectă cu cea incorectă și să găsească varianta corectă în pronunția cuvintelor auzite. În cazul în care cuvântul este spus corect el va fi repetat în cor, atunci când cuvântul se pronunță greșit mascota va fi întreruptă. Copiii vor corecta: „*Nu e bine! Nu e bine! Ascultați-mă pe mine!*”

Spune la ce m-am gândit?

Copiii sunt aranjați în coloană câte unul, iar în fața lor este un pod format de profesoară și un copil cu brațele arcuite în sus. Copiii merg, ținându-se unul de

mijlocul celuilalt și trec pe sub pod, ascultând versurile spuse de persoanele ce formează podul:

„Pe sub pod v-ați învățat,/ Noi pe tine te-am oprit.
Spune la ce m-am gândit?! Să vedem dac-ai ghicit.”

După ce spun aceste versuri, cei doi ce formează podul prind între brațe copilul care se află în acea clipă în fața lor. Profesoara rostește prima silabă (sau primele două) a unui cuvânt format din 2-3 silabe. De exemplu: *floa* (-re), *ca* (-să), *bom-boa* (nă) etc. La întrebarea *La ce m-am gândit?* copilul trebuie să completeze cuvântul.

După rezolvarea corectă a sarcinii, ceilalți copii vor repeta cuvântul pe silabe, în cor sau individual.

Fă ce spun eu!

Copiii vor trebui să asculte și să îndeplinească instrucțiunile cadrului didactic.
De ex.: Ascultați și faceți ce vă spun eu.

1. *Ia o ceașcă!*
2. *Pune ceașca pe masă!*
3. *Pune o linguriță în ceașcă!*
4. *Pune farfuria sub ceașcă!*
5. *Pune ceașca lângă ceainic!*
6. *Pune ceașca în dulap!*

Adevărat sau Fals?

Copiii li se propune să privească imaginile și să decidă dacă enunțurile sunt adevărate sau false. De ex.: Priviți imaginile. Ascultați propozițiile. Ridicați

cartonașul 😊, dacă propozițiile sunt adevărate și, ☹️ dacă propozițiile nu sunt adevărate.

1. *Televizorul este în salon.*

4. *Dulapul este în dormitor.*

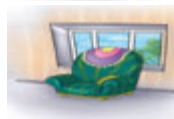
2. *Scaunul este lângă masă.*

5. *Frigiderul este în bucătărie.*

3. *Covorul este pe masă.*

6. *Fotoliul este lângă fereastră.*

Astfel, audierea, în calitatea ei de activitate receptivă, contribuie la formarea deprinderii de a recunoaște unitățile fonetice și de a extrage informația transmisă dintr-un mesaj oral. În procesul audierii copiii se familiarizează cu limba vie în multiplele ei variante de pronunțare.

3.2. Formarea competenței de producere a mesajelor orale în varia contexte de comunicare. Vorbirea

Trăim într-o lume a „dialogurilor”, lume în care persoanele se găsesc în mod constant în situații de interacțiune, și, mai ales, de „interacțiune verbală”. Plecând de la această premisă, se constată necesitatea formării competenței de vorbire în limba română ca limbă nematernă la etapa de educație timpurie.

Vorbirea ocupă un rol esențial în procesul de educație lingvistică datorită importanțelor valențe cognitive, formative și reglatoare pe care le comportă. Această activitate este generată de conștientizarea necesității de comunicare în vederea satisfacerii cerințelor psihosociale. Pentru o comunicare interpersonală e nevoie de formarea deprinderilor de vorbire orală și de dezvoltarea fluidității verbale. Din acest considerent, actul vorbirii presupune stăpânirea limbajului la toate nivelurile limbii: fonologic, gramatical, lexical și sintactic, înlăturarea barierelor generale și a inhibițiilor involuntare și, desigur, posedarea deprinderilor de gândire în limba română.

Procesul de vorbire reprezintă modul de formare și formulare a gândului personal, iar scopul urmărit de vorbitor în exprimarea orală este de a fi înțeles de ascultător.

Vorbirea este o formă a comunicării constituită din binomul *vorbire dialogată/vorbire monologată*. *Vorbirea dialogată* este un mod de interacțiune între doi sau mai mulți indivizi situați social. *Vorbirea monologată* este concepută drept priceperea de a exprima oral un gând logic pe baza unor anumite teme sau situații.

Vorbirea dialogată se realizează prin *dialog*. C. Parfene susține că dialogul „pune față-n-față minimum doi subiecți ce intră în interacțiune cu toate avantajele ce derivă din îngemânarea verbalului, a paraverbalului și nonverbalului, iar „căutarea neastâmpărată a situației colocviale și plăcerea trăită în actul comunicării trebuie înțelese ca gesturi, atitudini, comportamente” [49, p. 14].

Din punct de vedere psihologic, *dialogul* este o formă de contact prin mijloace verbale și paraverbale dintre două persoane, ce au rolul de *vorbitor* și *ascultător*, unde ambii interlocutori mânuiesc același cod lingvistic și cunosc obiectul discuției. Contactul dintre vorbitori se desfășoară într-o atmosferă cunoscută de ei, ceea ce condiționează elipticitatea replicilor și completarea lor cu gesturi, mimică, cuvinte de legătură, aluzii. Schimbul de replici decurge rapid, reacția interlocutorului trebuie să corespundă ritmului normal de vorbire pe care-l prevede spontaneitatea vorbirii, adică la un nivel înalt, deja automatizat a materialului de limbă utilizat de ambii parteneri în vorbire.

În plan lingvistic, vorbirea dialogată se caracterizează printr-un schimb de replici aflate într-o unitate structural-funcțională și semantică. Această unitate dialogată reprezintă o îmbinare de replici legate sintactic și semantic, care depind organic de prima replică a dialogului.

Unitățile dialogate se clasifică după: *numărul de replici*; *caracterul replicilor* (replică-întrebare, replică-răspuns, replică-confirmare, replică-negare etc.); *funcția comunicativă* (replică-informație, replică-comunicare, replică-precizare).

Ca mod de expunere, dialogul are următoarele roluri: *ajută acțiunea să înainteze; conferă acțiunii dinamism; pune în lumină relațiile dintre personaje și limbajul acestora; evidențiază anumite trăsături morale ale personajelor.*

Pentru a-i învăța pe copii să interacționeze în procesul vorbirii dialogate, profesorul va acorda atenție susținută selectării materialului, va ține cont de particularitățile dialogului, tipologia dialogurilor etc.

Este important să se ia în calcul nivelul de cunoaștere a limbii, astfel, la etapa inițială e recomandabil să fie însușite: *modelele verbale de construire a enunțurilor; modalitățile de salut, adresare, replici simple și complexe, expresii de bucurie, de satisfacție, de admirație, de aprobare sau dezaprobare, etc.*

Un factor important al dezvoltării competenței de vorbire este *situația comunicativă*. Situația comunicativă reprezintă un model al unei secvențe reale din procesul de comunicare. Ea conține o problemă și aceasta se exprimă verbal. Se constituie situația de comunicare din: *intenția comunicativă; scopul comunicativ; selecția mijloacelor de limbă pentru atingerea scopului comunicativ.*

Comunicarea este posibilă numai în cazul în care vorbitorul și ascultătorul stăpânesc același cod (lingvistic), adică același vocabular și aceleași modele verbale. Situațiile comunicative trebuie să fie organizate astfel încât aceeași structură, cu mici modificări, să fie actualizată minimum în două situații comunicative.

Unul dintre cele mai răspândite procedee verbale este *întrebarea* („vorbire adresată cuiva cu scopul de a căpăta un răspuns, de a clarifica o situație, de a soluționa o problemă etc.”). Întrebările au o valoare distinctă în activitățile de vorbire. Succesul depinde de măiestria profesorului de a formula și a pune întrebări. Acestea trebuie să fie clare, accesibile, variate, corecte, simple și precise.

Cadrul didactic trebuie să fie atent la scopul întrebării, care depinde în mare măsură de ce fel de răspuns vrea să primească la întrebare. Astfel, pentru a primi un răspuns privind *lucruri concrete* se vor redacta întrebări concrete/reproductive (*Cine?, Ce?, Cu ce?, Unde?, Când* ș. a.); pentru a ajunge *la idei* se vor formula întrebări cu răspuns deschis, liber (*De ce? Cu cine? Cu ce?* ș.a.); pentru a *cerceta/examina/studia, analiza, sintetiza în profunzime și evalua* se recomandă a formula întrebări de genul *De ce crezi așa? Care este opinia ta?* etc.

În procesul de învățare a limbii române ca limbă nematernă la preșcolari învățarea formulării întrebărilor trebuie să debuteze cu întrebări formulate în baza intonației interogative. De ex.:

Acesta este un cuțit.

Acesta este un cuțit?

Aceasta este o ceașcă.

Aceasta este o ceașcă?

Ca mai apoi să fie învățate modalitățile de formulare a întrebărilor în baza pronumelor interogative (*cine, ce, unde, când, cum* etc.) care necesită răspunsuri argumentate.

Pentru formarea/dezvoltarea vorbirii dialogate, se recomandă: *exerciții de reproducere a unui dialog-model; formularea de întrebări și răspunsuri; înscenarea dialogurilor; încheierea unui dialog; înlocuirea sau includerea unor replici; jocuri de rol; conversația* etc.

Cerințe pentru formularea întrebărilor:

- Fiți clar și concis. Formulați întrebări scurte, clare în baza modelelor de vorbire.
- Folosiți cuvinte pe înțelesul copiilor.
- Referiți-vă doar la un subiect într-o întrebare.
- Încercați să puneți întrebări la care pot fi date mai multe răspunsuri.
- Evitați întrebările de tipul „da sau nu” sau „adevărat ori fals”, deoarece s-ar putea ca copilul să dea un răspuns bun din pură întâmplare.
- Evitați întrebările la care copiii nu vor putea răspunde.
- Așteptați cel puțin 3-5 secunde după ce ați pus o întrebare, pentru a le da copiilor timp să se gândească la un răspuns.
- Formulați la început întrebarea întregului grup de copii, apoi adresați întrebarea concret unuia dintre ei.

Monologul este o formă de comunicare în care emitentul nu implică receptorul. Din perioada de educație timpurie copilul începe să deprindă intens exprimarea monologată. Aceasta se explică prin faptul că în perioadă vizată se finalizează procesul de dezvoltare fonematică și copiii însușesc îndeosebi aspectele morfologice, gramaticale și sintactice ale limbii. Lingvistul și pedagogul rus L. Șcerba susținea că orice monolog, oricât de mic ar fi el, cere o educație verbală specială, ale cărei baze se pun la vârsta preșcolară [apud 45].

Cele mai reușite metode de dezvoltare a deprinderilor de vorbire monologată la nivel reproductiv și productiv sunt considerate: *descrierea unui obiect, a unui coleg sau personaj; prezentarea personală sau a unui coleg/membru al familiei; repovestirea; povestirea* (a unor fragmente, texte, a unor întâmplări); *lectura după imagini; memorarea; desenarea verbalizată* etc.

La etapa inițială de însușire a limbii române, activitățile de producere a comunicării orale vizează formularea de enunțuri orale în baza modelelor de vorbire și construirea de dialoguri simple, scurte cu referire la obiecte, ființe, persoane în situații familiare (*În familie, La grădiniță, La magazin* etc.).

În perioada timpurie mare, sunt recomandate schimburi verbale: inițierea, menținerea sau încheierea unui act de comunicare; identificarea unei persoane sau a unui obiect; formularea unor întrebări și a unor răspunsuri desfășurate; oferirea unor informații despre identitatea persoanelor cunoscute; oferirea unor informații despre forma și utilitatea unor obiecte; exprimarea propriei păreri în legătură cu un fapt etc.

Activități de formare a vorbirii dialogate și monologate

• Întrebări reproductive

Priviți imaginile. Întrebați și răspundeți. Ce este? Unde este?

• Conversația

Conversația este o metoda de comunicare orală dialogată – conversativă care favorizează descoperirea noului, exersarea proceselor psihice, clarificarea, sintetizarea, consolidarea și sistematizarea cunoștințelor, verificarea și evaluarea performanțelor.

Din punct de vedere didactic, conversația nu poate fi concepută decât pe suportul formulării organizate a întrebărilor și a răspunsurilor, folosite cu scopul de a obține antrenarea și participarea activă a copiilor la propria instruire. De ex.:

- Profesorul: *Ce este aceasta?*
- Andrei: *Aceasta este o plăcintă*
- Profesorul: *Cum este plăcinta?*
- Andrei: *Plăcinta este gustoasă.*
- Profesorul: *Cu ce este plăcinta?*
- Profesorul: *Plăcinta este cu brânză.*

Un alt mijloc eficient de dezvoltare a vorbirii dialogate și monologate sunt cardurile cu imagini cu subiect. Copiii vor formula întrebări în baza imaginii, conform modelului propus de profesor, ca mai apoi, cu ajutorul acestora să povestească ceea ce au văzut. De ex.:

Dialog

- *Ce este acesta?*
- *Acesta este un salon.*
- *Cum este salonul?*
- *Salonul este mare.*
- *Ce este în salon?*
- *În salon este un televizor, o canapea, două fotolii, un covor și două polițe.*

Monolog

(descriere)

*Acesta este un salon.
Salonul este mare.
În salon este un televizor, o canapea, două fotolii, un covor și două polițe.*

• Explozia stelară

Explozia stelară este o metodă eficientă, care se bazează pe formularea de întrebări în vederea soluționării de probleme și realizării de noi descoperiri, prin stabilirea de conexiuni între ideile emise de copii în comun și individual.

Desfășurare:

- Copiilor li se propune o imagine/un text/o problemă de rezolvat etc.
- Pe fiecare dintre cele 5 steluțe se scrie câte o întrebare: *Ce? Cine? Unde? De ce? Când?* (sau *Care? Cum? Cu ce?* etc.). Se recomandă ca fiecare steluță să fie marcată cu o culoare concretă, deoarece copiii nu știu încă a citi, ulterior copiii vor asocia culoarea cu întrebarea. Pentru comoditate steluțele pot fi fixate pe un suport.
- Copiii, individual sau în grup, formulează întrebări.
- Copiii răspund la întrebări.
- Se apreciază calitatea și corectitudinea întrebărilor, efortul copiilor, precum și modul de cooperare și interacțiune în cadrul grupurilor.

Metoda poate fi utilizată în activități de tipul: *lecturi după imagini, convorbiri, povestiri, jocuri didactice, memorizare de poezii etc.*

● **Interviul**

Interviul este o metodă de interacțiune verbală în care copiii colaborează, făcând schimb de roluri. De ex.: Profesorul invită un copil și le cere celorlalți să-i pună câte o întrebare: despre el, despre familia lui, despre prieteni etc. Cadrul didactic poate interveni cu unele întrebări în momentele de ezitare ale copiilor, spre a-i încuraja, stimula.

În procesul de realizare a interviului se pot utiliza unul sau doua microfoane portabile – ”microfonul fierbinte”, care poate fi transmis de la copil la copil, astfel simulând un interviu real.

● **Jocul didactic**

Eu văd

Copiilor li se propun carduri cu imagini, reviste pentru copii, cărți cu imagini etc., iar ei vor trebui să spună ce văd. Scopul jocului este denumirea și identificarea obiectelor din imagini.

Ghici ce fac eu/Eu arăt, tu spui

Copiii mimează acțiuni cotidiene precum: mâncatul, spălatul mâinilor, dormitul, desenatul etc. Colegii din grupă trebuie să ghicească despre ce acțiune este vorba și să o denumească, răspunzând la întrebarea *Ghici ce fac eu?* Utilitatea jocului este recunoașterea și denumirea unor acțiuni cotidiene, cunoscute de către copii.

Ștafeta

Copiii vor trebui să alcătuiască împreună un enunț dezvoltat la care fiecare dintre ei va adăuga câte un cuvânt. De ex.: *Eu am Eu am o minge.....Eu am o minge mare..... Eu am o minge mare și roșie.....etc.*

Sugestii:

Încurajați, susțineți copilul în activitatea de comunicare.

Faceți procesul de învățare pozitiv, astfel încât copilul să aibă interes pentru a învăța limba română și a o utiliza în situații de comunicare cotidiene.

Provocați/motivați comunicarea în limba română, oferiți-i copilului ocazii de a recepționa mesaje orale și de a vorbi, de a-și exprima opinia în limba-țintă.

Fiți tolerant, în cazul când exprimarea copiilor este imperfectă, corecțați tacticos greșelile.

Acordați timp pentru a conversa cu fiecare copil. Ascultați-l manifestând interes față de tot ce are să spună.

Creați condiții ca activitățile de învățare a limbii române să le formeze o atitudine pozitivă, să manifeste respect pentru valorile culturii naționale.

Folosiți situațiile cotidiene drept prilej favorabil pentru a comunica în limba română într-un mod firesc și într-o atmosferă relaxantă.

Utilizați adecvat aptitudinile dvs. de comunicare, pentru ca să-i ajutați pe copii să-și dezvolte propriile competențe de comunicare.

3.2.1. Formarea competenței de pronunțare

Fiecare limbă are sistemul său fonetic specific. Vorbitorii unei limbi se deosebesc de vorbitorii altei limbi, în primul rând, prin articularea diferită a sunetelor vocalice și consonantice, pronunțarea fiind modul specific de articulare a sunetelor într-o limbă. Orice limbă are anumite sunete caracteristice, iar neglijarea lor în comunicare trădează originea vorbitorului.

Competența fonologică/de pronunție reprezintă un segment foarte important al competenței lingvistice, care presupune „capacitatea de a percepe și a produce unitățile sonore ale limbii, de a cunoaște trăsăturile fonetice care disting fonemele, structura fonetică a cuvintelor și prozodia sau fonetica frazei” [15, p. 96].

O cerință definitorie a comunicării este claritatea mesajului emis, prin rostirea corectă a tuturor sunetelor, astfel ca să asigure perceptibilitatea lor în cuvânt, a cuvintelor într-o propoziție, evitarea expresiilor vagi, a formelor inversate.

În context, exprimarea cadrului didactic trebuie să fie un model, deoarece copiii imită pronunțarea realizată de profesor, fără a conștientiza modul de organizare a sistemului sonor al limbii. Prin urmare, învățarea rostirii corecte a sunetelor, grupurilor de sunete, a cuvintelor, sintagmelor, enunțurilor devine un imperativ al învățării limbii, în cazul dat al limbii române la etapa de educație timpurie.

La această etapă, unitățile de competențe ce vizează formarea competenței de pronunție în limba română sunt direcționate spre:

- articularea unor sunete, grupuri de sunete specifice limbii române izolat și în cuvinte, în conformitate cu normele literare;
- rostirea clară a sunetelor în unitățile de vocabular studiate;
- accentuare corectă a cuvintelor;
- reproducerea unor enunțuri simple și scurte/modele verbale, pe teme familiare, cu sprijinul profesorului;
- îmbunătățire permanentă a deprinderilor articulatorii;
- sesizarea caracteristicilor ortoepice ale limbii române în comparație cu limba maternă;

- exprimarea intonației corespunzătoare fiecărui tip de propoziție.

Cercetătorii în domeniu recomandă ca, în procesul de învățare a limbii nematerne, copilul să se afle în permanență în contact cu limba pe care o învață („imersiune lingvistică”). ”Dar deși s-ar putea crede că, ascultând exemple clare și corecte de pronunție în limba țintă, copilul va reuși imediat să-și însușească sistemul fonologic al limbii, în realitate, el va avea nevoie de exerciții de repetare și de fixare, mai ales în cazul în care vorbim despre două sisteme fonetico-fonologice diferite (cel al limbii materne și cel al limbii române). De aceea, învățarea sunetelor unei limbi nematerne e bine să aibă loc prin intermediul demonstrației, al imitației, al contrastului și al exercițiilor” [R. Lado, apud 49, p. 88].

Se consideră că la etapa de educație timpurie învățarea pronunției în limba nematernă/străină este un proces dificil, deoarece copiii nu au formate operațiile logice complexe care le-ar permite sesizarea sistemului fonetico-fonologic al limbii de studiu. În această situație cadrulul didactic îi revine misiunea de a selecta cu atenție și a prezenta spre învățare/exersare structurile fonetice specifice limbii țintă, cele, care creează dificultăți în pronunție, din cauza interferenței cu limba maternă. În procesul învățării limbii române poate fi vorba despre (Tabelul 3.1):

Tabelul 3.1

Structuri fonetice specifice limbii române

Fenomene fonetice	Exemple
<ul style="list-style-type: none"> • vocalele specifice: <i>ă</i>, <i>â</i>, <i>î</i>: 	masă, fată, băiat, mână, întrebare, împreună, a învăța etc.
<ul style="list-style-type: none"> • consoanele <i>d</i>, <i>t</i>, <i>n</i>, care nu se palatalizează: 	dimineața, dinte, din, tigru, nepoată, nepot, a ninge etc.
<ul style="list-style-type: none"> • sunetul <i>g</i> palatalizat: 	minge, a culege, a merge, geantă etc.
<ul style="list-style-type: none"> • opoziția surd-sonor, în cazul consoanelor: <i>p-b</i>, <i>t-d</i>, <i>c-g</i>, <i>s-z</i>, <i>ș-j</i>; 	pot – bot, tac – dac etc.
<ul style="list-style-type: none"> • alternanțe vocalice: 	<p>o-oa: avion – avioane, frumos – frumoasă; e-ea: plec – pleacă; ă-e: măr – mere, văd – vezi; a-e: masă – mese, fată – fete; a-ă: țară-țări; ea-e: dimineață – dimineți;</p> <p>oa-o: floare – flori etc.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • alternanțe consonantice: 	<p>t-ț: carte – cărți, băiat – băieți; g-g’: culeg – culegi, merg – mergi, s-ș: urs – urși etc.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • diftongi: 	<p>oa: culoare, soare; io: creion, ciocolată; ie: cuier; ia: iarnă, băiat; ea: seară, ceapă; ei: vrei, trei; ai: mai, cai etc.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • triftongi: 	ioa : creioane; eau : vreau, beau; eai : ceai etc.
<ul style="list-style-type: none"> • vocale în hiat: 	aici , aud , familia etc.

<ul style="list-style-type: none"> ● pronunția lui „i”, final: ● accentul (forme neaccentuate, de ex. <i>o</i>): ● grupurile de sunete caracteristice limbii române: <i>ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi</i>: ● grupuri inițiale: <i>sc-, șc-, st-, șt-, pt-</i> etc. 	<p>oameni, băieți, farfurii etc.</p> <p>poezie, poet etc.</p> <p>cerc, cinci, ger, girafă, ochelari, ochi, ghete, ghiocel etc.</p> <p>scaun, școală, stradă, șterge etc.</p>
---	--

Activități de dezvoltare a auzului fonematic și a pronunției sunetelor în limba română

Pentru însușirea unei pronunții corecte, este necesară exersarea sunetelor în mai multe contexte, în scopul formării unui automatism. La început se propune: (a) ascultarea/receptarea sunetului, a grupurilor de sunete rostite de profesor (de regulă, în context); (b) rostirea repetată a fiecărui sunet, apoi a grupurilor de sunete/imitarea de către copii, individual și/sau în cor, apoi (c) utilizarea sunetelor în cuvinte, sintagme, enunțuri scurte și simple structurate în baza modelelor de vorbire. Astfel, procesul de formare a competenței de pronunție respectă următorul algoritm: *receptarea* fenomenului – *repetarea* – *înțelegerea/conștientizarea* lui – *exersarea* în diferite situații comunicative.

Copiii își vor adapta aparatul de vorbire pentru articularea sunetelor în limba de studiu, în concordanță cu specificul pronunției și a accentuării. În acest context psihologul J. Piaget consideră că, în fond, copiii la vârsta preșcolară imită foarte ușor sunetele auzite și își pot acomoda ușor aparatul fonator în scopul producerii sunetelor vorbirii pentru a vorbi într-o nouă limbă [apud 49, p. 96].

Învățarea pronunției se bazează pe anumite principii metodice:

- materialul utilizat în cadrul activității de pronunție trebuie gradat din punctul de vedere al dificultății;
- modelele sonore să fie construite natural, fără să prezinte elemente de artificialitate;
- să fie abordat un singur fenomen, iar după însușire, să se treacă la alt fenomen;
- sunetele nu se învață izolat, ci încorporate în cuvinte, iar acestea, în propoziții scurte și clare;
- pe parcursul învățării la etapa preșcolară trebuie respectat ritmul normal al vorbirii, nu se recomandă modificarea sau încetinirea ritmului [V. Șerban, L. Ardelean, apud 49, p. 89].

Se propun:

- *exerciții de imitare*, care constau în simpla repetare a fiecărui sunet/grup de sunete/cuvânt;
- *exerciții constituite pe baza opozițiilor de formă sau de sonoritate* (*pat-bat, șoc-joc, pană-până, tip-țip* etc.);
- *exerciții de memorare* a unor enunțuri scurte, organizate după modelul întrebare-răspuns;
- *exerciții structurale de substituție, transformare și completare*;
- *audierea unor sunete/grupuri de sunete/cuvinte pronunțate de diferiți vorbitori nativi*;
- *pronunțarea sunetelor și a grupurilor de sunete pe bază de imagini* (se vor utiliza carduri cu imagini reprezentând cuvinte care conțin sunete și grupuri de sunete greu de pronunțat).

La fel, pot fi utilizate exerciții canalizate spre:

- *recunoașterea sunetelor din mediul înconjurător* (de ex.: sunetul cheilor, clinchetul clopoțelului, zgomotul mașinii, recunoașterea reciprocă a vocilor etc.);
- *recunoașterea sunetelor lungi-scurte*, cu sonoritate-fără sonoritate (de ex.: la sunetul „k” copiii bat, la sunetul „sz” sâsâie);
- *diferențierea a două sunete* (de ex.: Prezentăm imaginea unui tren și a unui șarpe. „Ce sunet auzi: s - sz?”). Asemănător se întâmplă și la diferențierea sunetelor *c-cs, z-zs, d-t, k-g, k-t, m-n, b-g*);
- *analiza sunetelor* (de ex.: ”Sunetul îl auzi la începutul/sfârșitul/interiorul cuvântului?”);
- *dezvoltarea ritmului auditiv* – activități de legare a mișcării, a muzicii și a ritmului: copilul vorbește în timp ce se mișcă ritmic;
- *dezvoltarea memoriei auditive* – activitățile ritmice consolidează reprezentările formate asupra ordinii cronologice, dezvoltă memoria auditivă de scurtă durată (de ex.: Copiii stau în cerc, fiecare rostește câte un nume de animal, dar poate intra în joc doar dacă înșiră numele de animale rostite înaintea sa.);
- *recunoașterea ordinii în cadrul unei propoziții* – observarea legăturii dintre ordinea cuvintelor și a conținutului vorbirii etc. De ex.:

● **Ascultați și repetați.**

a – ă	ă – â	a – ă – â
<i>avion – casă</i>	<i>tată – tânăr</i>	<i>an – acasă – cântec</i>
e – i	i – î	e – i – î
<i>este – iepure</i>	<i>intră – învăță</i>	<i>elefant – interesant – împreună</i>
a – o	o – u	a – o – u
<i>aduce – opt</i>	<i>oraș – ușă</i>	<i>aici – oglindă – ureche</i>

● **Pronunțați corect.**

ea	ia	ou	ie	oa
<i>ea, aceasta</i>	<i>iarnă, băiat</i>	<i>tricou</i>	<i>miercuri, cuier</i>	<i>floare, noapte, oaie</i>

● **Pronunțați corect.**

eai
ceai, ceainic

eau
vreau, beau

ioa
creioane

● **Pronunțați corect sunetele.**

b bunic	p părinte	v vacă	f familie	j jucărie	ș șapte
z ziuă	s sărbătoare	t tren	ț țară	m mulțumesc	n nume
g găină	c curat	h harnic	l loc		

● **Ascultați și repetați.**

d – a da, a dansa, doi, dulap, dulce, a durezza	t – tată, trei, tu, a trăi, tren, unt, tablou, tare
d' – dimineața, a desena, deștept, dinte, ascunde	t' – tigru, multe, frate, cunoaște, carte, curte

● **Pronunțați corect.**

ce, ci – ce, cine, face, aici, cincii, circ	ge, gi – minge, ninge, merge, frigider
k – cal, capră, cămașă, cub	g – găscă, glob, grupă, galben, gustos
k' – a chema, Chișinău	g' – ghetă, a îngheța, înghețată, ghiocel

● **Pronunțați corect.**

- Ce mănânci dimineața?
- Dimineața eu mănânc terci.
- Cum este terciul?
- Terciul este gustos.
- Ce bei dimineața?
- Dimineața beau ceai.

Jocurile didactice sunt metode eficiente în formarea pronunției corecte. Ele contribuie la consolidarea rostirii corecte a sunetelor limbii române, cuprinse în cuvintele din vocabularul activ al copiilor, formarea la copii a priceperii și a deprinderii de despărțire a cuvintelor în silabe și de pronunțare a cuvântului în întregime. Jocurile fonetice urmăresc pe lângă dezvoltarea auzului fonematic al copiilor și adaptarea/corectarea poziției aparatului de vorbire pentru articularea sunetelor în limba de studiu. De ex.:

Cocoșul și găscă

Pe baza imaginilor prezentate, copiii vor trebui să denumească corect păsările și să imite sunetele emise de păsările prezentate („cucurigu”, „ga-ga”), să arate mișcările specifice de zbor.

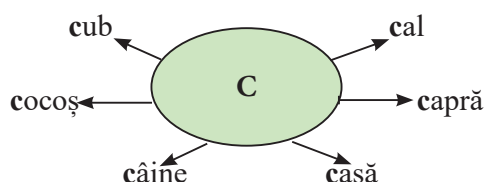
Prin acest joc se dezvoltă auzul fonematic al copiilor, prin perceperea corectă a sunetelor „c” și „g” și pronunțarea acestora în cuvinte sau onomatopee.

Se poate propune recunoașterea și imitarea diferitor animale/insecte. De ex.:

- pisica: *miau-miau*; - rața: *mac-mac*;
- câinele: *ham-ham*; - găscă: *ga-ga*;
- vaca: *muuu*; - cocoșul: *cucurigu*;
- capra: *meee-meee*; - puiul: *piu-piu*.

Cine spune mai multe cuvinte?

Copiii vor trebui să spună cât mai multe cuvinte care încep cu un anumit sunet. De ex.

Pentru a facilita procesul didactic se pot utiliza carduri cu imagini.

Telefonul fără fir

Copiii stau în cerc. Profesorul spune la urechea unui copil un cuvânt/îmbinare de cuvinte sau enunț, iar acesta o transmite următorului coleg, până ce cele spuse ajung la profesor. Dacă informația este transmisă corect toți bat din palme, în caz că nu ”se merge pe fir” se stabilește unde a fost comisă eroarea.

Sistemul fonematic al limbii române are particularitățile sale. Formarea deprinderilor de pronunțare trebuie să pornească din dezvoltarea capacității de a distinge unitățile fonetice din lanțul vorbit și necesită aplicarea unor tehnici și exerciții de rostire aparte. Totodată, vorbirea profesorului trebuie să fie un model de pronunțare corectă a sunetelor limbii române.

3.2.2. Formarea competenței lexicale

Copilul preșcolar trebuie să fie nu numai un simplu ascultător, receptor al celor transmise de profesor/educator în cadrul diferitor activități de învățare a limbii române din grădiniță, dar și un factor activ, care reproduce literal cele auzite și produce enunțuri simple și scurte în baza anumitor modele/acte de vorbire. În acest sens, o relevanță sporită în procesul de învățare a limbii române în instituțiile cu instruire în limbile minorităților naționale are formarea *vocabularului activ*.

Vocabularul activ cuprinde totalitatea cuvintelor utilizate productiv pentru exprimarea intențiilor comunicative în limba care se învață. Cuvintele incluse în vocabularul activ reprezintă cuvintele-cheie fără de care nu este posibilă înțelegerea comunicării în limba-țintă.

În procesul învățării limbii române ca limbă nematernă la etapa de educație timpurie vocabularul activ îl constituie cuvintele, utilizate în situații cotidiene, ce denumesc obiecte, ființe, persoane din imediata apropiere, cuprinse în arii tematice, precum: *Jucării, Casa, Familia, Fructe, Legume, Animale, Păsări, Anotimpuri, Mij-*

loace de transport etc. Minimumul lexical include circa 300 – 370 unități de vocabular (grupa mijlocie: 75 – 100; grupa mare: 100 – 120; grupa pregătitoare: 120 – 150), dar și acte de vorbire ce denumesc *formule de salut, adresare, prezentare, mulțumire; identificări* (persoane, obiecte, ființe); *cererea de informații cu privire la un obiect, persoană, însușiri; oferirea de răspunsuri; exprimare de atitudini și sentimente; enumerări; instrucțiuni* etc.

Totodată, în procesul învățării limbii române copiii vor acumula și un *vocabular pasiv*, cuvinte cu care se vor familiariza și le vor cunoaște doar în măsura în care să poată să înțeleagă mesajele verbale în limba nematernă. Aceste cuvinte se vor actualiza în conștiința copilului doar în situații când el le va auzi.

Un rol important în activitățile de însușire a vocabularului trebuie să se acorde și procesului de selectare a unităților de vocabular. Cadrului didactic îi revine misiunea de a selecta cu minuțiozitate unitățile lexicale propuse pentru învățare, iar în acest demers el trebuie să se ghideze de următoarele criterii:

- *criteriul tematic*. Cuvintele vor fi selectate ținându-se cont de scopurile instruirii. Se vor alege prioritar cuvintele necesare pentru dezvoltarea limbajului copiilor din cadrul unităților tematice prevăzute de curriculum la etapa respectivă (*Grădinița de copii, Jocurile și jucăriile copiilor, Animalele și păsările, Mijloacele de transport* etc.), cuvinte care fac parte din minimumul lexical, pe care copilul trebuie să le însușească pentru a participa activ în diverse situații de comunicare, dar și cuvintele incluse în acte de vorbire, instrucțiuni sau cerințe ale activităților;
- *criteriul frecvenței*. Prioritate se va acorda cuvintelor care au o frecvență mai mare în comunicare. Frecvența cuvântului presupune determinarea numărului de apariții ale lexemului în comunicarea cotidiană și în limitele unității tematice.
- *valoarea derivațională*. Profesorul va alege cu atenție cuvintele și va demonstra valoarea lor derivațională, sensul morfemelor cu ajutorul cărora se formează (fără a apela la metalimbaj). De ex.: a *îmbrăca* – a *dezbrăca*, a *încălța* – a *descălța* etc.; fată – *fetiță*, băiat – *băiețel* etc.
- *capacitatea combinatorie*. Pentru procesul de învățare se selectează cuvinte care se pot combina ușor cu un număr mare de cuvinte. Aceasta le va da posibilitate copiilor să formeze și să utilizeze multiple îmbinări, enunțuri, folosind un număr relativ mic de cuvinte. De ex.: minge *mare, mică, roșie, galbenă* etc.; măr *dulce, gustos, roșu* etc.

Principii didactice de însușire a vocabularului

Formarea/dezvoltarea *competenței lexicale* este o etapă-cheie în educarea limbajului copilului preșcolar. Ea nu poate fi realizată în afara formării celorlalte competențe, iar procesul de însușire a vocabularului trebuie să se realizeze în conformitate cu vârsta copiilor și nevoile de comunicare ale grupului-țintă.

Competența lexicală reprezintă capacitatea persoanei de a înțelege și a folosi vocabularul unei limbi, în cazul dat al limbii române, pentru a comunica eficient în diferite situații familiare și uzuale.

Procesul de formare a competenței lexicale în limba română la etapa timpurile se axează pe un șir de principii:

- *însușirea vocabularului este o etapă-cheie în învățarea limbii române ca limbă nematernă;*
- *învățarea cuvintelor se realizează în context.* Cuvintele nu se învață izolat, deoarece comunicăm nu prin sunete, cuvinte, ci prin unități sintactice, în care sunetele, cuvintele sunt elemente integrate ale unei structuri concrete. Contextul va permite și delimitarea sensului în cazul cuvintelor polisemantice, a cuvintelor cu rol de instrumente gramaticale (prepoziții, articole, verbe auxiliare etc.). Datorită acestui fapt, sensul cuvintelor poate fi dedus dintr-un context lingvistic sau situațional;
- *însușirea cuvântului ca unitate complexă.* Se consideră că învățarea unui cuvânt înseamnă însușirea *forme* cuvântului (fonetică, grafică, gramaticală), *a sensului* (lexical și gramatical) și *a contextelor* în care apare. La etapa inițială a învățării limbii române, se memorează în mod prioritar *forma sonoră* a cuvântului și *sensul lexical*, de bază, ca, mai târziu, să se consume timp pentru familiarizarea cu sensul gramatical și modalitățile de exprimare a acestuia;
- *unitatea temporală de însușire auditivă și prin rostire a cuvintelor.* Pentru ca unitatea lexicală să fie fixată cât mai eficient în memoria de lungă durată a copilului, se recomandă ca orice cuvânt să fie recepționat la auz, reprodus și utilizat în diverse contexte din imediata apropiere;
- *învățarea pe parcursul unei activități a 3 – 5 unități lexicale;*
- *exersarea cuvintelor noi pe tot parcursul activității;*
- *repetarea, utilizarea unităților lexicale noi în diverse situații în următoarele 6-8 activități didactice.* Cuvintele trebuie să fie repetate cu regularitate, pentru a facilita includerea lor în limbajul activ al copiilor. În acest sens, sunt binevenite diverse tipuri de exerciții, care au drept scop conștientizarea și automatizarea utilizării unităților de vocabular.

Procesul didactic al însușirii unităților de vocabular

În procesul de învățare a lexicului în limba română trebuie să se țină cont de mai multe aspecte: particularitățile lingvistice ale limbii studiate, dar și ale limbii materne a copiilor; structura, forma, sensul cuvântului, dificultățile de pronunție; particularitățile psihologice generale și individuale ale copiilor de vârstă preșcolară; mediul de învățare etc.

Se recomandă ca învățarea cuvintelor noi să se realizeze concomitent cu asimilarea de cunoștințe despre obiectele și fenomenele din mediul înconjurător. Contemplarea vie a obiectului simultan cu perceperea cuvântului dezvoltă precizia în exprimare, oferă posibilitatea de a prezenta ”coloritul” concret al acestuia, corespunzător realității. Învățând denumirea obiectelor, copilul descoperă relațiile dintre ele, asemănări și deosebiri, face comparații, trage concluzii etc.

Traseul didactic al învățării noilor unități lexicale parcurge câteva etape:

- *prezentarea cuvântului;*
- *semantizarea cuvântului;*
- *fixarea cuvântului.*

Prezentarea cuvântului

Scopul acestei etape constă în familiarizarea copiilor preșcolari cu pronunțarea și accentuarea corectă a cuvântului, cu particularitățile lui ortoepice, în vederea pregătirii copiilor pentru a recepta, reproduce și a utiliza cuvântul în diverse activități ulterioare.

Cuvântul se prezintă obligatoriu în context, într-o situație de comunicare. Identificarea imaginii auditive a cuvântului asigură însușirea bazei lui auditive și se realizează prin *receptarea la auz* a cuvântului prezentat de către cadrul didactic sau audiat de pe CD și *reproducerea* (rostirea) lui de către copii în următoarea ordine: (a) cuvântul se rostește mai întâi în context (îmbinări de cuvinte, enunțuri), respectând intonația, accentul; (b) cuvântul se pronunță izolat. Cuvintele cu o pronunțare dificilă se împart în silabe; (c) cuvântul se repetă în cor și/sau individual după cadrul didactic.

Semantizarea cuvântului

La etapa de educație timpurie principala modalitate de semantizare a cuvintelor este *explicarea sensului cuvântului prin mijloace vizuale, intuitive*. *Semantizarea intuitivă* este un mijloc de comunicare a informației despre conținutul unui cuvânt prin demonstrare/exemplificare, prezentându-le copiilor obiectele pe care le desemnează cuvintele respective sau explicând conținutul lor în baza reprezentărilor pe care ei le posedă: demonstrarea obiectului, a imaginii, a desenului, a fotografiei; exemplificarea, înfăptuirea unor acțiuni prin mimică și gesturi; prezentarea unor imagini în mișcare; observarea directă a realității etc.

Obiectul, imaginea permit „vizualizarea” sensului în cazul cuvintelor care denumesc obiecte ce pot fi prezentate în plan senzorial. De regulă, demonstrarea obiectelor și a imaginilor se utilizează la explicarea:

- substantivelor concrete, cuvintelor familiare etc. (de ex.: *cub, scaun, lingură, rochie* etc.);
- adjectivelor ce desemnează culori, formă, mărime etc. (de ex.: *alb, mare, mic, rotund* etc.);
- unor prepoziții (*pe, sub, lângă, în* etc.) etc.

Acestea nu se traduc, copiilor li se arată obiectul, imaginea, de ex.: *Aceasta este o mașină. Mașina este albastră. Eu am un măr. Mărul este mare și roșu. etc.*

Vorbirea chinestezică, inclusiv gesturile și mimica se aplică pentru a explica sensul verbelor ce arată o acțiune sau o stare a obiectelor, de ex.: *Eu deschid ușa. Victor mănâncă. Elena bea apă* etc.

Cuvântul însușit în strânsa legătura cu obiectul, acțiunea sau fenomenul pe care-l desemnează nu va rămâne pentru copil o simplă expresie sonoră, ci va contribui la formarea unor reprezentări precise și clare despre obiectele și fenomenele respec-

tive, deoarece îmbogățirea vocabularului preșcolarilor se realizează concomitent cu perceperea realității.

La fel de importantă la etapa de educație timpurie este și *explicarea sensului cuvântului prin mijloace lingvistice* (explicații verbale). De regulă, ele sunt utilizate la o etapă avansată a însușirii limbii române, în situația în care copilul are acumulat un vocabular elementar:

- *Utilizarea antonimelor.* Antonimia, în calitate de mijloc de semantizare, poate fi utilizată dacă un sens este bine cunoscut, de ex.: *mare – mic, bun – rău, alb – negru, vesel – trist* etc.
- *Utilizarea sinonimelor.* Drept punct de plecare, pentru acest mod de explicare, servesc cuvintele deja cunoscute de copii. La etapa preșcolară se recomandă să fie utilizate perechi sinonimice, de ex.: *a fugi – a alerga; a trăi – a locui* etc.
- *Explicarea cuvintelor prin intermediul perifrizei.* Perifraza constituie o modalitate de explicare a sensului cuvântului prin reformulare, de ex.: *fetiță – fată mică, pisicuță – pisică mică, băiețel – băiat mic* etc.
- *Analiza derivațională.* Semantizarea cuvântului se face prin raportare la cuvintele înrudite, pe baza relațiilor de derivare formală a cuvintelor înrudite. Folosirea relațiilor derivaționale ca mijloace de decodare a sensului cuvintelor este admisă pe măsură ce copiii încep să înțeleagă valoarea unor sufixe și prefixe utilizate mai frecvent. În acest caz, este necesară cunoașterea cuvântului de bază pentru a putea înțelege sensul cuvântului derivat, de ex.: *a lega, a dezlega; sărbătoare, a sărbători* etc.
- *Indicarea termenului generic sau încadrarea cuvântului într-un anumit grup semantic* pe baza relațiilor de sens dintre cuvinte, de ex.: *mobilă – scaun, dulap, masă; fructe – măr, prună, caisă, cireșă; îmbrăcăminte – costum, rochie, scurtă* etc.
- *Explicarea cuvintelor în limba română.* La un astfel de mijloc se recurge atunci când sensul cuvântului nu poate fi ilustrat cu ajutorul unor mijloace intuitive, acțiuni sau celelalte mijloace nu sunt eficiente.
- *Traducerea.* Traducerea directă a cuvântului se face în cazul semantizării noțiunilor abstracte sau în situații în care celelalte procedee au fost epuizate.

Menționăm că pentru o semantizare cât mai eficientă a cuvintelor, este foarte important ca mijloacele intuitive să coreleze cu cele lingvistice, prin implicarea tuturor tipurilor de analizatori: *vizuali, auditivi, tactili, senzoriali* etc.

Fixarea cuvântului

Ultima etapă a însușirii unităților de vocabular – *fixarea* – solicită utilizarea cuvintelor învățate în diverse contexte de comunicare, la nivel de *cuvânt, îmbinare de cuvinte, enunț, context*. Exersarea unităților lexicale se poate realiza printr-o gamă largă de activități didactice *de identificare, selectare, substituie, completare, ordonare, comparare, construire*, cu scopul dezvoltării priceperilor și a deprinderilor de utilizare a cuvântului învățat, de ex.:

- exerciții de distingere/identificare: (profesorul sau copilul indică obiectul) *Ce este acesta/aceasta?; Acesta este un tren?; Este acesta/aceasta....?; Acesta este un măr sau o pară?; Ascultă și încercuiește etc.;*
- exerciții de selectare: *Ascultă și încercuiește ce e mare și ce e mic; Ascultă și numește ce este galben?;* (pe masă sunt fructe și legume) *Pune în coș fructele!; Mergem în vacanță la mare. Ce punem în bagaj? Alegeți hainele etc.;*
- exerciții de substituie (înlocuire): *Victor mănâncă pâine cu unt,cu caș-caval,cu brânză etc.;*
- exerciții de completare (completarea enunțurilor): *Eu merg cumașina, autobuzul, troleibuzul, bicicleta etc.;*
- exerciții de discriminare: diferențiere a formelor corecte ale cuvintelor de cele incorecte;
- exerciții de ordonare/clasificare: *Selectați imaginile cu anotimpurile anului; Puneți în ordine anotimpurile anului.; Repetați numerele de la 1 la 10 etc.;*
- exerciții de comparare: Pe masă sunt două mere. Spuneți cum sunt ele? (mărime, culoare), de ex.: *Acesta este un măr. Mărul este roșu. Acesta tot este un măr. Mărul este galben; Acest măr este mic, dar mărul acesta este mare. Mărul roșu este mic, dar mărul galben este mare; Mărul acesta este mai mare, dar acesta este mai mic. Mărul roșu este mai mic decât mărul galben. Mărul galben este mai mare decât mărul roșu etc.;*
- exerciții de construire/elaborare/alcătuire de îmbinări, enunțuri (enunțiative, interogative), microtexte. Astfel de exerciții solicită de la copil oferirea de informații cu privire la obiecte, ființe, propria persoană: *Eu sunt Mihaela. Am șapte ani. Eu sunt la grădiniță. La grădiniță noi cântăm, dansăm, învățăm poezii, dar și despre alte persoane din imediata apropiere: El este Victor. Victor mănâncă supă.*

Exercițiile de fixare a lexicului favorizează atât utilizarea cuvintelor noi în diverse contexte comunicative, cât și reluarea unităților lexicale însușite anterior, în vederea dezvoltării competenței de comunicare.

Pentru formarea și dezvoltarea vocabularului se vor utiliza activități cu caracter:

receptiv ⇔ reproductiv ⇔ reproductiv-transformativ ⇔ productiv-creativ

Profesorul va căuta să dezvolte vocabularul preșcolarilor printr-un sistem de activități orale, transformându-le într-un mijloc de comunicare. În acest sens, pot fi utilizate un șir de metode și tehnici activ-participative: *Jocuri didactice lexicale* (Eu spun, tu arată; Adevărat sau fals?; Ce e mare?, Ce e mic?; Găsește cuvântul în plus; Găsește perechea; Să alintăm cuvintele; Lădița fermecată; Ascultă și potrivește, Jocul muzical etc.); *Metoda Semaforului; Răspunsul fizic total; Întrebare și răspuns cu marioneta; Metoda desenului; Conversația; Scrisoare desenată; Metoda RAI; Explozia stelară; Descrierea; Povestirea etc.* În context, menționăm că selectarea activităților de învățare trebuie să se realizeze în acord cu unitățile de competențe ce se solicită a fi formate, de *receptare* sau de *producere*.

● **Receptare:**

Unități de competențe	Activități de învățare
1.2 Recunoașterea denumirii unor obiecte, ființe, din mediul apropiat, în enunțuri scurte și simple, pe teme familiare, articulate clar și rar.	<ul style="list-style-type: none"> ● recepționarea la auz a unităților lexicale, însoțite de suport vizual, și îndeplinirea însărcinărilor cadrului didactic, de ex.: exerciții de tipul „adevărat/fals”; ● selectarea unor obiecte/imagini, conform sarcinilor propuse, din mesajul audiat; ● asocierea cuvântului audiat cu un obiect/imagine; ● punerea în corespondență a mesajului audiat cu anumite imagini; ● semnalarea prin mișcări/răspuns nonverbal sau verbal scurt a înțelegerii denumirii unor obiecte, ființe din enunțul audiat; ● colorarea, completarea unor imagini, pe baza instrucțiunilor cadrului didactic etc.

● **Producere:**

Unități de competențe:	Activități de învățare
2.3 Numirea, descrierea orală a unor obiecte, ființe, din universul apropiat, după mărime și culoare.	<ul style="list-style-type: none"> ● repetarea după profesor, după înregistrări de pe suport audio/video a unor cuvinte, individual/în cor; ● numirea obiectelor din imagini/carduri cu imagini pe teme familiare; ● exerciții de prezentare a unor informații despre obiecte, ființe, în bază de repere; ● descrierea jucăriei preferate, a unui obiect după anumite însușiri (mărime, culoare); ● jocuri didactice de identificare, recunoaștere; ● prezentarea unor relatări scurte pe baza imaginilor, cu utilizarea întrebărilor de sprijin.

Un mijloc eficient de învățare a unităților de vocabular la etapa timpurie este utilizarea *cardurilor cu imagini*. Cardurile cu imagini, elaborate de *Asociația Națională a Trainerilor Europeni din Moldova*, sunt conceptualizate ca imagini sugestive pentru învățarea limbii române la vârsta timpurie, în instituțiile cu program în limbile minorităților naționale [26]. De regulă, sunt structurate câte 2 imagini, care reprezintă obiecte la numărul singular și plural, pentru a putea valorifica din plin diverse aspecte de utilizare a cuvântului: sens, formă, culoare, număr, apartenență etc. Pe versoul cardurilor sunt fixate *modele verbale* în care sunt utilizate unitățile lexicale ce denumesc obiectele din imagine. Cardurile reprezintă un suport eficient de învățare a limbii române, care poate fi aplicat la toate etapele de organizare a demersului didactic predare-învățare-evaluare, atât la grădiniță, în activități individuale și de grup, cât și în mediul familial. De ex.:

		
<p>– <i>Ce este acesta?</i> – Acesta este un balon. – <i>Cine are un balon?</i> – Nicu are un balon. – <i>Cum este balonul?</i> – Balonul este mare și albastru.</p>	<p>– <i>Câte baloane sunt?</i> – Sunt multe baloane./ Sunt cinci baloane. – <i>Cum sunt baloanele?</i> – Baloanele sunt colorate. Un balon este roșu, alt balon este galben.</p>	<p>Colorați baloanele. Spuneți după model: – <i>Balonul acesta este roșu.</i></p>

Cardurile cu imagini pot fi valorificate într-o diversitate de activități:

Activitatea 1. *Eu arăt, voi spuneți.*

* *Ce este aceasta?* Aceasta este o minge.

Activitatea 2. *Găsiți intrusul./ Găsiți obiectul în plus.*

Activitatea 3. *Adevărat sau fals.*

a) Copiii pot răspunde, ridicând cartonașe cu emoticoane.

Adevărat – 😊 Fals – 😊

b) La răspunsul *adevărat* copiii vor bate din palme, la cel *fals* – din picioare.

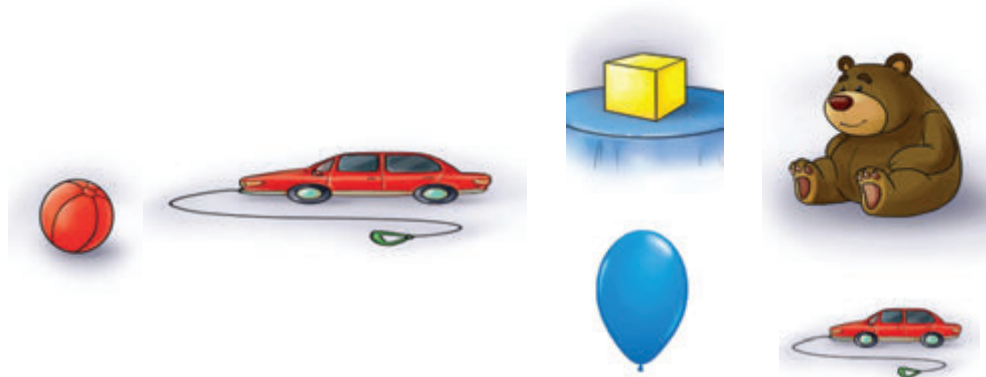
c) – *Aceasta este o rochie?*
– Da, aceasta este o rochie.
– *Acesta este un fular?*
– Nu, acesta nu este un fular.

Activitatea 4. Unu/una, multe.

A. Eu spun unu/una, tu spui multe. B. Eu spun multe, tu spui unu/una.

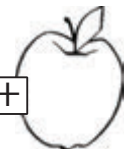
Activitatea 5. Ce e mare? Ce e mic?

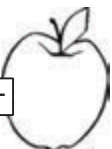

Activitatea 6. Ce este? Cum este?

Activitatea 7. Alcătuiți enunțuri după model.

a) + = patru mere

b) + + = două mere roșii

Se pot utiliza:

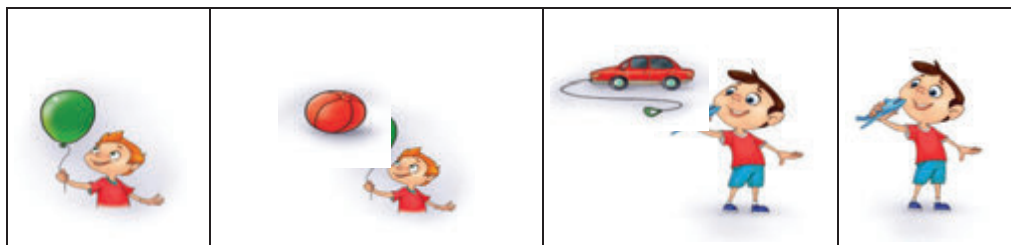
a. 2 carduri:

- *obiect+culoare*. De ex.: obiect (*rochie*) + culoare (*roșu*) = *rochie roșie* etc.
- *număr + obiect*. De ex.: număr (2) + obiect (*pară*) = *două pere*; număr (5) + obiect (*scaun*) = *cinci scaune* etc.;

b. 3 carduri:

- număr + obiect + culoare. De ex.: număr (4) + obiect (*mașină*) + culoare (*albastru*) = *patru mașini albastre* etc.

Activitatea 8. Priviți imaginile. Răspundeți. Ce are Nicu?

Activitatea 9. Priviți imaginile. Spuneți cine și ce face.

Activitatea 10. Priviți imaginea. Întrebați și răspundeți. Cine? Ce? Unde?

Dezvoltarea vocabularului activ al copiilor trebuie să devină o prioritate în toate tipurile de activități realizate atât în grădiniță, cât și în mediul familial, fiecare având partea ei de contribuție.

Amintim că nivelul de dezvoltare a vorbirii copiilor preșcolari în limba română va fi determinat atât de activitățile din grădiniță, particularitățile individuale ale copilului, cât și de nivelul socio-cultural în care trăiesc copiii. Familia, în acest sens, având un rol important. Dacă părinții cunosc limba română sau învață limba cu copiii și exersează împreună unitățile lexicale, copilul își va exprima mai bine gândurile și sentimentele, va găsi mult mai ușor cuvintele necesare. Datorită vocabularului asimilat va avea încredere în propriile forțe, va putea conversa alcătuiind enunțuri simple și dezvoltate, va realiza mici texte etc., toate acestea constituind o latură pozitivă a personalității sale. Vocabularul pe care îl va asimila copilul își lasă amprenta în formarea personalității acestuia.

3.2.3. Formarea competenței gramaticale

Procesul de învățare a limbii române la etapa de educație timpurie este direcționat spre formarea competenței de utilizare corectă a unităților limbii din punct de vedere gramatical. Necesitatea cunoașterii fenomenelor gramaticale rezultă din specificul comunicării prin limbaj, or, comunicăm nu prin intermediul sunetelor, grupurilor de sunete ale unui vocabular pe care îl posedăm, ci în conformitate cu anumite reguli gramaticale.

Competența gramaticală, conform *Cadrului European Comun de Referințe pentru Limbi*, include cunoașterea resurselor gramaticale ale limbii și capacitatea de a le folosi pentru a construi corect diverse mesaje [15, p. 94].

Din punct de vedere formal, gramatica unei limbi poate fi considerată ca o totalitate a principiilor ce determină îmbinarea unor elemente în secvențe semnificative marcate și definite (frazele), iar competența gramaticală este capacitatea de a înțelege și de a exprima sensuri, producând și recunoscând fraze bine formate conform acestor principii și nu de a le memoriza și de a le reproduce ca pe niște formule rigide.

Copilul preșcolar nu va învăța regulile gramaticale, nu cunoaște metalimbajul, noțiunile de substantiv, verb, declinare, conjugare etc.), dar respectă în vorbire aceste reguli, construind îmbinări de cuvinte, enunțuri în baza modelelor de vorbire, este antrenat să formeze mesaje simple și scurte în diverse activități de învățare.

Literatura de specialitate reflectă două abordări în procesul de învățare a fenomenelor gramaticale: *abordarea tradițională* și *abordarea funcțională*.

În abordarea *tradițională, structurală/formală*, procesul de învățare este conceput ca predarea unui set de reguli ce redau formele, mecanismele gramaticale de funcționare a limbii. Fenomenul gramatical se prezintă izolat, de sine stătător sau în enunțuri construite în mod special de profesor pentru a ilustra regula gramaticală.

În abordarea *funcțională* (funcțional-comunicativă), demersul didactic este conceptualizat din perspectiva însușirii fenomenului gramatical într-o situație de comunicare autentică. Se examinează în ce măsură o anumită formă sau structură gramaticală este adecvată pentru transmiterea unui mesaj dat într-un anumit context.

Abordarea gramaticii din perspectivă funcțională face uz de procedee bazate, în esență, pe principiul „de la conținut spre formă”, principiu ce prevede prezentarea faptelor de limbă de pe poziția vorbitorului și se opune, într-un fel, descrierii după principiul „de la formă spre conținut”, descriere ce reflectă poziția ascultătorului, proprie gramaticii tradiționale.

Abordarea funcțională în învățarea limbii române ca limbă nematernă la etapa de educație timpurie, pentru care pledăm, are la bază o serie de **principii** dictate de sistemul de valori promovate și de necesitățile de comunicare ale copiilor:

- predarea-învățarea fenomenelor gramaticale trebuie să fie conștientă, activă, creatoare, bazată pe înțelegerea mecanismelor de funcționare a fenomenelor gramaticale;
- selectarea și prezentarea materialului gramatical să se bazeze pe *structurile morfosintactice fundamentale* ale limbii (*minimumul gramatical*), în funcție de necesitățile de comunicare a copiilor. Selectarea structurilor morfosintactice fundamentale să se realizeze conform anumitor criterii metodice (importanța comunicativă a fenomenelor gramaticale, indicele de frecvență al acestora, caracterul tipic al fenomenelor morfo-sintactice, diapazonul utilizării și gradul accesibilității categoriilor gramaticale, capacitatea combinatorie a logoformelor);
- predarea fenomenelor gramaticale trebuie să se realizeze prin intermediul construcțiilor fundamentale ale limbii. Materia gramaticală trebuie să fie însușită în baza unităților sintactice comunicative (modelelor verbale);
- în predarea-învățarea structurilor gramaticale trebuie să se țină cont de particularitățile lingvistice ale limbii în care copilul comunică zi de zi, astfel accentul se va plasa pe fenomenele de *transpoziție* (similitudini, echivalențe, transferul pozitiv al cunoștințelor din limba vorbită în limba studiată) și activități de prevenire a *interferenței* (transferul negativ al cunoștințelor din limba vorbită în limba studiată);
- toate componentele învățării trebuie să se axeze pe situații reale de comunicare. Copilul trebuie să-și însușească structurile de bază ale limbii române și, totodată, să-și formeze deprinderile de a utiliza aceste structuri în situațiile de comunicare;

- învățarea fenomenelor gramaticale trebuie să fie racordată la interesele și necesitățile comunicative ale copilului, motivația învățării;
- fiecare fenomen gramatical trebuie însușit în baza unui sistem de exerciții în mod progresiv – de la exerciții structurale la cele funcționale. Referindu-se la acest aspect al procesului de învățare a fenomenelor gramaticale, didacticienii afirmă că învățarea structurilor gramaticale trebuie să aibă un caracter practic și să urmărească exersarea mecanismelor limbii în vederea exprimării spontane, subliniind că însușirea sistemului gramatical al limbii în afara comunicării este imposibilă.

Punând la baza procesului de învățare a fenomenelor gramaticale abordarea funcțională, se realizează, în felul acesta, unitatea dintre limbă (analiza posibilităților comunicative ale fenomenelor gramaticale) și instruire (condițiile concrete de învățare a copiilor).

Un aspect important al procesului de învățare a limbii române ca limbă maternă este stabilirea mijloacelor de verbalizare a intențiilor comunicative din care fac parte *vocabularul fundamental*/minimumul lexical și *modelele verbale/actele de vorbire* construite conform structurilor morfo-sintactice de bază. Selectarea unităților de vocabular și a structurilor gramaticale se realizează din perspectiva nevoilor de comunicare (modelelor verbale/actelor de vorbire) conform unității de învățare proiectate. De ex.:

Su-biectul	Vocabularul	Fenomene lingvistice	Modele verbale/acte de vorbire	Activități didactice
3.5 <i>Poftă bună!</i>	pâine, apă, ceai, supă gustos a bea, a mânca	Sunetul: [m] Verbele: <i>a bea, a mânca,</i> la modul indicativ, timpul prezent, pers. I, II, sg.; Modul imperativ Acordul adjectivului cu substantivul: <i>supă gustoasă</i>	Cererea de informații cu privire la obiecte. Prezentarea de răspunsuri. - <i>Ce mănânci?</i> - Eu mănânc supă. - <i>Ce bei?</i> - Eu beau apă/ceai. - <i>Natalia, ce mănânci?</i> - Eu mănânc pâine. - <i>Ce bea Ana?</i> - Ana bea apă. Oferirea de informații despre propria persoană: <i>Eu mănânc supă. Eu beau apă.</i> Oferirea de informații despre altcineva: <i>Victor mănâncă supă. Supa este gustoasă. Dana bea apă.</i> Exprimare de urări: <i>Poftă bună!</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Exercițiu: Ascultați cu atenție și repetați. • Joc didactic de memorie: <i>Cartonașele vii</i>. Numiți obiectele de pe cartonașe. • Exercițiu: Priviți imaginile. Spuneți cine și ce mănâncă la grădiniță. • Lucrul în perechi. Întrebați și răspundeți: <i>Ce mănânci?</i> • Ascultați poezia <i>Pâinea</i> de Gr. Vieru. Memorizați-o. • Ascultați un fragment din povestea <i>Trei urși</i>. Recunoașteți personajele. • Lucrul în grup: Creați un colaj din imagini pe tema <i>Ce avem pe masă</i>.

Astfel, însușirea structurilor morfosintactice fundamentale și a unităților de vocabular minimal reprezintă o etapă semnificativă în demersul didactic și constituie temelia formării competenței de comunicare în limba țintă.

Algoritmul însușirii fenomenelor gramaticale

Procesul didactic al formării competenței gramaticale din perspectivă funcțională se axează pe algoritmul acțional: necesitățile comunicative → situațiile tipice de comunicare → intențiile comunicative → mijloacele de verbalizare a intențiilor comunicative → structurile morfo-sintactice fundamentale → vocabularul fundamental. Drept rezultat, demersul didactic se va structura în următoarea succesiune pornind de la funcția fenomenului gramatical în situația de comunicare spre forma sa de realizare:

- ✓ examinarea situației de comunicare în care apare fenomenul gramatical, ce urmează a fi însușit, crearea motivației pentru învățare;
- ✓ stabilirea condițiilor de utilizare a fenomenului gramatical examinat;
- ✓ analiza paradigmei de declinare/conjugare (înțelegerea fenomenului gramatical: a sensului și a structurii gramaticale, mijloacelor de formare);
- ✓ exersarea/utilizarea fenomenului gramatical în diferite contexte de comunicare.

Cercetările în domeniu au arătat că un copil simte caracterul sistematic al limbii în procesul de cunoaștere și merge, la început, pe calea generalizării regulii gramaticale, apoi pe calea identificării ei. Copilul nu memorizează, de exemplu, multitudinea de cuvinte la numărul plural, dar reține partea constantă (morfemul), care exprimă ideea pluralității (aici e vorba de desinență). Același lucru se întâmplă și la construirea propozițiilor: copilul nu reține un număr mare de cuvinte și sintagme, dar anumite scheme (structuri, modele-suport), pe baza cărora ajunge să construiască un număr mare de propoziții etc.

Astfel, în procesul de instruire copilul nu învață regulile gramaticale, definițiile (ce este substantiv, adjectiv, declinare etc.), dar respectă regulile în baza **modelelor de vorbire** și este antrenat să le cunoască printr-un set de activități didactice.

Cercetările în domeniul didacticii limbilor nematerne/străine și psiholingvistice impun respectarea succesiunii următoarelor etape în formarea abilităților de utilizare a elementelor gramaticale:

recepție ⇔ reproducere/imitare ⇔ substituire ⇔ transformare/combinare/îmbinare

Formarea/dezvoltarea competenței gramaticale nu trebuie privită ca învățarea unui fenomen izolat, ci ca o activitate ce presupune interdependența dintre toate activitățile de învățare.

Strategii de formare a competenței gramaticale

Strategiile de învățare a fenomenelor gramaticale trebuie să fie axate pe metode active și interactive (participative), care pun accent pe exersarea materiei învățate, gramatica fiind doar un mijloc de conștientizare a mecanismelor lingvistice. Se poa-

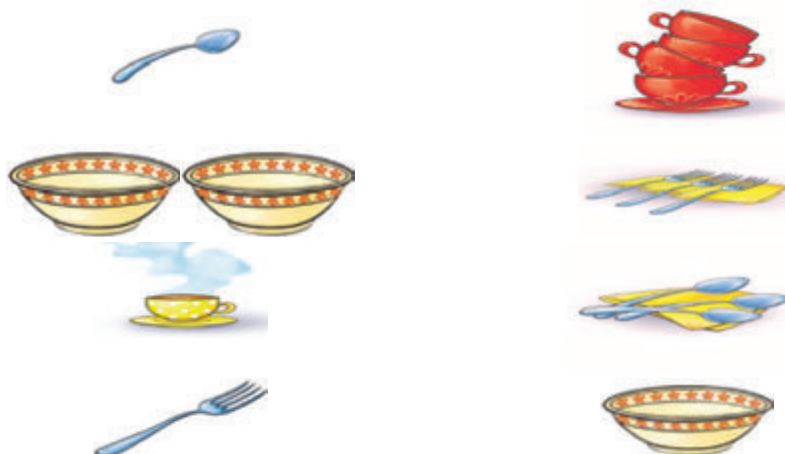
te utiliza o gamă largă de activități didactice în funcție de specificul fenomenului gramatical, nivelul de pregătire al copiilor, preferințele cadrului didactic etc.: *exercițiul, jocul didactic, clusteringul, golul informațional* etc. În acest context se cere să menționăm că orientarea demersului didactic spre aspectele funcționale ale limbii soliciită cadrulul didactic și remodelarea modului de utilizare a materiei de studiu, caracterul și conținutul exercițiilor ce conțin structurile gramaticale, care necesită a fi **formulate ca sarcini de vorbire**. De ex.: *Întrebați și răspundeți!*; *Priviți imaginea. Spuneți cine și unde este; Spuneți ce este și cum este; Uniți imaginile și spuneți ce obiecte sunt; Lucrați în perechi. Luați câte o jucărie în mână. Întrebați și răspundeți; Lucrați în perechi. Numărați. Întrebați și răspundeți* etc. De ex.:

- **Una sau multe?/Un/o sau niște?**

Subiectul: Aranjăm masa

Elemente de gramatică: pluralul substantivelor.

Materiale necesare: imagini cu obiecte de veselă/obiecte.

- **Un sau O?**

Subiectul: Vai, ce multe jucării!

Elemente de gramatică: articolul substantival nehotărât.

Materiale necesare: imagini cu animale/jucării.

● **Ce are Ana? Cum este?**

Subiectul: Jucăria mea preferată

Elemente de gramatică: verbul *a avea*, modul ind., timpul prezent, pers. III, sg.; articolul substantival nehotărât și hotărât, acordul adjectivului cu substantivul.

Materiale necesare: imagini cu jucării/jucării (obiecte).

Model:

– Ce are Ana?

– Ana **are un** balon.

– Cum este balonul?

– Balonul este
albastru.

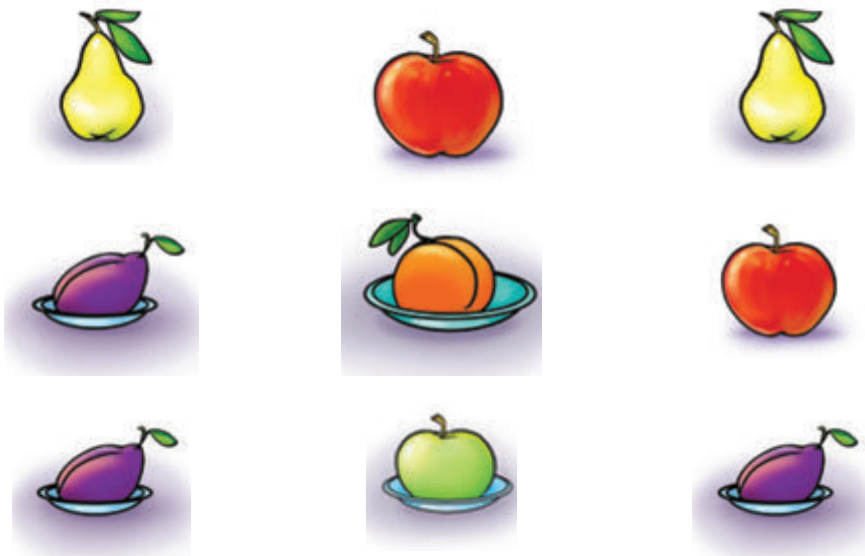

● **Câți sau câte?**

Subiectul: Ce fructe și legume gustoase!

Elemente de gramatică: pronumele interogativ *câți?*, *câte?*, numerale cardinale.

Materiale necesare: imagini cu fructe și fructe.

● **Vrei sau nu vrei?**

Subiectul: Produse alimentare

Elemente de gramatică: verbul *a vrea* la modul indicativ, timpul prezent, pers. I, II, forma afirmativă și negativă, formularea întrebărilor cu verbul *a vrea*.

Materiale necesare: imagini cu produse alimentare.

Ce vrei?

Tu vrei?

Vrei?

● **Ce obiecte sunt și câte?**

Subiectul: Aranjăm masa

Elemente de gramatică: pronumele interogativ *câte?*, numerale cardinale.

Materiale necesare: imagine sugestivă.

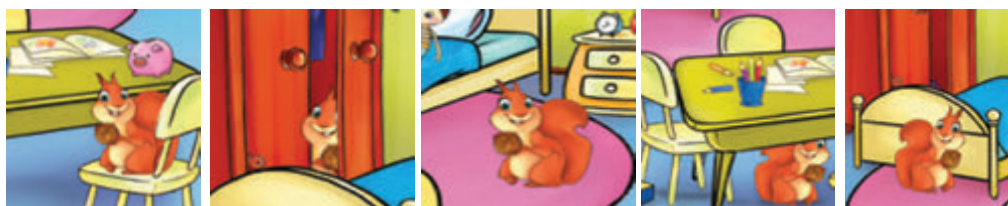

● **Unde este Rița?**

Subiectul: Camera mea

Elemente de gramatică: prepoziția (*pe, în, sub, lângă*).

Materiale necesare: imagini sugestive.

● **Mergem în ospete!**

Subiectul: Cine, ce îmbracă?

Elemente de gramatică: verbe la modul imperativ, formarea propozițiilor exclamative.

Materiale necesare: imagine sugestivă.

Nicu și Leanca merg în oșpeție. Spune ce să îmbrace.

Model:

Leanca, îmbracă scurta!

Nicu, încalță pantofii!

Leanca, pune fularul!

● **Aici sau acolo?**

Subiectul: Ce multe animale!

Elemente de gramatică: adverbele *aici*, *acolo*.

Materiale necesare: imagine cu animale domestice în curte.

Priviți imaginea. Întrebați și răspundeți, unde sunt animalele.

Model:

– *Unde este vaca?*

– *Vaca este aici.*

– *Unde este calul?*

– *Calul este acolo.*

● **Ce face? Ce fac?**

Subiectul: Cine și ce face în familie?

Elemente de gramatică: verbele de acțiune, formarea propozițiilor interogative și enunțiative.

Materiale necesare: imagini sugestive.

3.3. Formarea competenței de apreciere a elementelor specifice culturii române

Una din cele trei competențe specifice ale *Curriculumului* disciplinar la *Limba română pentru instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale* este aprecierea și înțelegerea elementară a unor aspecte specifice culturii române, exprimând interes, curiozitate și respect pentru valorile naționale. Este competența ce vizează familiarizarea preșcolarilor din familiile minorităților naționale cu altă cultură, cultura limbii învățate, ceea ce presupune comunicare interculturală, acceptare, respect pentru valorile culturii naționale. Comunicarea interculturală pune bazele unei conviețuiri pozitive, care va contribui ulterior la păstrarea multiculturalității și a identității fiecăruia în parte.

A vorbi două sau mai multe limbi constituie un atu, un mare avantaj, întrucât acest lucru facilitează contactele interumane în spațiul multi- și intercultural al Republicii Moldova în care conviețuiesc persoane care aparțin diferitor culturi. Liantul între acestea fiind limba română.

În acest context, învățarea limbii române nu va fi privită ca un scop în sine, ci ca un mod de a acumula, odată cu învățarea ei, a unor cunoștințe despre cultura, obiceiurile, tradițiile naționale, normele comportamentale, valorile culturale și naționale etc. Componenta interculturală din curriculum asigură promovarea dezvoltării personale a copilului într-un cadru socio-cultural largit, realizând educația *în și pentru* valori.

Exprimarea culturală se va face prin intermediul literaturii, muzicii, artelor plastice, meșteșugurilor, obiceiurilor și tradițiilor etc., realizate prin *reproducerea de poezii, cântece, jocuri populare verbale simple și scurte în cadrul activităților de învățare a limbii române; recunoașterea unor elemente ale culturii naționale; adoptarea unor norme de comportament verbal și nonverbal, specifice culturii române* (formule de salut, de prezentare); *confeccionarea unor obiecte de artă plastică* etc.

Selectarea activităților de învățare se va efectua în acord cu unitățile de competențe ce se solicită a fi formate, dar și cu unitățile de conținut proiectate în *Curriculum*, iar procesul de instruire se va realiza prin întrepătrunderea a două sau mai multe domenii, promovată de concepția învățării integrate a limbii române ca limbă nematernă la etapa timpurie. Activitățile de învățare a limbii române se vor axa pe formarea competenței de comunicare în limba-țintă, a competenței de apreciere și de formare a unei atitudini pozitive față de valorile culturii naționale prin:

- audierea și reproducerea unor poezii, cântece din folclorul copiilor, din literatura națională pentru copii, conform tematicii *Curriculumului* (*Lie, ciocârlie; Melc, melc, codobelc; Ghicitori; Frământări de limbă; Numărători; Plugușorul, Cu semănatul; Sorcova; Colinde* etc.; *Plaiul, meu, plai, S. Ghimpu; Patria, V. Romanciuc; Plaiul meu, Gr. Vieru; Țara, L. Lari* etc.);

- exerciții de audiere/vizionare a unor secvențe audio/video conform tematicii proiectate (*Am o căsuță mică, Bună dimineața!, Vine, vine primăvara!*, filmul cu desene animate *Maria-Mirabela* ș.a.);
- recitarea unor poezii scurte și simple conform tematicii curriculare (*Balonașul*, P. Cărare; *Sora*, Gr. Vieru; *Inima mea*, C. Dragomir; *Somnoroase păsărele*, M. Eminescu ș.a.);
- interpretarea unor cântece scurte și simple conform tematicii date (*Martie, bine-ai venit; Am o căsuță mică; Un elefant se legăna; Bună dimineața* ș.a.);
- activități cu utilizarea jocurilor populare verbale din folclorul copiilor (*Alunelu, alunelu, hai la joc!*; *Joacă, joacă, tânără fetiță; Podul de piatră; Împărate, împărate, dă-ne un soldate; S-a suit copilu-n pom* ș.a.);
- interpretarea unor secvențe de dans popular (*Hora, Călușarii*);
- confecționare de măștișoare (la grădiniță sau împreună cu părinții); modelarea unor obiecte din lut (de ex.: *un urcior, o vază/lingură/cană/oală* ș.a.); încondeierea ouălor de Paști;
- confecționare de jucării din diverse materiale, confecționarea unor globuri pentru Pomul de Crăciun etc.;
- colorarea unor imagini (de ex.: *un model de covor moldovenesc*);
- realizarea unor desene tematice (de ex.: *Strada mea, Tricolorul, Parcul din orașul meu* etc.);
- realizarea unor colaje de imagini tematice (de ex.: *locuri frumoase din localitate* etc.);
- prepararea bucatelor naționale (de ex.: plăcinte, colaci cu ajutorul părinților);
- activități de înscenare a dialogurilor cu adresare de felicitări și urări, specifice culturii românești (utilizarea adresărilor specifice românești: *Doamna educatoare...; La mulți ani!; Crăciun fericit!; Un Paște fericit!; Noroc!*);
- descrierea unor fotografii/imagini tematice (de ex.: *Familia, În vacanță, Cine și ce face* etc.);
- descrierea elementară a unei sărbători/tradiții naționale (de ex.: *Semănatul, Sorcova* etc.);
- înscenarea unor secvențe din legende/povești populare/snoave (secvențe din – *Legenda Mărțișorului; Căsuța din oală; Păcală și zarzărele* etc.);
- realizare de mini-postere tematice (de ex.: *Ziua mamelor, Familia mea* ș.a.);
- realizare de excursii tematice (de ex.: *vizitarea unor obiective culturale importante din vecinătate* ș.a.) etc.

Se recomandă ca procesul de învățare a limbii să se realizeze într-o manieră ludică, plăcută, emoționantă, relaxantă, însă plină de provocări. Cu cât activitățile de învățare vor fi mai variate și mai creative, cu atât mai distractiv/”ofertant” va fi modul în care se va învăța limba, cu atât copilul va dori mai mult să o audă, să o cunoască și, respectiv, să o învețe. Toate acestea ar stimula implicarea copiilor în diverse activități sociale, comunicând în limba română.

Relevăm că în învățarea limbii române ca limbă nematernă un rol definitoriu îl are mediul lingvistic și cel cultural. Relația dintre limbă și cultură este una esențială, deoarece învățarea limbii nu poate fi concepută fără a se lua în considerare aspectul cultural și teritoriul, definit din punct de vedere istoric și cultural, unde beneficiarul se manifestă social. Mediul lingvistic oferă posibilitatea tuturor celor care învață limba română să-și fructifice experiența lingvistică. Prin urmare, importante în procesul de învățare a limbii sunt atât activitățile *formale*, cât și cele *nonformale*.

Un rol aparte în activitățile de învățare timpurie a limbii române îl au **imersiunile culturale**. *Imersiunile culturale* sunt activități didactice nonformale ce presupun „plonjarea”, aflarea pentru o durată mai mare de timp a educabilului/copilului, într-un mediu propice învățării limbii-țintă, în cazul nostru al limbii române. Imersiunile culturale sunt o alternativă a activităților de bază și reprezintă un program cultural-educațional axat pe derularea de activități educative în spațiul expozițional/interactiv. Scopul acestor activități este diversificarea modalităților de învățare a limbii române și dobândirea de competențe de comunicare în limba română în situații apropiate de comunicarea reală, axate prioritar pe familiarizarea cu aspectele specifice culturii naționale.

Acestea vor fi organizate lunar, contribuind, astfel, la dezvoltarea abilităților de comunicare orală în limba română a copiilor prin învățarea/interpretarea cântecelor, memorarea/recitarea poeziilor, prezentarea unor fragmente de povești, a snoavelor; prin confecționarea de către copii, împreună cu profesorul și/sau părinții, a diferitor obiecte: *mărțișoare, sorcove, felicitări cu ocazia zilei de 8 martie, colaje, mini-postere tematice, jucării pentru împodobirea pomului de Crăciun*, verbalizând tot ceea ce fac ș.a. (a se vedea Anexa 1).

Comunicarea în cadrul imersiunilor culturale, confirmă importanța și eficiența acestora, deoarece mediul este unul dintre factorii decisivi ai învățării limbii.

Implicații în imersiuni culturale bazate pe metode active și interactive, experiențiale, copiii vor manifesta:

- atenție pentru receptarea mesajelor orale în limba română, în contexte de comunicare cunoscute;
- interes pentru schimbul de informații/mesaje în limba română;
- interes pentru utilizarea limbii române în situații de comunicare cunoscute și încredere în sine în procesul comunicării;
- curiozitate pentru activitățile de învățare în limba română;
- participare activă în diferite contexte de comunicare;
- atitudine pozitivă și respect pentru valorile culturii naționale.

4. Managementul procesului de învățare a limbii române la etapa de educație timpurie

4.1. Proiectarea activităților de învățare integrată

Proiectarea didactică este o activitate complexă de anticipare a ceea ce dorește cadrul didactic să realizeze împreună cu discipolii săi în cadrul unei activități de învățare, unități tematice/subiect.

Proiectarea demersului didactic la limba română solicită parcurgerea unor anumite etape, în timpul cărora se va răspunde la următoarele întrebări:

Etapa	Întrebarea	Răspunsul
Etapa I	Ce voi face?	Identificarea competențelor și formularea obiectivelor corespunzătoare, ce urmează a fi realizate în activitatea de învățare (acțiuni concrete, care se intenționează a fi realizate). Obiectivele vor reflecta <i>ce va ști, ce va putea să facă și ce atitudini va manifesta</i> copilul la sfârșitul activității de învățare. Ele trebuie formulate clar, explicit, prin utilizarea unor verbe de acțiune.
Etapa a II-a	Cu ce voi face?	Stabilirea resurselor educaționale și a mijloacelor necesare realizării obiectivelor formulate: <ul style="list-style-type: none"> • <i>precizarea conținuturilor</i> învățării; • <i>resurse umane</i> (copii, părinți, invitați etc.; experiența lor cognitivă anterioară, capacități de învățare, priceperi și deprinderi, motivația învățării etc.); • <i>resurse materiale</i>: spațiu, dotare, mijloace de învățământ etc.; • <i>timp disponibil</i> de instruire.
Etapa a III-a	Cum voi face?	Identificarea modalităților optime de predare-învățare: <ul style="list-style-type: none"> • <i>selectarea metodelor și a tehnicilor eficiente</i> axate pe necesitățile copilului; • <i>stabilirea formelor adecvate de organizare a instruirii</i> (individual, pe grupe, frontal) și îmbinarea lor pentru a realiza un proces de învățare centrat pe copil (diferențiat/individualizat).
Etapa a IV-a	Cum voi ști dacă ceea ce trebuia de făcut s-a realizat?	Elaborarea unui sistem de evaluare ce ar aprecia progresul în învățare al copiilor: <ul style="list-style-type: none"> • <i>conturarea metodelor și tehnicilor de evaluare</i> în corespundere cu competențele ce urmează a fi formate, obiectivele scontate, adecvate particularităților de vârstă.

În procesul de învățare timpurie a limbii române se recurge la aceleași tipuri de proiectare: *proiectarea anuală (semestrială)*; *proiectarea pe unități tematice*; *proiectarea activității didactice propriu-zise*.

- **Proiectarea anuală/semestrială** reprezintă perspectiva de ansamblu asupra activităților de predare-învățare-evaluare și se realizează prin identificarea și distribuirea unităților de competențe și a conținuturilor pe unități de învățare, ordonate într-o anumită succesiune, care urmează a fi abordate în decursul unui an de studiu, pe semestre.

În procesul de elaborare a proiectării, se disting câteva etape importante:

- Realizarea asocierilor dintre unități de competențe și conținuturi.
- Împărțirea conținuturilor în unități de învățare.
- Stabilirea succesiunii de parcurgere a unităților de învățare.
- Alocarea timpului necesar pentru parcurgerea unității de învățare, subiectelor.
- Identificarea activităților de predare-învățare-evaluare pe unități de conținut.

În proiectare, drept punct de reper va servi *Curriculumul Național la limba română pentru instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale*. Modelul curricular de proiectare centrat pe competențe reprezintă un algoritm de ordonare și sistematizare a unităților de învățare (competențe specifice, unități de competențe + unitate de conținut) într-o succesiune ce ține de logica internă a științelor și a psihopedagogiei, lăsând libertate deplină cadrului didactic să-și aleagă strategia didactică. Competențele specifice și unitățile de competențe pe grupe, proiectate în curriculum, sunt obligatorii pentru realizare, conținuturile tematice au caracter orientativ, de sugestie (cu excepția celor lingvistice), pot fi complementate în funcție de grupul de copii, condițiile concrete din grupă, viziunile cadrului didactic.

Unitățile de conținut vor fi organizate integrat cu posibilitatea realizării legăturilor interdisciplinare între diverse domenii de activitate (literatură, muzică, artă plastică, dans etc.). Ordonarea lor într-un algoritm logic trebuie înțeleasă ca o strategie de descifrare și decodificare a conținuturilor învățării.

Activitățile de învățare sunt orientative, rămânând la latitudinea profesorului să-și aleagă strategia didactică ce îl reprezintă, în raport cu viziunea sa privind organizarea demersului didactic, resursele umane și materiale de care dispune instituția de educație timpurie.

Proiectarea didactică anuală este un document administrativ care asociază într-un mod personalizat elementele curriculumului (competențe și conținuturi) cu alocarea timpului necesar, considerat optim de către cadrul didactic, pe parcursul unui an de învățământ/semestru, cu specificarea competențelor, unităților tematice, subiectelor, conținuturilor lingvistice, unităților de vocabular, intențiilor comunicative, strategiilor didactice, prin care se va realiza demersul didactic.

Structura proiectului anual (de lungă durată) va include: (a) antetul; (b) administrarea disciplinei; (c) planificarea materiei de studiu pe unități de învățare.

STRUCTURA PROIECTULUI ANUAL/SEMESTRIAL

I. Antetul/Date generale

- Denumirea instituției de educație timpurie
- Anul de studii
- Numele, prenumele profesorului, grad didactic
- Grupa
- Competențe specifice ale disciplinei (se transcriu din curriculum)

II. Administrarea disciplinei

Nr. de ore pe săptămână	Nr. de ore pe an

Unități de învățare	Nr. ore	Nr. evaluări			Note
		Evaluare inițială	Evaluare formativă	Evaluare sumativă	

- Orarul activităților
- Structura anului de învățământ
- Resurse educaționale (bibliografie)

III. Planificarea materiei de studiu

Modele:

A.

Unități de competențe	Unități tematice/ Subiecte	Vocabular	Fenomene lingvistice	Intenții comunicative/ Acte/modele de vorbire	Nr. de ore	Data	Activități de învățare

B.

Unități de competențe	Contexte tematice/ subiecte	Elemente de construcție a comunicării			Nr. de ore	Termene	Strategii didactice	Resurse	Evaluare	Note
		Unități de vocabular	Elemente de construcție a comunicării	Acte/modele verbale						

C.

Unități de competențe	Contexte tematice/ subiecte	Elemente de construcție a comunicării			Nr. de ore	Termene	Strategii didactice	Resurse	Evaluare	Note
		Acte/ modele verbale	Elemente de construcție a comunicării	Unități de vocabular						

● **Proiectarea pe unități de învățare tematică** reprezintă un demers didactic axat pe o unitate tematică desfășurată în cadrul unei săptămâni, fiind realizate câteva subiecte de învățare, ex.: Îmi plac fructele și legumele (*Coșul cu fructe, Cum sunt fructele?, Coșul cu legume, Cum sunt legumele? Mănânc fructe și legume*); Casa mea (*Casa în care locuiesc, Camera mea, În bucătărie, Aranjăm masa, Ce bucate gustoase!, Poftă bună! Cine vine în oșpeție?* etc.).

Numărul de proiecte tematice va fi fixat în conformitate cu competențele urmărite, necesitățile și interesele copiilor.

Model de proiectare pe unități de învățare (o unitate)

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE

Unități de competențe	Subiecte	Conținuturi			Nr. de ore	Termene	Strategii didactice	Resurse/ mijloace	Evaluare		Note
		Vocabular	Fenomene lingvistice	Acte/ modele verbale					forme	produse	
1.											
2.											
3.											
4.											
5.											

● Proiectarea activității de învățare integrată a limbii române

Proiectarea demersului didactic la limba română în instituțiile de educație timpurie se bazează pe învățarea experiențială axată pe concepția studiului integrat al limbii. Domeniile experiențiale sunt adevărate „câmpuri cognitive integrate” (L.Vlăsceanu) care transcend granițele dintre discipline și care se întâlnesc cu domeniile tradiționale de dezvoltare a copilului, respectiv: domeniul psihomotric, domeniul limbajului, domeniul socio-emoțional, domeniul cognitiv.

Proiectul integrat reprezintă un demers educațional bazat pe un sistem de acțiuni structurate între care se stabilesc relații de interdependență în funcție de componentele procesului de instruire: competențe, obiective, conținuturi, strategii (metode, forme și mijloace) specifice procesului de educație a limbajului și a comunicării în limba română și o serie de condiții optime prin care acesta se realizează.

Cercetătorii din domeniu consideră că în procesul de învățare cunoștințele de limbă se construiesc în progresie de formă spiralată, iar învățarea limbii se realizează

ză prin activități integrate, interdisciplinare, care leagă strâns învățarea limbii de utilizarea ei în diverse situații.

Cercetătorul Carol Read consideră că procesul de învățare a unei limbi nematerne/străine la etapa de educație timpurie este eficient dacă activitatea este: naturală/firească; contextuală și parte a unui eveniment real; interesantă și plăcută; relevantă; socială; realizată de copil și aparținând copilului; are un scop clar; se dezvoltă pe baza a ceea ce copilul deja știe; constituie o provocare adecvată (pentru copil); este sprijinită și încurajată corespunzător; face parte dintr-un tot coerent; este senzorială, activă și constituie o experiență de viață memorabilă; permite răspunsuri personale, divergente; ține cont de inteligențele multiple, iar atmosfera în care are loc procesul didactic este relaxantă și caldă, copilul are sentimentul realizării, a împlinirii, este locul unde copilul vrea să învețe [apud 49, p. 24].

Proiectul activității didactice curente include: (a) antetul/date generale; (b) scenariul didactic/demersul didactic/desfășurarea activității.

Model:

STRUCTURA PROIECTULUI ACTIVITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE

I. Antetul/Date generale

- **Disciplina:** Limba română în instituțiile cu program în limbile minorităților naționale
- **Grupa:**
- **Unitatea de conținut:**
- **Subiectul activității:**
- **Unități de competențe:** (se indică unitățile de competență prioritare pentru activitatea dată (se pot transcrie din curriculum sau se pot indica numerele de ordine a competențelor din curriculum, de ex.: 1.1, 1.2 etc.);
- **Obiectivele operaționale ale activității:** (se formulează 3-5 obiective derivate din unitățile de competențe prestabilite, ținând cont de domeniile *cognitiv* (ce va ști copilul?), *formativ* (ce va ști să facă?), *afectiv* (cum va ști să fie copilul?). La sfârșitul activității, copilul va fi capabil/va putea:
O₁:
O₂: etc.
- **Strategii didactice:**
metode și procedee, tehnici:
forme:
mijloace:
- **Strategii de evaluare:**
forme, metode de evaluare:
produsul evaluat (se pot indica criteriile de succes):
- **Resurse educaționale (bibliografie):**

II. Scenariul didactic/Demersul didactic/Desfășurarea activității

Modele de proiectare a activităților didactice curente:

A. Proiectarea în baza evenimentelor instrucționale

Evenimente instrucționale	Dirijarea învățării		Strategii didactice
	Activitatea cadrului didactic	Activitatea copilului	
1. Captarea atenției 2. Anunțarea obiectivelor 3. Actualizarea cunoștințelor 4. Prezentarea sarcinilor și a situațiilor de învățare 5. Dirijarea învățării 6. Obținerea performanțelor și asigurarea conexiunii inverse 7. Evaluarea formativă a progresului realizat 8. Asigurarea retenției și a transferului			

B. Proiectarea în baza cadrului metodologic de învățare și dezvoltare a gândirii critice Evocare/Realizarea sensului/Reflecție/Extindere

Etapele demersului didactic	Activitatea cadrului didactic	Activitatea copilului
EVOCARE (<i>Implică-te!</i>)		
REALIZAREA SENSULUI (<i>Informează-te!</i> <i>Procesează informația!</i>)		
REFLECȚIE (<i>Comunică și decide! Apreciază!</i>)		
EXTINDERE (<i>Acționează!</i>)		

C. Proiectarea în baza evenimentelor instruirii

Evenimente ale instruirii	Conținutul activităților	Strategii didactice			Evaluare
		Metode/ tehnici	Materiale	Forme de organizare	
Moment organizatoric					
Captarea atenției					
Reactualizarea cunoștințelor					

Anunțarea temei și a obiectivelor					
Organizarea învățării					
Evaluarea					
Încheierea activității					

Modelul de proiectare a demersului didactic al activității va fi determinat de profesor, de comun acord cu metodistul din grădiniță, ținând cont de nivelul de competențe profesionale ale cadrului didactic. Pot fi aplicate și alte modele de structurare a activității didactice, în vederea atingerii competențelor proiectate în curriculum și a obiectivelor în cadrul procesului de instruire.

Ținem să menționăm că proiectarea și desfășurarea activităților de învățare constituie un proces, în care toate elementele constitutive sunt importante, nimic nu poate fi considerat neesențial, nu poate fi neglijat: *obiectivele ce se proiectează a fi atinse, competența profesională a cadrului didactic, managementul grupei de copii, durata și periodicitatea activităților, mărimea grupului de copii, materialele și resursele didactice utilizate, echipamentul și aranjarea sălii pentru activitățile de învățare a limbii, strategiile de predare-învățare-evaluare utilizate.*

▪ **Obiectivele operaționale proiectate**

Succesul unei organizări *eficiente* a procesului de predare-învățare-evaluare rezultă din modul cum au fost formulate obiectivele operaționale.

Obiectivele operaționale anticipează activitatea instructivă și precizează ce fel de modificări concrete se vor produce în comportamentul copilului la sfârșitul activității de învățare. Este vorba de a afla și a realiza ceva nou, necunoscut până la momentul instruirii.

Pentru formularea obiectivelor activității de învățare la limba română, poate fi recomandat procesul operaționalizării elaborat de Robert F. Mager (operaționalizare simplă, structurată în trei pași consecutivi):

- precizarea comportamentului așteptat (prin verbe de acțiune): *Ce va fi capabil să facă copilul?*
- condițiile în care trebuie să se producă comportamentul: *În ce condiții?*
- criteriul de reușită (calitativ și/sau cantitativ): *Ce/Cât?*

De ex.: Copilul va fi capabil să descrie în trei enunțuri jucăria preferată.

Copilul va putea să identifice la auz, după a doua audiere, enunțurile adevărate și false.

Se cere să specificăm că obiectivul operațional determină comportamentul copilului, și nu al profesorului, de aceea se recomandă utilizarea verbelor de acțiune, prin care copiii vor demonstra capacitatea însușirii, de ex.: să recunoască, să identifice, să descrie, să numească, să compare, să aleagă, să relateze, să utilizeze, să examineze, să recite, să povestească etc. și nu verbe vagi, care solicită o perioadă de timp îndelungată de formare.

▪ **Competența profesională a cadrului didactic**

În proiectarea activității didactice de învățare, poziția-cheie îi revine cadrului

didactic. El trebuie să posede un șir de aptitudini și calități umane, pedagogice și profesionale: să cunoască bine grupul de copii și fiecare copil în parte; să stabilească concret scopurile de dezvoltare ale grupei, ale fiecărui copil; să adapteze cerințele curriculumului la particularitățile grupului de copii; să analizeze și să folosească resursele disponibile și să caute noi resurse; să amenajeze spațiul educativ în funcție de evoluția programului pe care și l-a propus; să promoveze parteneriatul cu părinții și cu ceilalți factori implicați; să promoveze un climat pozitiv și relaxant în activitățile de predare-învățare-evaluare; să comunice eficient cu toți partenerii – copiii, părinții, administrația, alte cadre didactice.

În învățarea limbii române, este importantă conlucrarea eficientă dintre profesorul de limba română și educator, părinți, din moment ce formarea competențelor proiectate în curriculum poate fi realizată atât în activitățile propriu-zise de învățare a limbii române, cât și în activități de regim, activități comune părinți-copii, dar și în familie, societate.

Profesorul care realizează procesul de învățare a limbii române trebuie să stăpânească în mod temeinic numeroase și variate cunoștințe, abilități în domeniul de specialitate, dar și o înaltă cultură pedagogică, tact pedagogic – abilități esențiale, concretizate în măiestria cu care realizează demersul didactic. Fără un cadru didactic competent în învățarea timpurie a limbii române ca limbă nematernă, realizarea procesului de învățare poate să nu aducă la așteptările scontate.

▪ **Managementul grupului de copii**

Pentru realizarea managementului grupului de copii, este necesar să fie create un mediu și o atmosferă propice învățării. În acest sens, rolul decisiv îl are cadrul didactic care asigură instruirea lingvistică. Pentru aceasta, trebuie:

- să se stabilească relații pozitive cu preșcolarii și părinții;
- să se propună un număr limitat de reguli, care să fie clare, iar motivele pentru care trebuie aplicate să fie pe înțelesul tuturor;
- să existe o anumită rutină în desfășurarea activităților, ceea ce face ca fiecare copil/adult să știe ce se așteaptă de la el și ce trebuie să facă sau să nu facă în fiecare moment;
- să existe drepturi și responsabilități;
- copiii să fie respectați; să se țină cont de particularitățile individuale ale fiecărui copil în parte și a grupului de copii, care participă în instruire, de nevoile lor în procesul de învățare;
- să existe un sistem de recompense care pot conduce la dezvoltarea și consolidarea unui comportament corespunzător din partea copiilor. Aceste recompense de motivare, „autostimulare“, pot fi verbale „Bine!“, „Bravo!“, „Foarte bine!“, dar și materiale, copiilor li se pot acorda „stickere“, „fețe zâmbitoare“, „steluțe“, „albinuțe“ etc.

Savantul Shelly Vernon menționează *problemele* pe care le întâmpină mai mulți profesori și educatori care lucrează cu copiii de vârstă preșcolară, subliniind că preșcolarii sunt atenți doar perioade foarte scurte de timp; uită foarte repede; nu stăpânesc cunoștințe din limba maternă și nu sunt siguri de acestea; pot să nu fie motivați să

învețe; unii sunt prea timizi, le este frică să se manifeste în public (în fața altor copii, a educatorului/profesorului, a unui public); se dezvoltă în ritmuri foarte diferite, ceea ce face ca și grupurile care sunt omogene la începutul procesului de învățare să ajungă, pe parcurs, să fie formate din copii cu diferite niveluri de dezvoltare etc. În acest sens, este nevoie să fie utilizate în activitatea didactică metode și tehnici de predare-învățare active și interactive și nu modalități de învățare de rutină (stative) [apud 49, p. 25].

Specialiștii în domeniu sugerează un șir de soluții pentru soluționarea acestor probleme, printre care: schimbarea la fiecare 5-10 minute a activității desfășurate în cadrul demersului de învățare a limbii; alternarea activităților dinamice și zgomotoase cu cele statice și liniștite; repetarea, revizuirea și recapitularea permanentă a unităților lingvistice, a instrucțiunilor în cadrul orei etc. De exemplu, se recomandă să se folosească jocuri scurte, pentru a se repeta cuvintele și expresiile învățate; în cadrul activităților, să se utilizeze cântece, versuri ritmate și poezii; să fie propuse activități de modelare, colorare, dramatizare etc.

Atmosfera, în procesul de învățare, trebuie să fie prietenoasă și relaxantă, din ea să nu lipsească încurajarea și lauda copiilor, dar și a adulților.

Activitățile trebuie să fie cât mai apropiate de joaca copiilor și să fie pline de mișcare. Se recomandă să fie alese cu mare atenție jocurile în care nu se singularizează un câștigător, dar fiecare câștigă, pentru a evita concurența între copiii preșcolari, stresul, demotivarea învățării.

Activitățile de învățare a limbii române trebuie considerate ca o diversitate de experiențe și modalități de învățare, care presupun înțelegere, toleranță, mobilitate, dar și fermitate. Specialiștii recomandă să fie stabilite din oficiu, pentru copii, o serie de reguli de bază încă de la primele activități, formule de ordine, instrucțiuni referitoare la utilizarea limbii, folosirea și împărțirea resurselor, comportamentul general, regulile în sală.

În activitățile de învățare la etapa timpurie atenția copiilor trebuie să fie concentrată pe ascultare/înțelegere la auz, însușirea vocabularului, achiziția unor modele verbale, structuri simple în care pot fi utilizate unitățile lexicale, iar deprinderea de a citi și a scrie urmând să fie dezvoltate mai târziu, la vârste mai mari, în școală. De asemenea, atenția copiilor trebuie să se concentreze asupra dezvoltării vorbirii, începând cu utilizarea cuvintelor și a unor structuri sau expresii scurte, în special sub formă de întrebări și răspunsuri; până la realizarea unor dialoguri, mini-texte. Să se evite conceptele abstracte și să se dea atenție lucrurilor și faptelor concrete.

Este necesar să se vadă întotdeauna partea pozitivă a lucrurilor. Mai degrabă, este important să li se spună copiilor ceea ce trebuie să facă mai departe, decât ceea ce nu trebuie să facă.

Cadrele didactice trebuie să se pregătească bine pentru fiecare tip de activitate. Dacă în timpul procesului de instruire ceva nu merge, nu place, nu interesează, activitatea trebuie să înceteze și să se facă altceva; să fie implicați în activitate copiii timizi, ajutându-i să se exprime; să fie folosite în timpul demersului didactic „obiecte reale”, cum ar fi jucării, fructe, legume, obiecte de îmbrăcăminte, măști și alte obiecte necesare pentru a pune în scenă jocuri de rol, dramatizări sau povești. Când

nu pot fi aduse la oră ”obiecte reale”, se folosesc imagini, carduri cu imagini, poze, mulaje, marionete etc.

În toate activitățile realizate, profesorul de limba română va vorbi, de regulă, în română, va utiliza mijloace paraverbale, în situații contextualizate, pe care copiii le pot înțelege.

- ***Durata și periodicitatea activităților***

Cercetările de rigoare arată că pentru a se obține rezultate pozitive în învățarea unei limbi nematerne/străine, activitățile didactice trebuie să fie realizate zilnic, sau peste o zi cu o durată de la 20 până la 35 de minute maximum pentru fiecare activitate. În funcție de vârsta copiilor, nivelul grupei, particularitățile individuale, de conținuturile propuse, obiectivele urmărite spre realizare, cadrul didactic va decide care este timpul efectiv necesar pentru desfășurarea activității de învățare. Pentru a preveni surmenajul fizic și psihic, se recomandă ca la fiecare 10-15 minute să fie proiectate pauze dinamice, exerciții fizice.

- ***Mărimea grupului de copii***

Pentru organizarea unui proces de învățare optim al limbii române, este necesar ca toți copiii să fie tratați individualizat și diferențiat. Din acest motiv, numărul adecvat de copii în grupă, în viziunea specialiștilor, ar fi de 12-15 persoane. Grupele cu un număr mic de copii nu sunt cele mai propice medii pentru învățare, pentru că prea puțini copii fac dificilă colaborarea în procesul de învățare, de exemplu, în desfășurarea unui joc, realizarea unor situații de comunicare etc. Dacă grupele sunt prea numeroase, în multe activități de grup nu se poate acorda suficientă atenție fiecărui copil în cadrul grupului.

- ***Echipamentul și aranjarea sălii pentru activitățile de învățare a limbii române***

O problemă importantă, în procesul educațional, la vârsta timpurie, o constituie amenajarea spațiului în care au loc activitățile planificate de învățare a limbii. Amenajarea sălii trebuie să fie vie și naturală, să reprezinte un mediu de dezvoltare, de siguranță materială și afectivă pentru copil, dar implicând, totodată, creativitatea, flexibilitatea și competența profesională a profesorului.

Spațiul constituie contextul material în care se desfășoară învățarea și care trimite permanent mesaje copilului. Dacă copiii vor lua parte la activități eficiente în sală, atunci mobilierul trebuie aranjat corespunzător, pentru a permite desfășurarea acestora. De obicei, mobilierul se aranjează pentru a permite o maximă comunicare atât între copii, cât și între ei și cadrul didactic.

Spațiul de desfășurare a activităților, pentru copiii de vârstă timpurie, este masa sau stând jos, pe covoraș. Scaunele sunt necesare la activitățile manipulative, iar ascultarea unei povești sau interpretarea unui cântecel se face mult mai eficient pe o pernuță, așezată direct pe podea. Mesele din sala de grupă sunt și ele bune de utilizat, aranjate în forme diferite, adecvat specificului activității care se desfășoară. Copiii mănuiesc diferite obiecte, jucării, desenează, modelează sau confecționează obiecte la mese și, în același timp, discută, folosind, pe cât este posibil, limba pe care o învață.

- ***Materiale și resurse didactice***

Un pas important în planificare constă în identificarea și elaborarea listei de

materiale și resurse didactice necesare pentru fiecare temă prevăzută în curriculum. În procesul de predare-învățare a limbii române, pot fi folosite diverse suporturi ilustrative (imagini, planșe, postere, pliante, mulaje, diverse articole, fișe etc.), dar și suporturi tehnice: proiector, calculator, laptop, televizor etc.

De asemenea, în activitățile tematice pot fi utilizate variate resurse materiale. De exemplu, pentru tema *La doctor* se poate aranja un spațiu al grupei prin amplasarea pe un cuier a unei bonete și a unui halat, pot fi utilizate jucării *la doctor* (fonendoscop, termometru, pastile, soluții ș.a.), pix, foaie, trusa medicului etc.

La fel de importante sunt materialele necesare pentru realizarea învățării integrate. De exemplu, pentru a învăța cântecul, în cadrul activității, trebuie pregătită înregistrarea, CD-ul; pentru a realiza diferite activități de educație plastică, se vor pregăti creioane colorate, pensule, acuarele, plastilină etc.

Activitatea profesorului de limba română în instituțiile de educație timpurie poate fi facilitată de diverse suporturi **didactice on-line**, care pot fi folosite atât în proiectarea și desfășurarea activităților didactice în sala de grupă, cât și în organizarea lucrului individual al copilului, realizat în mod autonom sau împreună cu profesorul sau părinții.

Există site-uri psihopedagogice, site-uri destinate învățării limbii române, biblioteci virtuale care cuprind dicționare și opere ale scriitorilor români, edituri/reviste culturale etc. Căile de acces sunt multiple. Motoarele de căutare sunt internaționale, dar portalurile – naționale, și, deși au un caracter general, în majoritatea cazurilor, au secțiuni dedicate culturii și educației.

Cele mai cunoscute portaluri în domeniul culturii în general, și al literaturii sunt: www.biblioteca.euroweb.ro; www.biblior.net; www.e-scoala.ro/biblioteca; www.LiterNet.ro; www.istoria.md; www.cimec.ro; www.romanianvoice.com; www.poezie.ro; www.proza.ro; www.dictionare.com; www.dictionaronline.ro care oferă celor interesați opere ale scriitorilor clasici români, traduceri.

Bibliotecile publice, virtuale prezintă opere literare atât din literatura română, cât și literatura universală: www.e-scoala.ro/biblioteca; biblioteca.euroweb.ro/intro.htm; www.poezie.ro; www.proza.ro; www.romanianvoice.com etc.; bibliotecile specializate ale scriitorilor români: www.mihaieminescu.ro; www.mihai-eminescu.ro; www.poetii-nostri.ro etc.

Sunt extrem de utile în activitatea didactică și portalurile ce reflectă aspecte ale culturii și tradițiilor naționale: moldova.md; www.moldova.org/category/cultura/; www.moldata.md/Cultura.html. Este reprezentat patrimoniul cultural al Republicii Moldova: cetățile Moldovei, mănăstiri și biserici, monumente istorice din Chișinău, oameni de vază, patrimoniul natural, literatura română etc.

Pe site-ul www.traditii.ro atestăm informații privind sărbătorile și tradițiile românești (*Crăciunul, Mărțișorul, Paștele, Dragobetele* etc.), meșteșugurile tradiționale și lucrările meșterilor populari (diverse piese de ceramică, articole textile, împletituri de nuiele și alte fibre vegetale, obiecte din sticlă, obiecte sculptate din lemn și piatră, ouă încondeiate, căsuțe și alte miniaturi).

Portalul www.cimec.ro conține o poartă către patrimoniul cultural românesc mobil și imobil. Informația prezentată facilitează accesul la valorile patrimoniului cultu-

ral și de interes public legate de: arheologie, monumente, muzee, etnografie (obiceiuri și tradiții, meșteșuguri tradiționale), carte (modernă și veche), arte interpretative.

Site-ul www.romanianvoice.com prezintă pagini din cultura românească și secvențe audio, video, poezii recitate și cântate: umor – momente vesele, povești, fabule și basme, teatru, melodii vechi românești, muzică populară, colinde, poezii românești (poeti clasici și contemporani), balade populare și poezii creștine etc.

Portalurile www.antem.org; bilingual.antem.org; www.dprp.gov.ro/elearning; www.rlnm.didacticalimbiiromane.ro/; platforma-online/video.elearning.ubbcluj.ro/?page_id=538 etc. oferă consultanță și suport didactic profesorului în organizarea demersului didactic la limba română:

- www.antem.org – Site-ul Asociației Naționale a Trainerilor Europeni din Republica Moldova, promotor al învățării limbii române de vorbitorii alolingvi din RM, al abordării profesionale, competente și responsabile a integrării minorităților naționale prin cultivarea competențelor comunicative.
- bilingual.antem.org – Website-ul conține resurse didactice pentru învățarea simultană a limbilor româna și găgăuză de către copii și părinții lor. Pe pagina web se pot consulta: *Curriculumul pentru învățarea simultană a limbii române și găgăuze*, nivelul A1+, *Ghidul de învățare simultană*, Manualul de limba română și cel de limba găgăuză pentru copii, carduri cu imagini, imagini pentru colorat, povești, snoave, povestiri, poezii și cântece, CD-uri la suporturile curriculare.
- Portalul video elearning.ubbcluj.ro/?page_id=538 – la rubrica Limba română ca limbă nematernă oferă surse audio-video pentru formarea și dezvoltarea competențelor de comunicare orală a beneficiarilor pentru care limba română este o limbă nematernă (RLNM).

Site-ul propune diverse categorii de materiale: înregistrări audio, video-clipuri (filme didactice, povești, scenete etc.), însoțite de fișe de lucru. În ajutorul cadrului didactic se propun o gamă largă de metode cu prezentarea aplicațiilor didactice:

– *suporturi didactice*: Cursuri de limba română; Cursuri de orientare culturală; Resurse multimedia; Exerciții interactive de inițiere în limba română;
– *înregistrări audio tematice*.

De o utilitate maximă sunt și site-urile ce propun suporturi audio și video pentru învățarea limbii române prin povești și cântece: www.literaturacopii.ro; www.copiipovesti.ro; www.legendeleromanilor.ro/; <http://www.povesti-pentru-copii.com/>; www.traditiidinromania.ro/legende; www.parinti.com/Povesti_povestioare_pentru_copii-contentcid-1.html etc.

Pe portalul www.youtube.com se pot accesa diverse suporturi audio-video cu înregistrarea cântecelor pentru copii (cu o tematică foarte vastă: alfabetul, anotimpurile, lunile anului, culorile, animalele etc.); de ex.: www.youtube.com/watch?v=tLc-DIpyti6E (zilele săptămânii); www.youtube.com/watch?v=rN0JFh1XoY (ceasul); www.youtube.com/watch?v=gRgQMdu8o7I (culorile); www.youtube.com/watch?v=Y7XueE-X3MQ (cântece pentru copii); www.youtube.com/watch?v=lWRD1I-Bh4r0 (bat din palme); www.youtube.com/watch?v=8LrqxJz8ONo (cântece pentru copii); <https://www.youtube.com/watch?v=bJ0ShmKjSvA> (vine, vine primăvara) etc.

Oferta site-urilor ce conțin melodii și texte în limba română pentru copii de vârstă timpurie este variată. Aceste adrese electronice sunt accesibile tuturor cadrelor didactice și părinților. Accesând site-urile: www.mp3cool.pw; www.versuri.us; www.versuri.ro; www.CanteceGradinita.ro; <https://www.CanteceGradinita.ro>; <https://www.Cutiamuzicala.ro>; <https://www.Cutiafermecata.Ro>; <https://www.Cantece pentru copii TraLaLa. Playlist>; www.trilulilu.ro; www.cantece-de-copii.blogspot.md; www.video-ru.ro; www.cantececopii.ro – cadrele didactice vor avea posibilitatea să propună copiilor cântece cu texte, filmulețe, ceea ce este extrem de interesant și pe placul acestora.

Site-ul <https://www.CanteceGradinita.ro> prezintă o colecție de cântece pentru copii și pentru bebeluși: karaoke, de leagăn, de grădiniță.

Pe site-ul <https://www.CanteceGradinita.ro> fiecare cântec al copilăriei devine o atractivă poveste ilustrată la care copiii se uită și învață melodiile cu plăcere. Se adaugă constant cântece și animații noi. Copiii cu părinții lor sau cu profesorii au posibilitatea să acceseze un număr mare de cântece animate, dar și să trimită sugestii. Versurile sunt disponibile pentru fiecare cântec în parte. Dacă copilul este talentat, vocea lui poate fi în următorul clip animat. Canalul „Muzica piticilor” este un canal cu muzică pentru copii și nu numai! Aici se găsesc cântece vechi prezentate într-o formă variată, dar și cântece noi dozate cu umor și acțiune! Pentru a beneficia de noile apariții, beneficiarii sunt invitați să se aboneze la acest canal. Canalul „Din lumea copiilor”, postat pe adresa <https://www.youtube.com/user/RomaniCopii/about>, propune o colecție minunată de cântece pentru copii, rupte din lumea basmelor, din folclorul muzical românesc și internațional. Cântecele care au rămas întipărite în sufletele mai multor generații, menite să rememoreze momente unice din viață și să umple de voieșie sufletele copiilor. În plus, părinții vor putea să-și susțină copiii să învețe mai ușor versurile cântecelor propuse de profesor și să aleagă singuri altele.

Site-urile: www.versuri.us; <http://www.versuri.ro>; www.mp3cool.pw conțin textele și melodiile multor cântece pentru copii de vârstă preșcolară și vârstă școlară mică.

Calculatorul și resursele multimedia devin instrumente esențiale pentru noi provocări educaționale, reprezintă o mină de aur la capitolul documente autentice.

Proiectarea activităților complementare

Procesul de învățare a limbii române proiectat în curriculum se recomandă a fi realizat atât în activități de bază, cât și în cele complementare. Activitățile complementare sunt proiectate pentru a extinde mediul de comunicare în limba română în instituția de educație timpurie și în mediul familial. În procesul de realizare a activităților complementare în limba română copilul își formează comportamente, priceperi, deprinderi și atitudini prin intermediul limbii de studiu.

Comunicarea în limba română, în instituția de educație timpurie, se propune a fi realizată în toate momentele de regim ale unei zile: *sosirea copiilor, gimnastica matinală, întâlnirea de dimineață, dejunul, deprinderile de igienă personală, deprinderi de ordine*

și disciplină, masa de prânz, plimbări în aer liber, somnul de zi, gimnastica după somnul de zi, proceduri de călire, gustarea, cina, plecarea acasă. Responsabil pentru organizarea activităților de regim poate fi atât profesorul de limba română, cât și educatorul de la grupa respectivă. Toate momentele cotidiene pot fi proiectate în limba română. În cadrul activităților de regim se exersează vocabularul minim, actele de vorbire/modele verbale, instrucțiunile/ordinele emise de cadrul didactic. Se poate utiliza o gamă largă de strategii didactice, poezii, cântece, povești, povestiri etc. Activitățile de regim se pot organiza atât în sala de grupă, cât și pe terenul de joacă, sala de festivități (a se vedea tabelul 4.1):

Tabelul 4.1

Modele de vorbire și strategii didactice utilizate în activitățile de regim

Activitățile zilei	Modele verbale. Instrucțiuni	Activități didactice
Sosirea copiilor	<ul style="list-style-type: none"> – Bună dimineața! Bună ziua! – Bine ați venit la grădiniță! 	<ul style="list-style-type: none"> ● Joc didactic: <i>Învățăm să salutăm.</i> ● Poezia: Bună dimineața! Astăzi e o zi frumoasă./Bună dimineața! Să ne strângem de mânuțe./Bună dimineața! Să zâmbim prietenește./Bună dimineața! S-alungăm orice tristețe./Bună dimineața! Am venit la grădiniță/Ca să ne distrăm, Multe lucruri minunate/Noi să învățăm!
Gimnastica matinală	<ul style="list-style-type: none"> – Ridicăm mâinile/brațele în sus. – Mâinile/brațele sus! – Dăm mâinile/brațele în jos. – Mâinile/brațele jos! – Mergem pe loc. – Mergi pe loc! – Mergem înainte. – Mergi înainte! – Ne întoarcem la dreapta. – Ne întoarcem la stânga. – Alergăm. – Ne ridicăm în degete. – Batem din palme! 	<ul style="list-style-type: none"> ● Joc didactic: <i>La stânga, la dreapta.</i> ● Repetarea versurilor învățate. <p>Copiii arată ambele mâini și execută mișcările sugerate de text. În timp ce arată mâinile și degetele, copiii fac mici rotații.</p> <p>Gimnastica veselă</p> <p>Mâinile am ridicat Sus-jos, sus-jos Și din palme batem Unu-doi, unu-doi Apoi capul îndreptăm Unu-doi, unu-doi Apoi spatele-aplecăm Unu-doi, unu-doi Tropa, tropa, mai vioi Batem din picioare, Jos-sus, jos-sus Noi vom crește mare.</p>
Întâlnirea	<ul style="list-style-type: none"> – Bună dimineața, Ionel. – Mă bucur să te văd! 	<ul style="list-style-type: none"> ● Explicația: <i>Cum salutăm atunci când venim la grădiniță...</i>

de dimineată	<p>– Bună dimineța, Maria. Ce bine că ești aici!</p> <p>– Bună, Natalia. Ce frumoasă ești azi!</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exersarea dialogurilor de același tip. ● Audierea și memorarea poeziei: Bună dimineța! Dimineța a sosit, Copilașii s-au trezit, Astăzi s-au sculat în zori, S-au spălat pe ochișori, Repejor s-au îmbrăcat Și la grădiniță au plecat.
Dejunul	<p>– Poftă bună!</p> <p>– Ce faci?</p> <p>– Eu mănânc. Eu mănânc terci.</p> <p>– Eu beau suc. Eu beau lapte.</p> <p>– Maria, mănâncă!</p> <p>– Mâncăm tot din farfurie!</p> <p>– Mulțumesc pentru masă!</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Formularea întrebărilor pentru un eventual dialog. ● Conversație <i>La masă</i>.
Deprinderi de igienă personală	<p>– Ne spălăm pe față.</p> <p>– Ne spălăm pe mâini cu săpun.</p> <p>– Ne stergem cu prosopul.</p> <p>– Ce faci?</p> <p>– Eu mă spăl pe mâini./ Eu mă spăl pe față.</p> <p>– Cum este fața?</p> <p>– Fața este curată.</p> <p>– Cum sunt mâinile?</p> <p>– Mâinile sunt curate.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Repetarea versurilor învățate: Sunt mereu curat Mama mea m-a învățat Ca să fiu mereu curat, Serile și dimineța Să mă spăl pe mâini și față, Pe urechi mă spăl, pe gât E destul numai atât? Nu-i destul, căci peste zi Mă pot iarăși murdări.
Deprinderi de ordine și disciplină	<p>– Aranjăm scaunele.</p> <p>– Punem scaunul la loc.</p> <p>– Strângem jucăriile.</p> <p>– Punem jucăriile în cutie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Joc didactic: <i>Facem ordine în sala de grupă.</i> ● Joc didactic. <i>Învățăm să spunem: Te rog!</i> ● Repetăm versuri învățate: Mănuțe hărnicile Am două mâini Și-s cu mine-ntotdeauna. Ele mă spală pe față, Iar eu le spăl pe ele. Ele mă îmbracă-n hăinuțe, Iar eu le îmbrac în mănuși. Sunt mănuțe hărnicile, Iar eu am grijă de ele.
Masa de prânz	<p>– Mergem la masă.</p> <p>– Atenț! Supa este fierbinte.</p> <p>– Cum este supa?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Joc didactic: <i>Ce avem voie să facem la masă?/ Ce nu avem voie să facem</i> – reguli de comportare la masă.

	<ul style="list-style-type: none"> – Supa este caldă/rece. – Cum este ceaiul? – Ceaiul este fierbinte/rece. – Ciorba este gustoasă. – Terciul este gustos. – Nu vorbim la masă! 	<ul style="list-style-type: none"> ● Alcătuirea dialogurilor prin analogie.
Plimbări la aer liber	<ul style="list-style-type: none"> – Mergem la plimbare. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Jocuri și activități recreative. ● Joc distractiv: <i>Dacă vesel se trăiește.</i> ● Jocuri de rol.
Somnul de zi	<ul style="list-style-type: none"> – Mergem în dormitor. – Ne dezbrăcăm. – Ne culcăm în pat. – Închidem ochii. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Audierea unei povești./Audierea unei povestiri.
Gimnastica după somnul de zi	<ul style="list-style-type: none"> – Mergem la gimnastică. – Măinile sus! – Măinile jos! – Ducem mâinile în părți. – Ducem mâinile la piept. – Punem mâinile la brâu. – Ne uităm la dreapta. – Ne uităm la stânga. – Fluturăm din mâini. – Mergem pe loc! 	<ul style="list-style-type: none"> ● Joc didactic: <i>1, 2, 3 – facem gimnastică!</i> ● Repetarea versurilor învățate: Gimnastică Sus mâinile curate, Apoi la piept lăsate, Apoi în părți duse, Și iar pe piept puse. De trei ori repetă așa: Unu, doi, trei, patru – da! Unu, doi, trei, patru-așa!
Proceduri de călire	<ul style="list-style-type: none"> – Mergem afară. – Mergem la plimbare. – Respirăm adânc. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Repetarea versurilor învățate: La plimbare Cu mânuțele poc-poc, Cu picioarele trop-trop. Să sărim, să sărim, Un pic să ne învârtim Și la soare să privim.
Gustarea	<ul style="list-style-type: none"> – Ce faci? – (Eu) mănânc biscuiți. – (Eu) beau lapte. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Joc didactic: <i>Ascultă și întreabă.</i>
Cina	<ul style="list-style-type: none"> – Mergem la cină! – Ai mâncat tot (din farfurie)? – Da, (eu) am mâncat tot (din farfurie). – Ai băut lapte? – Da, (eu) am băut lapte. – Mulțumesc. – Mulțumesc pentru masă. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Răspunsuri la întrebări. ● Conversație dirijată. ● Alcătuirea unui dialog.
Plecarea acasă	<ul style="list-style-type: none"> – Bună seara! – La revedere! 	<ul style="list-style-type: none"> ● Explicația: <i>Cum salutăm când plecăm de la grădiniță.</i> ● Exersarea dialogurilor de același tip.

Procesul de învățare a limbii române, se recomandă a fi extins în familie și activități sociale.

Copilul este foarte receptiv la orice se întâmplă în jurul lui, iar părinții au un rol prioritar în viața copilului său. Acesta observă sentimentele părinților și simte imediat dacă aceștia sunt interesați sau dezinteresați, îngrijorați sau calmi. Părintele trebuie să fie sincer, motivat de procesul de învățare a limbii române, să susțină și să încurajeze copilul, să vorbească cu el în limba română. Dialogul familial trebuie să fie fundamentat pe un sentiment de afecțiune și încredere reciprocă între membrii familiei, dacă vrem să funcționeze la nivel optim. Pentru a exista un dialog deschis între părinți și copii este necesar ca părintele să își sprijine în permanență copilul, să îi încurajeze acțiunile lui, prezentându-și, la rândul său, propriile manifestări.

În acest sens, părinții pot folosi întregul mediu înconjurător ca sursă de învățare a limbii. Se recomandă ca părinții să vorbească cu copilul în timp ce merg spre casă, să verbalizeze ce văd, să numere, să numească animalele, păsările; să spună ce au cumpărat de la magazin sau piață; să aranjeze obiectele în cameră și să comenteze ce fac.

Părintele trebuie să se implice în activitățile de joc ale copilului, să se arate interesat de procesul de învățare, să încurajeze performanțele copilului, comunicând în limba română.

Totodată, familia ar trebui să cunoască nivelul de calificare al cadrului didactic, așteptările profesorului în raport cu activitățile de învățare a limbii române, metodologia de lucru în educarea limbajului, succesele copilului în grupă, dar și dificultățile pe care le întâmpină în procesul de învățare.

La rândul său, profesorul de limbă română va trebui să cunoască nivelul de cunoaștere al limbii române de către părinți, atitudinea lor față de învățarea limbii române, așteptările privind procesul de învățare a limbii-țintă, problemele cu care se confruntă ei personal, dar și copilul în învățarea limbii.

Cadrul didactic trebuie să ofere consultanță părinților în procesul de învățare a limbii române. În cadrul ședințelor de consiliere individuală și de grup, să pună la dispoziția familiei programul activităților, vocabularul minimal pe unități tematice, modelele verbale studiate etc. Toate acestea se recomandă a fi plasate în ungherașul special amenajat pentru părinți sau transmise on-line prin rețelele de socializare ale grădiniței, grupei. Se pot realiza activități comune părinți-copii în cadrul grădiniței. Profesorul va familiariza părinții cu metodologia de învățare, suporturile curriculare de instruire. Materialele didactice (cardurile cu imagini, manualele, culegerile de povești, poezii etc.) se recomandă a fi oferite părinților pentru a exersa cu copiii acasă. De asemenea, se vor propune resurse suplimentare de instruire, inclusiv suporturi didactice on-line.

Astfel, ambele părți implicate în procesul didactic trebuie să cunoască și să conștientizeze dimensiunea și coordonatele parteneriatului educațional care includ acțiuni inițiate în ambele direcții: de la grădiniță la familie și, invers, de la familie spre grădiniță.

Parteneriatul grădiniță-familie cere responsabilitate de la parteneri și implicare reciprocă. Aceasta se referă la educarea și dezvoltarea unor relații pozitive între ambii actori, la unificarea sistemului de valori care vor avea un efect benefic pe termen lung în dezvoltarea personalității copilului. Parteneriatul trebuie să fie o modalitate eficientă de a obține rezultate bune, o schimbare în bine.

4.2. Strategii de învățare timpurie a limbii române

Învățarea limbii române la etapa de educație timpurie în instituțiile cu program în limbile minorităților naționale se înscrie în documentele strategice naționale privind eficientizarea procesului de învățare a limbii române în sistemul educațional din Republica Moldova, având în vedere importanța acordată limbii române ca limbă de stat.

În context, alegerea celor mai bune modalități de valorificare a procesului de învățare a limbii române joacă un rol important în atingerea scopului stabilit, deoarece de strategiile alese, condițiile de învățare va depinde în mare măsură atingerea scopurilor scontate.

Una dintre abordările contemporane eficiente în ceea ce privește modalitățile de studiere a limbilor nematerne/străine are la bază *Teoria inteligențelor multiple*, formulată de savantul american H. Gardner. Teoria dată revoluționarizează metodele tradiționale și le raportează la copil în cadrul activităților de învățare. Această teorie nu schimbă competențele proiectate, conținuturile, ce trebuie predate, ci modul în care cadrul didactic interacționează cu grupul de copii, deoarece în acest grup sunt încadrate intelecte de mai multe tipuri, care manifestă calități cognitive diferite. În funcție de particularitățile individuale ale copilului vor trebui alese metodele de predare-învățare. Teoria lui H. Gardner îmbinată cu ideea lui J. Piaget (conform căreia inteligența poate fi dedusă dintr-un singur tip de evaluare, precum testul IQ) a sugerat ideea că există nouă tipuri de inteligențe: *verbal-lingvistică, logico-matematică, vizual-spațială, corporal-chinestezică, muzical-ritmică, interpersonală, intrapersonală, naturalistă, existențială/spirituală* (mai rar dezvoltată în tipurile de inteligențe).

Inteligențele sunt legate de conținuturi, iar fiecare copil se raportează diferit la acestea. Datorită combinației de inteligențe, copiii reacționează diferit la aceleași conținuturi și abordări, iar succesul va depinde nu de capacitatea copilului de a reține informații, ci de structura mentală a acestora. În felul acesta, cadrul didactic își poate îndeplini obiectivul de a genera, în fiecare dintre copii, experiențe de învățare personalizate, care să evite uniformizarea, în favoarea activării potențialului individual specificând că este posibil ca copiii să fie în stadii diferite de dezvoltare la momente diferite.

Tipurile de inteligență pot fi stabilite atât prin aplicarea unui test, cât și prin observarea copiilor în diverse activități și contexte. Astfel, proiectarea activităților se va realiza ținând cont de modalitățile diferite de a gândi ale copiilor, de nevoile, preferințele lor și de specificul stilurilor de învățare (Tabelul 4.2).

Tabelul 4.2

Valorificarea teoriei inteligențelor multiple cu referire la copiii de vârstă timpurie

Copiii cu inteligență preponderent	Gândesc	Au nevoie	Pentru a învăța preferă
verbal-lingvistică	în cuvinte	<ul style="list-style-type: none"> - să verbalizeze (să recepționeze și să reproducă unități lexicale); - să identifice în context semnificația cuvintelor și să stabilească ordinea în enunțuri; - să realizeze jocuri de cuvinte, ghicitori, rime; - să recite poezii; - să povestească etc. 	<ul style="list-style-type: none"> - construirea enunțurilor în baza modelelor verbale; - mini-dialoguri; - povestiri; - carduri cu imagini; - cărți; - benzi desenate; - reviste etc.
logico-matematică	în raționamente	<ul style="list-style-type: none"> - să experimenteze; - să pună întrebări; - să potrivească/să găsească corespondențe; - să rezolve/să calculeze etc. 	<ul style="list-style-type: none"> - să exploreze/să gândească etc.; - să utilizeze obiecte pentru manipulat; - puzzle, carduri; - să integreze operații matematice în viața de zi cu zi etc.
vizual-spațială	în imagini (culori, linii, forme)	<ul style="list-style-type: none"> - să deseneze/să coloreze; - să construiască colaje, mini-proiecte; - să vizualizeze imagini, filme etc. 	<ul style="list-style-type: none"> - utilizarea cardurilor cu imagini/fotografii; - puzzle/cărți ilustrate; - modelarea din plastilină/lut; - desenarea/colorarea imaginilor; - vizionarea de filme/video/desene animate; - realizarea de vizite etc.
corporal-chinestezică	prin senzații somatice	<ul style="list-style-type: none"> - să danseze/să alerge/să sară; - să construiască; - să gesticuleze/să mimeze; - să pipăie etc. 	<ul style="list-style-type: none"> - jocuri de rol/mișcare; - observarea; - experiențe etc.
muzical-ritmică	prin sunet, melodii, ritm și ritmuri	<ul style="list-style-type: none"> - să asculte; - să reproducă/să emită; - să cânte/să fredoneze; - să bată ritmul etc. 	<ul style="list-style-type: none"> - să emită sunete/să creeze linii melodice pentru poezii; - să cânte și să gesticuleze în context cu mesajul cântecului (răspuns fizic total) etc.

interpersonală	interacționând/ comunicând cu alții	- să relaționeze (să formuleze întrebări, răspunsuri, dialoguri); - să interacționeze (perechi/grup); - să conducă etc.	- realizarea dialogurilor, jocurilor în perechi/echipă; - socializarea cu colegii, alte persoane etc.
intrapersonală	interiorizat	- să selecteze; - să decidă; - să mediteze etc.	- să selecteze, să facă alegeri; - să decidă singuri etc.
naturalistă	observând natura	- să urmărească obiectele, lucrurile, vietățile din imediata apropiere; - să facă experimente (să guste, să pipăie); - să selecteze etc.	- să observe obiectele, ființele din jur; - să identifice calitățile, însușirile obiectelor; - să verbalizeze cele văzute etc.

În mod tradițional, învățarea limbii se realiza preponderent prin raportarea la inteligența verbală și la cea logică. Luând în considerare reperele conceptuale ale *Curriculumului disciplinar*, abordarea integrată a procesului de învățare a limbii, considerăm că activitățile bazate pe *Teoria Inteligențelor multiple* vor juca un rol vital în eficientizarea predării limbii române în diverse situații de învățare. Cel mai important aspect în folosirea unor asemenea activități în sala de grupă este faptul că astfel se vine în ajutorul copiilor care își vor alege modalitatea de învățare în funcție de stilul propriu de învățare.

Ideea de bază a acestei teorii constă în aceea că este necesar ca profesorii să folosească o serie de activități care corespund tuturor tipurilor de inteligențe ale copiilor din grupă, facilitând învățarea pentru toți aceștia. De exemplu, propunem câteva modalități de învățare a cuvântului *măr* în baza inteligențelor multiple (Tabelul 4.3):

Tabelul 4.3

Modalități de valorificare a cuvântului *măr* în baza inteligențelor multiple

naturalistă	<ul style="list-style-type: none"> ● se prezintă obiectul pe care copiii îl examinează – măr (forma, culoarea, mărimea etc.)
vizual-spațială	<ul style="list-style-type: none"> ● se prezintă și examinează cardurile cu imagini/imagini unde este prezentat <i>mărul</i> (formă, culoare, loc etc.); ● copiii realizează diverse activități „gândind în imagini”, construind puzzle, de ex.: <i>Uniți punctele și numiți fructul; Desenați un măr; Ascultați și colorați mărul; Priviți imaginile. Spuneți cine și ce are etc.; Construiți puzzle: Fructele etc.</i>
corporal-chinestezică	<ul style="list-style-type: none"> ● copiii prin senzații somatice recepționează obiectul; ● copiii prin mișcări reprezintă cele prezentate în poezie, cântec etc.

lingvistică	<ul style="list-style-type: none"> ● se recepționează la auz forma fonetică a cuvântului [m-ă-r] și se reproduce/articulează unitatea lexicală [măr]. Cuvântul se utilizează în modele verbale, enunțuri simple (enunțiative și interogative): – <i>Eu am un măr. Eu am un măr mare. Eu am un măr verde etc. – Ce ai tu? – Tu ai un măr?</i>
logico-matematică	<ul style="list-style-type: none"> ● copiii formulează întrebări, decid, rezolvă, stabilesc numărul obiectelor/fructelor etc. – <i>Ce este acesta? – Acesta este un măr.</i> – <i>Acesta este un măr sau o pară? – Aceasta este o pară?</i> – <i>Câte mere sunt în coș? – În coș sunt trei mere etc.</i>
interpersonală	<ul style="list-style-type: none"> ● copiii interacționează în activități de grup; ● se formulează dialoguri (întrebări, răspunsuri) în perechi și în grup: – <i>Ce este acesta? – Aceasta este un măr. – Tu ai un măr roșu? – Nu, eu nu am o un măr roșu, eu am un măr galben etc.</i> se înscenează dialoguri/jocuri de rol (<i>La magazinul de fructe. La grădiniță. Ce este în dulap ? etc.</i>);
intrapersonală	<ul style="list-style-type: none"> ● copilul (individual) este pus în situația de a selecta/decide/de a face alegerea etc. De ex.: <i>Privește imaginea. Ce e mare, ce e mic; Ascultă și decide. Aceasta este o minge?; Găsește intrusul etc.</i>
muzical-ritmică	<ul style="list-style-type: none"> ● copiii ascultă/fredonează/intonează/interpretează cântece. De ex.: Învățarea și repetarea cântecului <i>Mere coapte</i>, a poeziei <i>Am două mere etc.</i>

Astfel, proiectarea activităților de învățare a limbii române în funcție de această teorie poate include diverse metode și mijloace care corespund fiecărui tip de inteligență, de ex. *inteligenta lingvistică* – exerciții, dialoguri, discuții și povestiri etc.; *inteligenta logico-matematică* – activități care stimulează gândirea critică și găsirea soluțiilor la anumite probleme; *inteligenta vizual-spațială* - prezentări vizuale, demonstrări, fișe, carduri cu imagini; *inteligenta chinestezică* – activități de învățare prin mișcare, jocuri cu mișcări, pantomime, răspuns fizic total etc.; *inteligenta muzicală* – exerciții de învățare a cântecelor, păstrare a ritmului etc.; *inteligenta intrapersonală și cea interpersonală* – activități de învățare prin cooperare și de instruire individuală; *inteligenta naturalistă și cea existențialistă* – examinarea celor din jur, studiul naturii și alte studii de natură intelectuală etc.

Având în vedere că oamenii au abilități diferite, iar instituțiile de învățământ sunt mediile în care se întâlnesc copii cu diverse tipuri de inteligențe, teoria dezvoltată de H. Gardner este relevantă și actuală. Ea este o bază extrem de utilă de la care putem porni pentru a dezvolta strategii care conduc la învățarea timpurie a limbii române într-un mod eficient, care să corespundă nevoilor tuturor copiilor și care poate duce la eliminarea frustrărilor manifestate de aceștia, aflați în incapacitatea de a reține sau de a înțelege diferite noțiuni. Dacă un tip de activitate nu are rezultatele dorite cu un grup de copii aceasta poate avea rezultate foarte bune cu alt grup, în funcție de tipurile de inteligențe predominante în fiecare colectiv.

Procesul de formare a limbajului în limba română trebuie să se axeze pe metode active și interactive, accentul fiind pus cu prioritate pe activitățile, care au drept condiție fundamentală folosirea limbii-țintă.

● **Conversația**

Specialiștii în domeniu consideră *conversația* ca metoda eficientă de învățare a unei limbi nematerne/străine, care se realizează printr-o succesiune controlată de întrebări și răspunsuri, în vederea achiziționării anumitor conținuturi [44].

La etapa educației timpurii, este frecvent utilizată *conversația-joc*, care se realizează prin plasarea copilului în diverse situații, contexte comunicative, în care el acționează de pe poziția de emițător, dar și de receptor.

În procesul utilizării metodei conversației, o atenție deosebită trebuie acordată atât modalităților de formulare a răspunsurilor, cât și a întrebărilor. Întrebările trebuie să fie formulate clar, concis și prezentate într-o succesiune logică (întrebări simple – întrebări complexe; întrebări reproductive – întrebări productive; întrebări generalizatoare – întrebări de detaliu; întrebări de conținut – întrebări auxiliare/de extindere etc.); într-un limbaj (vocabular) adecvat vârstei copilului, particularităților lui individuale, cu respectarea normei limbii române literare etc.

Copiii trebuie să fie învățați să ceară informații cu privire la obiecte, însușiri, persoane, fapte etc. *Ce este acesta?/Cum este cubul?/Unde este cubul?/Cine este acesta/aceasta?/Ce face?* etc., dar și să ofere răspunsuri la cerere (verbale și non-verbale) *Acesta este un cub./Cubul este galben./Cubul este în cutie./Acesta este tata. Tata repară mașina* etc. De ex.:

dejun

- *Ce mănânci la dejun?*
- *La dejun, mănânc terci și pâine cu brânză.*
- *Cum este terciul.*
- *Terciul este gustos.*
- *Ce bei la dejun?*
- *La dejun, beau ceai.*

● **Jocul didactic**

Pentru perioada de educație timpurie jocul ocupă locul central în dezvoltarea vorbirii, în procesul de cultivare a limbajului prin intermediul căruia copiii sunt plasați într-o situație ludică cu caracter de instruire.

Învățarea prin joc este agreabilă, interesantă, creează o atmosferă de bună dispoziție și destindere.

Prin jocuri didactice verbale se urmărește: formarea deprinderilor de vorbire corectă (sub aspect fonetic, lexical, gramatical), coerentă și expresivă; îmbogățirea și activizarea limbajului; formarea deprinderii de exprimare adecvată a gândurilor; trecerea treptată de la limbajul concret – situativ la limbajul contextual; prevenirea și corectarea defectelor de pronunție etc.

În organizarea și realizarea jocului, cadrul didactic trebuie să se conducă de un șir de *condiții*:

- acțiunile de joc trebuie planificate din timp, dar pe parcurs vor fi dirijate acțiunile spontane;
- să fie precizate clar obiectivele didactice ale jocului;
- jocurile trebuie să corespundă vârstei și numărului de jucători;
- trebuie să se respecte o anumită succesiune la explicarea acțiunilor de joc;
- trebuie să se folosească ilustrativitatea, să fie practică „mișcarea de probă”;
- acțiunile trebuie să fie distractive, atractive și interesante până la finele jocului;
- jocurile trebuie să fie întreținute permanent în componența situațiilor de joc, astfel încât copiii să simtă că se joacă, dar nu învață;
- activitățile trebuie să trezească emoții, interese corespunzătoare acțiunilor de joc [44].

În procesul de educare a limbajului și a comunicării în limba română la etapa timpurie, se pot folosi diverse *tipuri de jocuri*, clasificate după un șir de criterii:

- **după forma comunicării**, prin prisma raportării la nivelul comunicării:
 - ✓ jocuri didactice verbale orale/scrise (realizate în comunicarea orală/scrișă, în special la nivel verbal): *Cuvântul interzis; Cum este...; Telefonul fără fir; Cine și ce face (profesii); Completează cu imaginea potrivită; Ghici cine vine; Amintiri dintr-o poveste* etc.;
 - ✓ jocuri didactice nonverbale (realizate prin gestică, mimică, direcția privirii ș.a. – jocuri de imitație simplă): *Mim; Ghiciți după mimare obiectul/persoana/animalul; Ghiciți acțiunea; Puzzle cu mișcări/gesturi; Ce face?; Recunoașteți personajul* etc.;
 - ✓ jocuri didactice mixte (combinat): *Televizorul fără ecran; Mergem în călătorie...; Fără da, fără nu; Cine e intrusul?; Proba zâmbetului; Proba tristeții* etc.;
- **după conținuturile învățării**:
 - ✓ jocuri didactice de comunicare: *Cum ne salutăm; Cum ne luăm rămas-bun; Răspunde la întrebări; Descrie obiectul/imaginea; Ce văd eu?; Găsește diferențele între două imagini* etc.;
 - ✓ jocuri didactice lingvistice, divizate conform domeniului limbii:
 - jocuri fonetice: *Ce-ai auzit?; Spune după mine; Repetă după mine; Jocul sunetelor; Căsuța sunetelor; Cum face...?; Cu ce sunet începe...?; Găsește obiectele/imaginile care încep cu sunetul...; Jocul silabelor; Telefonul defectat* etc.;
 - jocuri lexicale: *Să alintăm cuvintele; Lumea piticilor/lumea uriașilor; Dicționarul primăverii/verii/toamnei/iernii; Găsește cuvântul în plus; Familia lui...; Găsește perechea;; Lădița fermecată; Ascultă și potrivește* etc.;
 - jocuri morfologice: *Eu spun una, tu spui multe; Eu spun multe, tu spui una; Al/a cui este?; Cum este...?; Cine face?; Ce face?; Roata vremii/Azi, ieri, mâine...; Când ai făcut/faci/vei face așa?; Cu cine?; Cu ce?; Comparați obiectele* etc.;
 - jocuri sintactice: *Continuă propozițiile; Ce și unde este?; Cine și ce face?; Este – nu este* etc.;

– jocurile didactice literare se referă la sfera poveștilor/textelor literare: *Ridichea; Capra cu trei iezi; Gogoșa; Recunoaște personajul/povestea; Din ce poveste este personajul?; Restabiliți imaginile din poveste* etc.;

- **după forma de organizare a activității:**

- ✓ jocuri didactice individuale: *Potriveți imaginile; Imagini încurcate; Puzzle; Loto; Bingo; Povești/imagini/planșe amestecate* etc.;

- ✓ jocuri didactice colective/frontale: *Eu spun una, tu spui multe; Spune altfel; Lupul și vânătorii; Obiectele pierdute; Personajul intrus; Prindem fluturi* etc.;

- ✓ jocuri didactice pe grupe: *Compunem o poveste; În vizită la prieteni; Spune mai departe; Să așezăm cartonașele* etc.;

- **după etapa demersului instructiv-educativ**, din perspectiva valorii funcționale, se disting:

- ✓ jocuri didactice de descoperire de noi cunoștințe: *Cum se numește?; Cine este?; Cum este?; Este..., nu este....* ;

- ✓ jocuri didactice de captare a atenției: *Unde este?; Ghici cine...?; Pantomimă; Bagheta fermecată; Ce știm despre... etc.*;

- ✓ jocuri didactice de (re)actualizare, fixare, (re)sistematizare a cunoștințelor asimilate anterior: *A/al cui este...?; Alintă...; Așează la locul potrivit; Așează culoarea potrivită; Acvariul* etc.;

- ✓ jocuri didactice evaluative: *Întreabă, numește, răspunde!; Jocul micilor educatori; Da-nu; Îndreaptă greșeala; Bilă albă-bilă neagră-bilă... gri* etc.;

- **după materialul didactic utilizat** (sau nu):

- ✓ jocuri cu materiale didactice/intuitive: *Reconstituiri de imagini; Cine găsește mai repede diferența? (dintre două imagini); Loto; Puzzle; Săculețul fermecat/Punguța fermecată/Cutia magică; jocuri-dramatizări cu decor* etc.;

- ✓ jocuri fără materiale didactice: *Da și/sau nu; Este ca...; Spune cum este; Spune ce fac; Telefonul fără fir* etc.;

- **după gradul de implicare a cadrului didactic:**

- ✓ jocuri didactice dirijate (de către educator/profesor): *Repetă după mine; Îndreaptă greșeala; Să vorbim corect; Unde s-a oprit roata?* etc.;

- ✓ jocuri didactice semidirijate: *Ce știi despre...?; Săculețul cu jucării; Spune repede și bine; Spune mai departe; Recunoașteți personajul/povestea* etc.

- **Observația**

Copilul preșcolar are dezvoltată gândirea concretă, de aceea, în procesul de învățare a limbii este recomandabilă utilizarea metodei observației. Or aceasta oferă posibilitatea identificării, în procesul receptiv-senzorial, a particularităților specifice ale unui obiect, ființe, persoane, proces, fenomen al naturii, ale unei stări, acțiuni etc., cu scopul descoperirii unor particularități, informații, conținuturi.

Observația poate fi realizată în diverse maniere: *dirijată*, *semidirijată* sau *independentă*. La etapa preșcolară, de regulă, copiii sunt ghidați de cadrul didactic în observarea și descoperirea de informații/conținuturi.

Valorificarea acestei metode dezvoltă capacitatea copiilor de „a investiga” (a descoperi anumite elemente ale unui obiect, fenomen, ale unei ființe etc.), dar și stimulează curiozitatea acestora, dezvoltă puterea de concentrare pe anumite acțiuni/conținuturi, de cultivare a răbdării, a spiritului de observație etc. [58].

Timpul alocat metodei date trebuie să fie în concordanță cu particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor.

Metoda observației, utilizată la etapa timpurie, implică, de regulă, identificarea unui element sau a anumitor elemente; de exemplu, culoarea, mărimea, forma, gustul etc., și nu a tuturor caracteristicilor a ceea ce se supune observației. Aici, se cere să remarcăm că este necesar a avea în vedere observarea multisenzorială a obiectelor/ființelor/imaginilor. De ex.: *Observă, este un măr sau o pară?*; *Observă cum fac eu/observă cum spun eu*; *Observă ce este în cameră*; *Observă și spune unde sunt obiectele* etc.

Dirijarea observației poate fi realizată atât prin valorificarea elementelor verbale (întrebări, sublinieri, sugestii etc.), cât și nonverbale (mimică, gesturi).

• Descrierea

Altă modalitate utilizată frecvent la etapa de educație timpurie este descrierea. Descrierea presupune prezentarea organizată, sistematică a elementelor unui obiect, ale unei ființe, fenomen al naturii etc. Descrierea se realizează, de regulă, în baza observației, prin care copilului i se cere să verbalizeze ceea ce a văzut, simțit, sesizat etc. Descrierii se supun atât obiectele/imaginile reale, cât și cele prezentate în mlafe, desene, desene animate, pe carduri/fișe etc. De ex. *Ce este acesta/aceasta? Cum este? /Ce ai?; Este mare sau mic?/ Este roșu sau galben? etc.* De regulă, în procesul descrierii, copilului trebuie să i se prezinte un „algoritm” de lucru, etapele descrierii, acestea pot fi modele verbale/întrebări, de ex. (se prezintă mingea): *Privește, atinge și descrie mingea.*

Model.

- Ce este aceasta?
- Aceasta este o minge.
- Cum este mingea?
- Mingea este colorată (rotundă/mare/mică/verde/albăstră...).
- Ce face mingea?
- Mingea sare.
-
- Ce faci cu mingea?
- Eu arunc mingea.

Mingea

Aceasta este o minge.
Mingea este mică, colorată și moale.
Mingea sare.

Mingea mea

Eu am o minge.
Mingea mea este mare și verde.
Eu mă joc cu mingea.

Desenul

O metodă alternativă de comunicare pentru preșcolari (și nu numai), utilizată ca mijloc de exprimare este și metoda desenului, care constă în redarea într-o formă plastică a limbajului verbal a celor văzute sau sesizate în procesul de învățare și în viața reală.

Folosirea desenelor în cadrul activităților instructiv-educative reduce stresul, motivează, încurajează copiii să se manifeste prin desen, să exprime ceea ce simt, gândesc (acest lucru este extrem de important mai ales la etapa inițială, în situația în care limbajul verbal al copiilor încă nu este dezvoltat). De exemplu: *Desenează un măr/un copac/un copac cu mere; locul/anotimpul preferat; desenează după dictare etc.*

Desenul poate fi utilizat și ca mijloc de evaluare a limbajului, din moment ce reprezintă nu doar activitatea în sine, dar și produsul acesteia, care poate furniza diverse informații despre copil (capacitatea de concentrare, gradul de atenție, înțelegere, preferințele, maniera de prezentare a realului etc.) [44, p. 103].

● Povestirea

În activitățile de educare a limbajului la etapa de educație timpurie, se recomandă și utilizarea povestirii. De regulă, pentru valorificarea acestei metode se cere respectarea unor anumite principii: *principiul accesibilității* (vocabularul utilizat, conținutul textelor/fragmentelor trebuie să fie în concordanță cu vârsta copiilor, nivelul lor de dezvoltare); *principiul implicării active, subiective* (ca trăire redată/transmisă, ca stare de spirit generată/creată) a povestitorului și a ascultătorilor în derularea „povestirii”; *principiul deschiderii* (povestirea trebuie să creeze premise pentru realizarea activităților de analiză, interpretare, redare, comparare a personajelor, fragmentelor etc.) [47].

Metoda povestirii, la etapa preșcolară, poate fi realizată prin diverse modalități: *povestirea propriu-zisă, repovestirea* (în baza imaginilor, obiectelor, secvențelor verbale etc.), *povestirea cu început dat, repovestirea*.

În concluzie, menționăm că metodele de învățare trebuie alese cu mare atenție și scrupulozitate, în dependență de grupul de copii și fiecare copil în parte. Cadrul didactic are sarcina să găsească metoda potrivită pentru fiecare. Unii copii învață mult mai ușor interacționând, prin susținerea conversațiilor, alții prin repetarea unor poezii, cântece, expunerea unor desene/imagini, concomitent cu verbalizarea etc. Prin urmare, metodele selectate pentru activitatea didactică trebuie să fie personalizate, pentru ca cel mic să atingă nivelul de competențe necesar fără ca acest lucru să însemne o suprasolicitare prea mare din partea sa. În acest ritm, învățarea se face fără efort, iar învățarea prin participare activă va fi de durată, calitativă și cantitativă.

4.3. Modalități de evaluare a procesului de învățare integrată a limbii române

Evaluarea este o componentă esențială în procesul de învățare a limbii române în instituțiile de educație timpurie, menite să susțină și să îmbunătățească activitatea de instruire. În urma evaluării se constată efectele și reușitele procesului de învățare, se stabilește un diagnostic real al progresului (sau al regresului), se explică condițiile și procesele care au dus la efectele constatate, se relevă punctele slabe, care trebuie înlăturate.

Curriculumul disciplinar realizat în baza *Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi* descrie nivelurile de cunoaștere a limbii române pe grupe (Pre-A1.1, Pre-A1.2, Pre-A1.3), în corespundere cu standardele europene. Descrierea nivelurilor de competențe arată, într-o formă clară, ce trebuie să posede copilul care învață limba română, astfel, încât s-o poată utiliza în comunicare, ce cunoștințe trebuie să dobândească și ce deprinderi trebuie să-și formeze/dezvolte, ca această comunicare să fie eficientă.

Acest sistem nou este promovat și în procesul de evaluare a nivelului de cunoaștere a limbii române, în scopul stimulării învățării ei și a unificării criteriilor de evaluare. Unitățile de competențe vizează competențele specifice ce urmează a fi formate la sfârșitul etapei preșcolare, iar probele de evaluare se stabilesc prin raportarea la finalitățile așteptate și produse. De ex.:

<p>La sfârșitul activităților de învățare a limbii române în grupa mijlocie, copilul va fi capabil:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● să recunoască și să reproducă sunete/unele grupuri de sunete specifice limbii române, rostite izolat și în cuvine; ● să recunoască denumirea unor obiecte, ființe în modele de vorbire, articulate clar și rar, însoțite de suport imagistic; ● să distingă sensul global al unui enunț simplu și scurt, audiat, pe teme familiare, în bază de repere/gesturi; ● să sesizeze informații concrete dintr-un enunț scurt și simplu, audiat, și să reacționeze verbal/nonverbal potrivit contextului; ● să denumească și să descrie, după repere, obiecte din universul apropiat; ● să formuleze răspunsuri și întrebări, în baza modelelor de vorbire, în contexte familiare; ● să prezinte informații elementare despre sine, obiecte, în baza modelelor de vorbire; ● să reproducă enunțuri scurte și simple/modele verbale, poezii, cântece, pe teme familiare; ● să sesizeze și să îndeplinească instrucțiunile simple și scurte ale cadrului didactic privind activitatea cotidiană. 	<p>Produse:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● reacții verbale și nonverbale; ● enunțuri simple și scurte; ● întrebări simple și scurte; ● dialoguri-model; ● recitare de poezii; ● interpretări de cântece; ● confecționare de jucării, obiecte; ● desene; ● colaje etc.
---	---

În procesul de evaluare se obțin informații despre nivelul actual de cunoștințe și deprinderi ale preșcolarului raportate la competențele specifice/unitățile de competențe care urmează a fi formate, se formulează concluzii pertinente despre evoluția copilului în materie de limba română, se iau decizii privind optimizarea procesului instructiv. Funcțiile evaluării, în opinia specialiștilor, sunt de *constatare*, de *clasificare* (ierarhizare), de *diagnoză* și de *prognoză* (de ameliorare). Pentru relevanța rezultatelor în studiul limbii sunt necesare trei forme de evaluare: *inițială*, *formativă* și *sumativă*.

Evaluarea inițială se realizează de profesor la începutul fiecărui an de studiu pentru a diagnostica abilitățile lingvistice și comunicative ale copilului în limba română, prin diverse mijloace verbale orale: conversația, interviul, test oral, joc didactic etc. *Evaluarea formativă* se efectuează permanent în timpul activităților, prin diverse metode (observația, răspuns fizic total, exercițiul, conversația (dirijată sau semidirijată), dialogul cu și fără repere, descrierea, jocul didactic, expunerea etc.). *Evaluarea sumativă* se face la sfârșit de semestru sau de an. Sunt recomandate diverse metode de evaluare, cum ar fi: întrebări și răspunsuri în baza imaginilor; demonstrația, dialoguri la diferite teme; fișe individuale, teste; autoevaluarea etc.

Este important să specificăm că în procesul de evaluare sarcinile trebuie formulate în enunțuri clare și scurte, repetitive, de ex.: *Ascultați și repetați; Întrebați și răspundeți; Uniți jumătățile, numiți obiectele; Priviți imaginile. Întrebați și răspundeți; Ce și unde este* etc.

Pentru formularea obiectivelor de evaluare se recomandă a utiliza procedura de operaționalizare elaborată de Robert F. Mager, structurată în trei componente (comportament, condiții, nivel de performanță):

- *Comportamentul* pe care copilul trebuie să-l demonstreze, specificat printr-un verb activ care se referă la rezultatele învățării (*Ce?*);
- *Condițiile* în care comportamentul trebuie demonstrat (*Cum?*);
- *Nivelul de performanță sau criteriul de reușită* considerat suficient pentru ca copilul să demonstreze comportamentul observabil (*Cât?*).

De ex.:

Obiectiv: Copilul va fi capabil să identifice, în imaginile date, intrusul/cuvântul în plus.

Enunț: Găsiți intrusul în imaginile date.

Rezultatele evaluării trebuie comunicate copiilor, astfel vor fi apreciați după performanțe, vor fi încurajați și stimulați de a avea progrese în învățarea limbii române, vor căpăta încredere în propriile forțe.

La etapa de educație timpurie, și nu numai, contează și felul în care cadrul didactic realizează feedback-ul. Aprecierile verbale și atitudinea caldă, binevoitoare a profesorului stimulează curiozitatea pentru activitățile de învățare, interesul pentru utilizarea limbii române în situații de comunicare uzuale; contribuie la formarea unei atitudini pozitive și respect pentru valorile culturii naționale.

În funcție de vârsta copiilor, nivelul de cunoaștere a limbii, unitățile de competențe urmărite pentru a fi formate, se pot utiliza diverse modalități de evaluare, de exemplu:

- Exerciții de evaluare a pronunției:
 - *Cine face așa?* – „ham, ham; miau-miau; piu-piu; cotcodac”;
 - *Cum face?* – găscă, rața, șarpele, albină, ceasul, ploaia etc.
 - *Rostește după mine!* – profesoara pronunță construcții monosilabice, copiii repetă – ba-be-bi-bo-bu, ma-me-mi-mo-mu, za-ze-zi-zo-zu, ta-te-ti-to-tu, ram-tam-tim, dim-don-dum etc.
 - *Repetă după mine!* – soare, culoare, floare, moale etc.
 - *Spune cum spun eu!* sau *Repetăți după mine* – bunic, bunică, frate, soră, mama etc.
 - *Să rostim împreună!* – recitarea sacadată a unor silabe, însoțind fiecare rostire de bătăi din palme sau lovituri în masă. Se pot folosi versuri ale poeziilor învățate anterior.
 - *Cum e corect?/Am spus bine, n-am spus bine?!Așa da, așa nu!* – „, laț sau rață, cleion sau creion, iepulaș sau iepuraș, male sau mare ” etc.
- Exerciții de verificare a vocabularului, a modului de utilizare a fenomenelor gramaticale studiate:
 - *Ce este acesta/aceasta?* – se prezintă obiectul/imaginea. De ex.: *Acesta este un creion.*
 - *Cum este?* – se prezintă obiectul/imaginea. De ex.: *Creionul este roșu.*
 - *Unde este?* – se prezintă obiectul în spațiu/imaginea sugestivă. De ex.: *Creionul este pe masă.*
 - *Ce este? Unde este? Ce face?* – se împart carduri cu imagini, copiii recunosc obiectele reprezentate prin desen, pronunță denumirea lor, formează propoziții.

Modalități de evaluare a înțelegerii după auz

■ Ascultați și arătați.

■ **Ascultați enunțurile. Ridicați cartonașul 😊 , dacă enunțurile sunt adevărate și ☹️ , dacă nu sunt adevărate.**

1. Țup-țup este un iepuraș. 3. Tobi este o pisică. 5. Mimi este un câine.
 2. Nicu este o fetiță. 4. Leanca este un băiețel. 6. Relu este un arici.

■ **Ascultați și executați.**

Vino aici! Închide ochii! Spală-te pe mâini/pe dinți/pe urechi! Așază-te la masă!
 Arată nasul! Deschide ochii!

Șterge-te cu prosopul! Scoală-te!

■ **Priviți imaginea. Ascultați enunțurile. Decideți dacă enunțurile sunt adevărate (A) sau false (F).**

- a. Tata desenează. 1. A F
 b. Bunicul cântă. 2. A F
 c. Bunica face mâncare. 3. A F
 d. Mama spală vesela. 4. A F
 e. Băiatul citește. 5. A F
 f. Fata dansează. 6. A F

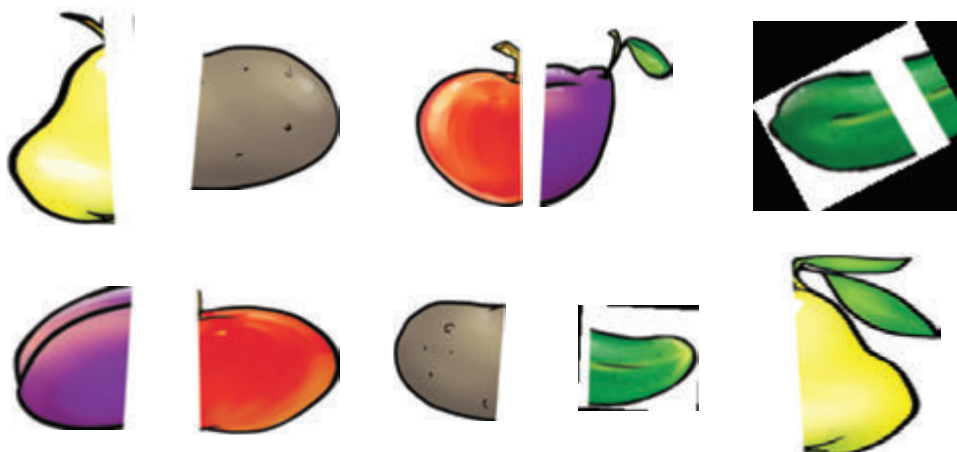
■ **Ascultați enunțurile și aranjați imaginile în ordinea în care apar în text.**

Dimineața Nicu se scoală. Nicu se spală. Nicu se îmbracă. Nicu se încălță. Nicu merge la grădiniță. La grădiniță Nicu se joacă cu prietenii.

					
a.	b.	c.	d.	e.	f.
1.	2.	3.	4.	5.	6.

Modalități de evaluare a producerii de mesaje orale

■ Uniți și numiți.

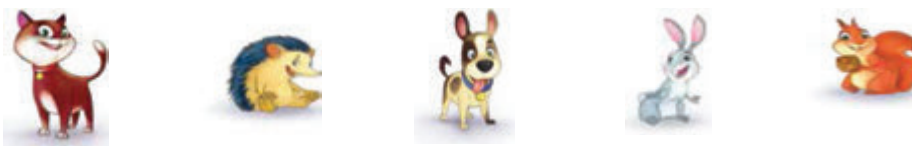
■ Priviți imaginile. Numiți și încercuiți jucăriile mari.

■ Ce este și cum este?

■ Priviți imaginile-jucării și spuneți ce aveți și ce nu aveți.

■ Arătați și spuneți cine și unde este în imagine.

■ Găsiți și numiți cinci diferențe dintre aceste două imagini.

Este important ca la finele fiecărei activități copiii să-și îmbunătățească rezultatele. Prin diversele modalități de evaluare aplicate în activitatea didactică/apreciere a rezultatelor, copiii devin capabili să se autoaprecieze, să descopere ce au învățat, dar și ce lacune trebuie înlăturate. De asemenea, părinții vor putea afla rezultatele evaluării, cum decurge procesul de învățare, care sunt problemele cu care se confruntă copilul lor. Prin susținerea copiilor, prin participarea la activitățile din grădiniță, ei vor deveni parteneri în educația copiilor.

Dinamica dezvoltării copilului poate fi stabilită prin completarea sistematică de către cadrul didactic a *Fișei progresului personal* a copilului după fiecare unitate de conținut, an de studiu. Informația colectată îi va permite cadrului didactic să fixeze evoluția fiecărui copil în parte. De ex.: *Fișa progresului personal al copilului* (grupa mijlocie):

Fișa progresului personal al copilului

Criterii	Realizează cu susținerea totală a cadrului didactic	Realizează cu o mică susținere din partea cadrului didactic	Realizează fără susținerea cadrului didactic
Înțelegere la auz/audiere			
Înțelege instrucțiunile de lucru. De ex.: Încercuiește! Unește! Colorează!			
Înțelege instrucțiunile unui joc. De ex.: <i>Sculați-vă! Așezați-vă!</i>			
Înțelege întrebări simple (1) adresate cu privire la propria persoană. De ex.: <i>Cum te cheamă?/Cine ești tu?</i>			
Înțelege întrebări (2) adresate la tema studiată. De ex.: <i>Ce este acesta/aceasta? Cum este?</i>			
Manifestă înțelegere verbală și/sau nonverbală.			
Exprimare orală/vorbire			
Poate utiliza formule de salut la întâlnire, adecvate perioadei de timp: (<i>Bună dimineața! Bună ziua!</i> și răspunde la salut.			
Se poate autoprezenta (în 2 enunțuri) De ex.: <i>Eu sunt...Eu sunt la grădiniță/acasă.</i>			
Poate prezenta o persoană din imediata apropiere (2 enunțuri): De ex.: <i>Ea/el este..... El/ea este la grădiniță/acasă.</i>			
Poate cere informații privind un obiect/lucru, fapt (2 întrebări). De ex.: <i>Ce este acesta?/ Ce este aceasta? Ce ai (tu)?</i>			
Poate cere informații cu privire la o persoană (2 întrebări). De ex.: <i>Cine ești tu? Cine este acesta?/ Cine este aceasta?</i>			
Poate răspunde la cerere (verbal sau nonverbal). De ex.: <i>Acesta este un urs./Aceasta este bunica.</i>			
Poate descrie un obiect, utilizând culori, mărimea (2 cuvinte).			
Poate număra până la 5 și exprima cantități.			

<p>Poate exprima urări, mulțumiri. De ex.: <i>Poftă bună! Mulțumesc!</i></p>			
<p>Poate descrie un obiect din imediata apropiere (2 enunțuri). De ex.: <i>Aceasta este o minge. Mingea este roșie și mare.</i></p>			
Sugestii metodologice			
Aprecieri generale			
Cadrul didactic _____ Data _____ semnătura _____			

Bibliografie

Cadrul legal și normativ

1. *Cadrul de Referință al Curriculumului Național*, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, nr. 432 din 29 mai 2017.
2. *Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare* /Comitetul Director pentru Educație „Studierea limbilor și cetățenia europeană”./Trad. din lb. fr. de Gheorghe Moldovanu. Chișinău: Tipografia Centrală, 2003. Disponibil: <http://isjvn.vn.edu.ro/upload/f527.pdf>.
3. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion volume with new descriptors*. Council of Europe, Strasbourg, 2018. Disponibil: <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>.
4. *Concepția didactică a disciplinei Limba și literatura română în școlile cu limba rusă de instruire*, aprobată prin Hotărârea Colegiului Ministerului Învățământului. nr. 17 din 21.11.95.
5. *Curriculum național: învățământul primar*. Chișinău: Lyceum, 2018.
6. *Curriculum național. Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale: învățământul primar. Ghid de implementare a curriculumului disciplinar*./Cazacu T., Feteasco R., Roșcovanu V. ș.a. Chișinău: Lyceum, 2018.
7. *Curriculum național: învățământul primar. Limba străină (I)*./Guțu I., Munca-Aftenev D., Guțu S. ș.a. Chișinău: Lyceum, 2018.
8. *Curriculumul educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară (1 – 7 ani) în Republica Moldova*. Chișinău 2006.
9. *Curriculum pentru educație timpurie (copiii de la naștere la 6 ani)*. București, 2017.
10. *Programul național pentru îmbunătățirea calității învățării limbii române în instituțiile de învățământ general cu instruire în limbile minorităților naționale (2016-2020)*, aprobat prin HG nr. 904 din 31 decembrie 2015.
11. *Standarde de învățare și dezvoltare pentru copil de la naștere până la 7 ani: Standarde profesionale naționale pentru cadrele didactice din instituțiile de educație timpurie*, aprobate de către Consiliul Național pentru Curriculum, 23 august 2010.

Literatură în domeniu

12. Avram M., Sala M. *Faceți cunoștință cu limba română*. Cluj: Editura Echinocțiu, 2001.
13. Barbăneagră A., Cucu L., Petrenco L. ș.a. *Învățarea simultană a limbilor română și găgăuză*. Ghid metodologic. Chișinău: Grafic Design, 2015.
14. Barbăneagră A., Cucu L., Petrenco L. ș.a. *Curriculum. Învățarea simultană a*

- limbilor română și găgăuză. Nivelul A1.1. ANTEM. Chișinău: Grafic Design, 2016.*
15. Barbăneagră A., Cucu L., Petrenco L. ș.a. *Nicu și Leanca învață limba română. Manual* (cu CD). ANTEM. Chișinău, Tipografia Centrală, 2016.
 16. Barbăneagră A., Cucu L., Petrenco L. ș.a. *Nicu și Leanca învață limba română. Carduri cu imagini. 500 de carduri* (cu CD). Tipografia Centrală, 2016.
 17. Barbăneagră A., Cucu L., Petrenco L. ș.a. *Învățăm împreună limba română: Culegere de povești, snoave și povestiri* (cu CD). ANTEM. Chișinău: Tipografia Centrală, 2016.
 18. Barbăneagră A., Cucu L., Petrenco L. ș.a. *Învățăm împreună limba română: Culegere de poezii și cântece* (cu CD). ANTEM. Chișinău: Tipografia Centrală, 2016.
 19. Barbăneagră A. *Conceptualizarea procesului de învățare integrată a conținutului și a limbii române în instituțiile cu instruire în limba rusă din RM. // „Educația lingvistică – mijloc de promovare a dialogului intercultural și a integrării socio-profesionale”*, Chișinău, 2016.
 20. Balint M. *Metodica activităților de educare a limbajului în învățământul preșcolar. Didactica limbii și literaturii române*. Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, 2008.
 21. Bocoș M. *Instruirea interactivă: repere axiologice și metodologice*. Iași: Polirom, 2013.
 22. Bocoș, M., Chiș, V. *Abordarea integrată a conținuturilor curriculare, particularizări pentru învățământul primar*. Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință, 2014.
 23. Bolboceanu A. *Accesul, relevanța și calitatea educației în instituțiile de educație timpurie*. Chișinău: Lexon-Prim, 2014.
 24. Callo T. *Educația lingvistică*. Chișinău, 2009.
 25. Carabet N., Gânju St., Haheu E. ș.a. *Didactica educației preșcolare*. Chișinău, 2012.
 26. Cemortan-Secara S. *Formarea personalității copilului în cadrul activității verbal-artistice*. Chișinău: Universitas, 2000.
 27. Dascal A. ș.a. *Modele de socializare a copiilor de vârstă preșcolară (5-7 ani) în cadrul activităților integrate cu orientare parteneriat instituție preșcolară-familie*. Ghid metodologic pentru cadrele didactice și părinți. Chișinău: Reclama, 2012.
 28. Dascal A. *Repere metodologice ale integrării domeniilor de cunoaștere în instituția preșcolară. // În Studia Universitatis Moldaviae. 2013, 5 (65).*
Ghidul cadrelor didactice pentru educația timpurie și preșcolară. Disponibil pe: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_cor3.pdf.
 29. Golu P., Zlate M. *Psihologia copilului*. București: Editura Didactică și pedagogică, 1998.
 30. Gurlui I., Andreescu L. *Activitățile integrate în grădiniță. Ghid metodic*. Pitești: Editura Carminis, 2014.

31. Guțu Vl. (coord.), Chicu V., Dandara O. ș.a. *Psihopedagogia centrată pe copil*. Chișinău: CEP USM, 2008.
32. Iordăchescu I. *Româna-distractiv*. Culegere de poezii tematice, proverbe și zicători, numărători, frământări de limbă. Editura Arc, 2013.
33. Hobjilă A. *Elemente de didactică a activităților de educare a limbajului* (etapa preșcolară). Iași: Institutul European, 2008.
Лосева А.А. *Особенности речевого развития двуязычных коммуникантов дошкольного*. Disponibil pe: www.pglu.ru/lib/.../VII/uch_2010_VII_00042.pdf
34. Molan V., Bizdună M. *Pedagogia învățământului primar și preșcolar. Didactica limbii și literaturii române*. București, 2006.
35. Molan V. *Didactica domeniului "Limbă și comunicare" din învățământul preșcolar*. București, 2017.
36. Oprea Cr.-L. *Strategii didactice interactive*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2007.
37. Parfene C. *Metodica studierii limbi și literaturii române*. Iași: Editura Polirom, 1999.
38. Pamfil A. *Didactica limbii și literaturii române (pentru învățământul în limbile minorităților naționale)*. Cluj: Editura Dacia, 2000.
39. Platon E. (coord.) ș.a. *Procesul de predare/învățare a limbii române ca limbă nematernă (RLNM) la ciclul primar*. Suport de curs. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2011.
40. Popoiag O.-G. *Varietatea situațiilor de învățare și diversificarea metodelor de instruire în predarea limbii engleze în cadrul învățământului preșcolar*. Teză de doctor. București, 2009.
41. Popovici A. *Formarea competenței de audiere în procesul de predare-învățare a limbii române în școala alolingvă" (ciclul gimnazial)*. Teză de doctor în pedagogie, Chișinău, 2012.
42. Протасова Е., Родина Н. *Методика обучения дошкольников иностранному языку*. Москва: Златоуст, 2013.
43. Протасова Е., Родина Н. *Многоязычие в детском возрасте*. Москва: Златоуст, 2011.
44. Протасова Е., Родина Н. *Русский язык для дошкольников*. Москва: Златоуст, 2013.
45. Sarivan L., Gavrilă M., Stoicescu D. ș.a. *Predarea-învățarea interactivă centrată pe elev*. București: Educația 2000+, 2009.
46. Sîrghie A. *Metodica predării limbii și literaturii române în învățământul preșcolar și primar*. Sibiu: Alma Mater, 2009.
47. Temple Ch. ș.a. Inițiere în metodologia *Lectură și scriere pentru dezvoltarea gândirii critice*, Supliment al revistei *Didactica Pro...*, 2001, nr. 1.
48. Tomșa Gh. (coord.) ș.a. *Psihopedagogie preșcolară și școlară*. București: Coresi, 2005.

49. Vrânceanu M., Turchină T. ș.a. *1001 idei pentru o educație timpurie de calitate*. Ghid pentru educatori. Chișinău: Centrul Educațional Pro Didactica, Chișinău, 2013.
50. Vrășmaș E., Guranda O., Vrânceanu M. ș.a. *Educație timpurie individualizată*. UNICEF – Moldova. Chișinău: Editura Cartier, 1999.

Site-uri utile:

51. <http://bilingual.antem.org/>
52. http://video.elearning.ubbcluj.ro/?page_id=538
53. www.copilul.ro/
54. <http://www.parinti.com/>
55. <http://www.povesti-pentru-copii.com/>
56. <http://www.romanianvoice.com/>
57. <http://fiseprescolari.blogspot.md/>
58. <http://junior.clopotel.ro/galerie-clopotel-junior>
59. <http://tradiitiindinromania.ro/category/legende>
60. www.universdecopil.ro/

Culegeri de texte: povești, snoave, povestiri, poezii

1. *Antologie de basme, legende și povești*. Selecție A. Bujor. Chișinău: Editura Epigraf, 2010.
2. *A fost odată ca niciodată... Povești populare, Legende, Snoave, Povești din lumea întreagă*. Trad. V. Filip. Chișinău: Editura Epigraf, 2013.
3. *Cartea de aur a celor mai frumoase povești clasice*. CD audio. Chișinău: Editura Litera, 2014.
4. *Cartea mea cu povești românești*. București: Editura Flamingo, 2009.
5. *Cele mai frumoase povești cu tâlc. Colecția de aur*. Chișinău: Editura Arc, 2018.
6. *Cele mai frumoase povești clasice. Colecția de aur*. Chișinău: Editura Arc, 2018.
7. *Cele mai frumoase povești de Andersen. Colecția de aur*. Chișinău: Editura Arc, 2016.
8. *Citește și construiește: Carte și cuburi de construit*. Chișinău, Editura Arc, 2018.
9. Dragomir C. *Bunicuța cu povești*. Chișinău: Literatura artistică, 1988.
10. *Folclorul copiilor. Cele mai căutate perle folcloric*. Selecție: Băieșu N. Chișinău: Editura Arc, 2015.
11. *Figurine din hârtie*. Chișinău: Editura Arc, 2015.
12. *Învățăm împreună limba română*. Culegere de povești, snoave. CD audio. Chișinău, 2016.
13. *Învățăm împreună limba română*. Culegere de poezii și cântece. CD audio. Chișinău, 2016.

14. Lukianenco, N. *Creează, confecționează și joacă-te*. Chișinău: Editura Arc, 2016.
15. Mârza-Turba A. *Să-ți fie sufletul frumos*. Versuri pentru copii. Chișinău: Pontos, 2016.
16. *20 de povești alese*. București: Editura Girasol, 2008.
17. *365 de povești de seară*. Carte + CD audio. Chișinău: Editura Litera, 2013.
18. *101 povești de noapte bună. Povești distractive cu multe aventuri*. Chișinău: Editura Arc, 2017.
19. *101 de povești minunate. Povești celebre*. Chișinău: Editura Arc, 2017.
20. *Ora de culcare. În junglă: Povești de noapte bună cu păpuși de deget*. Chișinău: Editura Arc, 2015.
21. *Păcală și Tândală*. Chișinău: Editura Litera, 2010.
22. *Paparudă, rudă. Poezii folclorice pentru copii*. Selecție: Iordăchescu I. Chișinău: Editura Arc, 2014.
23. *Povești și jocuri pentru alungat plictiseala*. Chișinău: Editura Litera, 2012.
24. *Povești pentru inimă și suflet. Povești terapeutice*. Editura Aquila, 2013.
25. Rogovaia, G. *Grădina din povești*. Chișinău: Editura ARC, 2017.
26. Pimont, A. *Jocuri de cuvinte: La fermă. În pădure. În savană*. Chișinău: Editura Arc, 2008.

PROIECTE DIDACTICE MODEL

Grupa mijlocie

Unitatea tematică: *Jucăriile mele*

Subiectul activității: *Ana are o minge. /Ce are Dan?*

Unități de competență:

1.2. Recunoașterea denumirii unor obiecte, ființe, din mediul apropiat, în enunțuri scurte și simple, pe teme familiare, articulate clar și rar.

1.5. Exprimarea reacției verbale și/sau nonverbale la salut, întrebare/instrucțiune simplă și scurtă, rostită clar și rar de cadrul didactic, însoțită de gesturi.

2.3. Numirea, descrierea orală a unor obiecte, ființe, din universul apropiat, după mărime și culoare.

3.4. Manifestarea interesului pentru comunicare în limba română, în cadrul activităților de grup.

Obiective operaționale: La sfârșitul demersului didactic, copilul va fi capabil:

O1: să recunoască denumirea jucăriilor din mediul apropiat, în enunțuri simple și scurte;

O2: să solicite informații cu privire la un obiect;

O3: să răspundă la întrebări adresate de cadrul didactic/colégi, verbal/nonverbal;

O4: să prezinte informații despre obiecte-jucării, persoane din imediata apropiere;

O5: să exprime interes și curiozitate pentru comunicare în limba română.

Strategii didactice:

- forme: frontal, în perechi, individual;

- metode și procedee, tehnici: răspuns fizic total, conversația, observația, demonstrația, exercițiul, jocuri didactice (*Repetă după mine!, Ce ai?, Ai sau nu ai?, Adevărat sau fals?, Mare sau mic?, Microfonul magic etc.*);

- mijloace: jucării, carduri cu imagini, fișe decupate cu jucării, fișe de lucru, microfon portabil, emoticoane; înregistrări audio-video – cântece: *Bună dimineața!, Păpușa Sănduța*, înregistrare audio – poezia *Mingea*.

Strategii de evaluare:

- evaluare formativă (orală);

- metode, tehnici: conversația, autoevaluarea etc.

Produce: reacții verbale și nonverbale; enunțuri alcătuite în baza modelelor de vorbire, dialoguri.

Scenariul didactic al activității

Etape	Activitatea profesorului	Activitatea copiilor
Evo- carea	<p>Moment organizatoric: Salutul. Organizarea grupului de copii: <i>Bună ziua, copii!</i> Intonarea cântecului: <i>Bună dimineața!</i></p> <p style="text-align: center;"> Înregistrare audio-video: https://www.youtube.com/watch?v=1vSm-VEmaDh4 </p> <p>Joc didactic: <i>Repetă după mine!</i> (se exersează sunetul [u])</p> <p>Jocul didactic: Întrebați și răspundeți! <i>Ce ai?</i> (se actualizează cuvintele învățate anterior, modelul verbal <i>Eu am o...</i>); Joc didactic: <i>Întrebați și aflați. Ai sau nu ai?</i> (se actualizează modelul verbal: <i>Da, (eu) am o.... Nu, (eu) nu am o....</i>).</p>	<p>Copiii răspund la salutul profesorului. Prin metoda răspuns fizic total copii interpretează cântecul: Ursuleții s-au trezit, Bună dimineața! Iepurașii s-au trezit, Bună dimineața! Șoriceii s-au trezit, Bună dimineața! Și copii s-au trezit, Bună dimineața!</p> <p>Se exersează sunetul [u]: umflarea balonului, imitarea zborului avionului etc.</p> <p>Copiii iau câte o jucărie în mână. În lanț formează dialoguri. Model: – <i>Elena, ce ai (tu)?</i> – <i>Eu am o minge?</i> Copiii pe rând se ascund după un paravan și iau câte o jucărie în mână (din cele învățate anterior). Colegii întreabă pe rând: – <i>Ai o păpușă?</i> – <i>Da, am o păpușă?/ – Nu, nu am o păpușă. – Am un cub.</i></p>
Realizarea sensu- lui	<p>Pauză dinamică. Cântecul <i>Păpușa Sănduța</i>.</p> <p style="text-align: center;"> Înregistrare audio-video: https://www.youtube.com/watch?v=-l-DhN0EeLmQ </p> <p>Prezentarea prin demonstrație a unităților de vocabular noi: <i>cub, minge, balon</i></p> <p style="text-align: center;"> </p> <p>Joc didactic: <i>Adevărat sau fals?</i> <i>De ex.: Acesta este un balon?</i></p>	<p>Se intonează prin mișcări refrenul cântecului <i>Păpușa Sănduța</i>: <i>Păpușa, păpușa Sănduța/ Prietenă bună a mea</i> <i>Deschide mai iute gurița/ Și spune-mi, și spune-mi ma-ma.</i></p> <p>Pe căi multisenzoriale copiii însușesc lexicul nou.</p> <p>Utilizând cardurile-emoționale copiii răspund la întrebări. DA 😊 NU ☹️</p>

<p>Joc didactic: <i>Găsește/construiește jucăria</i> (se propun fișe decupate/puzzle ce reprezintă părți de jucării: cub, minge, balon etc.).</p> <p>Prezentarea prin metoda demonstrației a unităților de vocabular noi: <i>mare, mic</i>.</p> <p>Joc didactic: <i>Mare sau mic?</i> (carduri cu imagini; <i>minge, balon, păpușă, urs, mașină</i>).</p> <p>Exercițiu: <i>Ascultați și încercuiți. Spuneți ce e mare și ce e mic.</i> Se prezintă copiilor fișe individuale de lucru cu imaginea jucăriilor, mari și mici.</p> <p>Pauză dinamică: poezia <i>Mingea</i>. Înregistrare audio. Poezii și cântece: <i>bilingual.antem.org</i>.</p> <p>Prezentarea prin metoda demonstrației a unei informații despre persoane: <i>Ion are un cub. Elena are o minge</i>.</p> <p>Exercițiu: Priviți imaginile. Răspundeți la întrebări: – <i>Ce are Dan?</i></p> <p>Jocul didactic: <i>Microfonul magic</i>. Profesoara împarte copiilor carduri cu imagini. Copiii așezați în cerc vor întreba pe rând la microfon cine și ce are.</p>	<p>Construirea de puzzle. Copiii găsesc elementele jucăriilor, le îmbină și le denumesc. De ex.: <i>Aceasta este o minge</i>.</p> <p>Copiii examinează cele prezentate, recepționează pe căi multisenzoriale lexicul nou.</p> <p>Copiii privesc imaginile, apoi verbal și/ sau nonverbal expun ceea ce văd, de ex.: <i>cub mare – cub mic</i>.</p> <p>Copiii completează <i>Fișele de lucru</i> (individuale). Încercuiesc jucăriile mari/ mici. La final arată imaginea și verbalizează. De ex.: <i>Mingea este mare – Mingea este mică.</i> <i>Balonul este mare – Balonul este mic etc.</i></p> <p>Copiii recită poezia <i>Mingea</i> de Gr. Vieru, prin tehnica răspuns fizic total. <i>Am o minge colorată,/Mingea sare ziua toată.</i> <i>Ce cuminte minge am./ Ea nu sparge niciun geam.</i></p> <p>Recepționarea și reproducerea informației.</p> <p>Copiii privesc imaginile și răspund la întrebări. Model: – <i>Ce are Dan? – Dan/ (el) are un cub</i>.</p> <p>Lucrul în grup (fiecare copil primește câte un card). Copiii vor întreba la microfon ce are colegul și vor primi răspunsuri. Model: – <i>Ce are Ion?/ – Ion/(el) are un cub</i>.</p>
---	--

Re- flecția	Joc didactic: <i>Eu am....., iar Nina are....</i> . În mijlocul grupei, pe un covoraș, se pun diverse jucării.	Copiii așezați pe covoraș, în jurul jucăriilor, vor lua câte o jucărie și vor spune ce au, și ce are colegul. De ex.: <i>Eu am o minge, Maria are un balon.</i>
	Se fac totalurile activității. Se evaluează răspunsurile copiilor. Aprecierile se fac verbal și/sau nonverbal. Fiecare copil primește câte un emoticon/ o imagine ce reflectă atitudinea profesorului față de ceea cum a lucrat copilul. Rămas bun.	Copiii primesc feedback de la profesor, înclece emoticoanele în agendă. Copiii își i-au rămas-bun de la profesor.

Grupa mare

Unitatea tematică: *Casa mea*

Subiectul activității: *Ce bucate gustoase!*

Unități de competență:

1.4 Recunoașterea auditivă a unor informații concrete dintr-un enunț simplu audiat, articulat cu claritate, însoțit de suport imagistic, auditiv, tactil.

2.2 Reproducerea unor enunțuri simple și scurte, pe teme uzuale, în bază de repere.

2.4 Formularea răspunsurilor scurte la întrebări cu referire la propria persoană, obiecte, ființe din imediata apropiere.

3.1 Reproducerea de poezii, cântece, jocuri populare verbale scurte, care aparțin patrimoniului cultural românesc.

Obiectivele activității. La sfârșitul activității didactice, copilul va fi capabil:

O1: să identifice în fluxul vorbiri unități lexicale noi, informații concrete;

O2: să formuleze enunțuri în baza modelelor de vorbire, folosind diferite registre intonaționale;

O3: să prezinte verbal și nonverbal un mesaj concret;

O4: să înțeleagă instrucțiunile cadrului didactic;

O5: să participe afectiv în cadrul activității didactice.

Strategii didactice:

- forme: frontal, în perechi, individual;

- metode, procedee și tehnici: tehnica răspuns fizic total, conversația, jocul didactic (*Săculețul magic, Ghici, ce este aici?, Cine mai repede! Mim. Eu spun, tu arată, Microfonul magic*), exercițiul, gimnastica de degete;

- materiale didactice: carduri cu imagini, imagini la temă, veselă pentru copii, jucărie-robot, microfon portabil; căciulă, basma, șorț, ochelari; emoticoane cu zâm-

bete; înregistrări audio-video – cântece *Micul dejun*, *Am o căsuță mică*; înregistrare audio, poezia *Mulțumim pentru pace* (fragment).

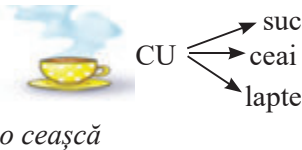
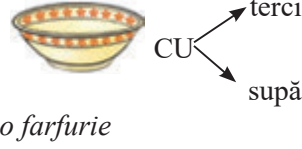
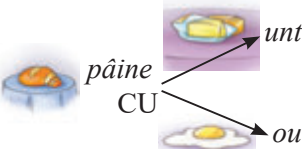
Strategii de evaluare:

- evaluare formativă (orală);
- metode, tehnici: conversația, jocul didactic, exercițiul, autoevaluarea etc.

Produce: enunțuri alcătuite în baza modelelor de vorbire.

Scenariul didactic al activității

Etape	Activitatea profesorului	Activitatea copiilor
Evocarea	<p>Moment organizatoric: Profesoara salută copiii. Intonarea cântecului: <i>Micul dejun</i>. Înregistrare audio-video:https://www.youtube.com/watch?v=wNDiSoJX6E8</p> <p>Exercițiu: <i>Repetă după mine</i> Vine trenul: <i>u-u-u-u-u-u-u</i>; Merge trenul: <i>tuc-tuc-tuc-tuc</i>; Spunem împreună: <i>a-u, o-u, e-u, i-u; u-a, u-o, u-e, u-i</i>;</p> <p>Joc didactic: <i>Săculețul magic. Extrage și numește!</i> (în săculeț se pune veselă pentru copii). Pauză dinamică: <i>Ascultați și reproduceți! Gimnastica degetelor</i></p>	<p>Copiii răspund la salutul profesorului.</p> <p>Organizați în cerc prin tehnica răspuns fizic total copiii interpretează cântecul <i>Micul dejun</i>.</p> <p>Copiii exersează sunetul [u] rostindu-l în diferite silabe cu o intonație ascendentă și descendentă.</p> <p>Din săculețul magic copiii extrag obiectele/vesela și o numesc. De ex.: <i>Aceasta este o farfurie</i>.</p> <p>Copiii ascultă și reproduc pauza dinamică <i>Gimnastica de degetelor</i> <i>Avem zece degețele. / Ce putem face cu ele?</i> <i>Un pahar, un cuțit, o furculiță, o lingură și o farfurie</i>.</p>
Realizarea sensului	<p>Demonstrarea unităților de vocabular noi. Profesorul arată obiectele și pronunță denumirea lor: <i>lapte, suc, unt, ou</i> Exercițiu: <i>Ascultați, repetați!</i></p>	<p>Copiii recepționează noile unități lexicale și le repetă după profesor.</p> <p>Se audiază cuvintele noi. Copiii recepționează și repetă.</p>

	<p>Se prezintă unitățile lexicale noi (pronunțate de profesor sau înregistrate CD), separat și în contexte.</p> <p>Joc didactic: <i>Ghici, ce este aici?</i></p> <p>Cadrul didactic pune sub farfurii alimente, în pahare <i>lapte, suc</i>.</p> <p>Demonstrarea (receptare multisenzorială). Se demonstrează structuri/modele noi:</p> <p>Exercițiu: <i>Ascultați, repetați și arătați!</i> (pe o sfoară, prinse cu cleștișoare, sunt atârinate carduri cu imagini). Profesorul prezintă informația, schimbând intonația, copiii găsesc cardul/cardurile și spun ce este prezentat. Joc didactic: <i>Cine mai repede! Ghici ce este?</i></p>	<p>Copiii vor ghici ce alimente sunt ascunse sub farfurii. De ex.: – <i>Ce este aici?</i> – <i>Aici este un ou.</i></p> <p>Vor gusta și vor spune ce este în pahar. De ex.: – <i>Ce este aici?</i> – <i>Aici este lapte.</i></p> <p>Copiii recepționează și reproduc noile structuri/modele verbale.</p> <p>Se oferă informații despre obiecte/lucruri.</p> <p><i>o ceașcă cu suc pâine cu unt.</i> <i>o ceașcă cu ceai pâine cu ou.</i> <i>o ceașcă cu lapte</i></p> <p><i>o farfurie cu terci</i> <i>o farfurie cu supă</i></p> <p>Copiii recepționează mesajul, identifică cardul/cardurile și verbalizează cele auzite. De ex.: <i>pâine cu unt.</i></p> <p>Grupul de copii se divizează în 2 subgrupe: fete și băieți. Copiii trebuie să ghicească ce este ascuns sub imagine.</p>
--	--	---

	<p>Profesorul arată un card acoperit cu o foaie. Câte un pic descoperă imaginea. Copii vor ghici ce este prezentat în imagine.</p> <p>Pauză dinamică: Ascultați și reproduceți poezia <i>Mulțumim pentru pace</i> (fragment). Înregistrare audio. Poezii și cântece: <i>bilingual. antem.org</i>.</p> <p>Exercițiu: Priviți imaginile. <i>Spuneți vesel/trist/sărind pe un picior ... Eu mănânc/ nu mănânc. Eu beau/ nu beau.</i></p> <p>Pauză dinamică. Intonarea cântecului: <i>Am o căsuță mică.</i> Înregistrare audio-video: https://www.youtube.com/watch?v=Ke08a-V6YpjY. Prezentarea prin metoda demonstrației a unei informații despre diferite persoane: De ex.: <i>Sandu bea suc. Bunica mănâncă supă.</i></p> <p>Joc didactic: <i>Mim. Eu spun, tu arată.</i> Punem masca «Sunt actor» (se utilizează accesorii: căciulă, basma, șorț, ochelari etc.) De ex.: <i>Bunelul mănâncă terci. Terciul este gustos. Bunica mănâncă supă.</i></p>	<p>Câștigă echipa care spune mai repede ce este pe card. Model: <i>Acesta este un pahar cu suc.</i></p> <p>Se audiază și se recită în cor poezia <i>Mulțumim pentru pace</i>, utilizând tehnica răspuns fizic total. Mama pâine albă coace,/Noi zburdăm voios, Pentru pace, pentru pace./Mulțumim frumos. <i>Grigore Vieru</i> Se prezintă imagini. În baza lor copiii formează enunțuri pronunțându-le în diferite registre emoționale. Model: <i>Eu mănânc supă. Eu beau ceai.</i></p> <p>Organizați în cerc prin tehnica răspuns fizic total copiii interpretează cântecul <i>Am o căsuță mică</i>.</p> <p>Recepționează și reproduc mesajul.</p> <p>Pe rând copiii mimează cele auzite la ureche de la profesor, colegii ghicesc. Dacă răspunsul e corect, bat din palme, dacă nu, din picioare. Apoi copiii alcătuiesc dialoguri după model. Model: – <i>Ana bea lapte?</i> / – Da, Ana bea lapte. – <i>Victor mănâncă pâine cu unt ?</i> / – Nu, Victor mănâncă pâine cu ou.</p>
--	---	--

	<p><i>Supa nu este gustoasă. Tata bea ceai. Ceaiul este fierbinte. Scoatem masca.</i></p> <p>Exercițiu: <i>Priviți imaginea. Răspundeți la întrebările Robotului. Cine și ce mănâncă/bea.</i> Robotul- jucărie, mimează vorbirea roboților, pune întrebări.</p>	<p>Copiii privesc imaginea și răspund la întrebările robotului. Model: – <i>Ce face Sandu?/</i> – Sandu bea suc. – <i>Ce face Sanda?/</i> – Sanda mănâncă supă.</p>
Reflecția	<p>Joc didactic: <i>Microfonul magic.</i> Alați răspunsul! Întrebați și spuneți ce face colegul? (dimineața/seara; la grădiniță/acasă) <i>Ce mănânci? Ce bei?</i></p> <p>Se fac totalurile activității.</p> <p>Evaluarea copiilor (verbal și/sau nonverbal) Se distribuie emoticoane ce reflectă atitudinea profesorului față de aceea cum a lucrat copilul. Își ia rămas-bun.</p>	<p>Copiii inițiază mini-dialoguri, solicită informații cine și ce face dimineața/seara; la grădiniță/acasă. Copilul care a pus întrebarea spune tuturor ce a aflat. Model: – <i>Irina, ce mănânci dimineața?/</i> – <i>Eu mănânc pâine cu ou.</i> – <i>Irina mănâncă dimineața pâine cu ou.</i> Copiii primesc feedback de la profesor, încheie emoticoanele în agendă.</p> <p>Copiii își i-au rămas-bun de la profesor.</p>

Grupa: pregătitoare

Imersiune culturală: *Un mărișor pentru cei dragi*

Unități de competență:

1.4 Recunoașterea unor informații concrete dintr-un enunț simplu audiat, articulat cu claritate, prezentat cu și fără repere.

2.4 Formularea răspunsurilor la întrebări cu referire la obiecte, ființe, persoane, din mediul apropiat.

2.5 Formularea de întrebări scurte unui interlocutor în contexte de comunicare uzuale.

2.7 Oferirea/prezentarea unor informații simple, înlănțuite logic, despre sine, obiecte, ființe, cu sau fără repere.

3.4 Manifestarea interesului/curiozității pentru învățarea limbii române și descoperirea unor aspecte ale culturii naționale.

Obiectivele operaționale. La sfârșitul activității didactice, copilul va fi capabil:

O1: să recunoască la auz enunțuri simple și scurte;

O2: să solicite informații cu privire la un obiect;

O3: să răspundă la întrebări oferite de cadrul didactic, colegi, verbal sau non-verbal;

O4: să prezinte informații despre obiecte din imediata apropiere;

O5: să descrie în 2 – 3 enunțuri un măștișor;

O6: să exprime interes și curiozitate pentru comunicare în limba română.

Strategii didactice:

- forme: frontal, în perechi, individual;

- metode și procedee, tehnici: răspuns fizic total, conversația, observația, demonstrația, exercițiul, jocuri didactice (*Mim, Adevărat sau fals?, Microfonul magic.*), explozia stelară;

- mijloace: măștișor, ață albă și roșie, foarfece, microfon portabil, abțibilduri; înregistrări audio-video.

Cântece: *Vine, vine primăvara, Măștișoare*, înregistrare audio – poezia *Un drag Măștișor!*

Strategii de evaluare:

- evaluare formativă (orală);

- metode, tehnici: conversația, jocul didactic, exercițiul, autoevaluarea etc.

Produse: descriere simplă, măștișoare confecționate.

Scenariul didactic al activității

Etape	Activitatea profesorului	Activitatea copiilor
Evocarea (Implica-te!)	Moment organizatoric: Salutul. Organizarea grupului de copii, verificarea materialelor necesare pentru activitate. Activitatea debutează cu conversația – Ce anotimp se sfârșește? – Ce anotimp sosește/vine? – Cum este primăvara? – Ce culoare are primăvara? Jocul didactic: <i>Mim.</i>	Copiii răspund la salutul profesorului. Copiii răspund la întrebări.
	Spuneți vesel/trist/ cu glas calm /sărind într-un picior/sărind cu mâinile în sus: <i>Vine primăvara!</i> Intonarea cântecului: <i>Vine, vine primăvara!</i> Înregistrare audio-video: tps://www.youtube.com/watch?v=bJ0ShmKjSvA	Utilizând diferite registre copii spun enunțul: <i>Vine primăvara!</i> Copiii fac un cerc, se iau de mâini, interpretează cântecul <i>Vine, vine primăvara!</i> utilizând mimica și gesturile.

<p>Realizarea sensului (Informează-te! Procesează informația!)</p>	<p>Conversația: – <i>Care sunt lunile de primăvară?</i> – <i>Când începe primăvara?</i> – <i>Ce dăruim primăvara?</i></p> <p>Cuvântul profesorului: În luna <i>martie</i> dăruim <i>mărțișoare</i>. Ele sunt de culoare roșie și albă. Mărțișorul e simbol al primăverii. Purtăm mărțișoarele la piept. Demonstrarea mărțișorului. Se învață cuvintele noi: <i>mărțișor, ață, a dăruim, a purta</i> prin metoda observației și demonstrației.</p> <p>Jocul didactic: <i>Telefonul fără fir</i>. Recepționează și transmite! De ex.: <i>eu am un mărțișor, el este din ață albă și roșie, mărțișorul este mic, eu port mărțișorul la piept.</i></p> <p>Jocul didactic: <i>Adevărat sau fals?</i> Profesorul spune enunțurile, iar copiii decid dacă sunt adevărate sau false. De ex.: <i>Primăvara începe la 1 martie. Mărțișorul este de culoare verde și albă. Dăruim mărțișoare iarna. Fac mărțișoare din ață albă și roșie. Purtăm mărțișoare la piept.</i></p> <p>Explozia stelară. <i>Întrebați și răspundeți! Ce? Cum? Când? Unde?</i></p> <p>Pauză dinamică: Cântecul: <i>Mărțișoare</i> Înregistrare audio-video: https://www.youtube.com/watch?v=ut-vAtgVAhVQ</p>	<p>Copiii răspund la întrebări: – <i>Lunile de primăvară sunt martie, aprilie, mai.</i> – <i>Primăvara începe la 1 martie.</i> – <i>Primăvara dăruim mărțișoare.</i></p> <p>Copiii percep la auz mesajul profesorului, examinează mărțișorul, asimilează cuvintele noi, repetă cuvintele în cor, apoi individual.</p> <p>Copilul recepționează enunțul spus de profesor la ureche și îl transmite colegului și așa mai departe. Se apreciază corectitudinea transmiterii mesajului de fiecare copil.</p> <p>Copiii ascultă atent și răspund verbal și/sau nonverbal dacă enunțurile sunt adevărate sau false (adevărat bat din palme, fals din picioare).</p> <p>Copiii formează dialoguri, folosind întrebările <i>Ce? Cum? Când?</i>. De ex.: – <i>Ce culoare are mărțișorul?</i> – <i>Cum este mărțișorul?</i> – <i>Când dăruim mărțișoare?</i> – <i>Unde purtăm mărțișoarele?</i> Se interpretează cântecul <i>Mărțișoare</i> fiind utilizată tehnica răspuns fizic total.</p>
---	--	---

	<p>Confecționarea măștișoarelor. Descrierea acestora.</p> <p>Joc didactic: <i>Microfonul magic</i>. Întrebați și răspundeți: <i>Pentru cine este acest măștișor?</i></p>	<p>Grupul de copii confecționează măștișoare. Fiecare copil va descrie în 3 – 4 enunțuri măștișorul confecționat.</p> <p>Modele: (a) <i>Eu am un măștișor. El este mic și frumos. Măștișorul este de culoare roșie și albă.</i> (b) <i>Acesta este un măștișor. El este din ață albă și roșie. Eu port măștișorul la piept.</i></p> <p>Se încenează dialoguri. Model: – <i>Irina, ce ai?!</i> – <i>(Eu) Am un măștișor.</i> – <i>Pentru cine este măștișorul?</i> – <i>Măștișorul este pentru bunica.</i></p>
<p>Reflecția (Comunică și decide! Apreciază!)</p>	<p>Propune copiilor să recite ritmic versurile din poezia <i>Un drag Măștișor!</i></p> <p>Jocul didactic: <i>Moșul cu pălărie</i>. Copilul la care se oprește pălăria va răspunde la cel puțin o întrebare: – <i>Ce este acesta?</i> – <i>Cum este măștișorul?</i> – <i>Când dăruim măștișoare?</i> – <i>Ce ai învățat nou azi?</i> – <i>A fost bine/A fost greu?</i></p> <p>Se fac totalurile activității. Evaluarea verbală. Se comentează activitatea fiecărui copil în cadrul activității. Se distribuie abțibilduri. <i>La revedere.</i></p>	<p>Recită ritmic versurile cunoscute: <i>Luna martie, iat-o! Plină e de dor, Mamei îi aduc în dar Un drag Măștișor!</i></p> <p>Copiii așezați în cerc, transmit pălăria, rostind versurile (fiecare cuvânt aparte): <i>Moșul are pălărie, Moșul nostru multe știe!</i> Apoi răspund la întrebările adresate.</p> <p>Copiii primesc feedback de la profesor, încheie abțibildurile în agendă. Copiii vor dăruii măștișoarele părinților, bunicilor. Copiii își i-au rămas-bun de la profesor. <i>La revedere!</i></p>

PROIECTAREA ORIENTATIVĂ A CONȚINUTURILOR DE ÎNVĂȚARE,

GRUPA MIJLOCIE

Unități tematiche Subiecte	Vocabular	Fenomene lingvistice	Intenții comunicative Acte de vorbire/Modele verbale	Activități de învățare
1. Să facem cunoștință!				
<i>I.1.</i> <i>Bună ziua!</i> <i>La revedere!</i>		Sunetul: [a] Diftongul: [ea]	Formule de salut la întâlnire și la despărțire: - <i>Bună dimineața!</i> - <i>Bună ziua!</i> Răspunsuri la salut: - <i>La revedere!</i> Formule de adresare: - <i>Natalia, bună dimineața!</i> - <i>Dan, bună ziua!</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și repetați. ● Exercițiu: Învățăm să ne salutăm. <i>Eu spun, tu repeți!</i> ● Joc didactic: <i>Hai să ne salutăm!</i> (copiii dau mâna și se salută). ● Lucrul în perechi. Alcătuți dialoguri după model: <i>Bună dimineața, Victor! Bună dimineața, Ana! La revedere, Victor! La revedere, Ana!</i> ● Joc didactic: <i>Telefonul defectat.</i> ● Audierea și reproducerea poeziei: <i>Bună dimineața!</i> ● Audierea cântecului: <i>Bună dimineața!</i> Reproducerea unui fragment cu mișcări.
<i>I.2. Cine ești tu?</i>	băiat, fată eu, tu a fi	Sunetele: [ă], [u] Pronumele personal, pers. I, II, singular Pronumele interogativ: <i>cine?</i> Verbul <i>a fi</i> , modul indicativ, timpul prezent, pers. I, II sing. afirmativ	Formule de prezentare (autoprezentare): - <i>Eu sunt Ana.</i> - <i>Eu sunt fată.</i> - <i>Eu sunt băiat.</i> Cererea de informații cu privire la o persoană: - <i>Cine ești tu?</i> - <i>Eu sunt Sandu.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și repetați. ● Lucrul în perechi. Întrebați și răspundeți după model: <i>Bună ziua! Eu sunt Sandu. Cine ești tu?</i> ● Joc didactic: <i>Pot să intru?</i> Copiii stau în cerc. Câțiva copii din afara cercului bat la ușă, pe rând (imaginar). <i>Boc, boc boc!</i> Toți copiii întreabă. <i>Cine ești (tu)? Coboc!</i> pilul răspunde. Dacă răspunde corect intră în cerc. ● Exercițiu. Spuneți după model: <i>Eu sunt Sergiu. Eu sunt băiat./Eu sunt Ana. Eu sunt fată.</i> ● Desenul: <i>Acesta sunt eu.</i> ● Ascultați și reproduceți poezia: <i>Să facem cunoștință.</i>

1.3. <i>Cine este el/ea?</i>	el, ea da, nu	Sunetul: [e] Pronumele personal, pers. III, singular Verbul <i>a fi</i> , modul indicativ, timpul prezent, pers. III, numărul singular, forma afirmativă și negativă	Formule de prezentare a cuiva: - <i>El este Dan.</i> - <i>Ea este Dana.</i> Cererea de informații cu privire la o persoană. Oferirea de răspunsuri verbale și nonverbale: - <i>El este Dan?</i> - <i>Da, el este Dan. Nu, el nu este Dan.</i> - <i>Ea este Dana?</i> - <i>Nu, ea nu este Dana. Ea este Elena.</i> - <i>Cine este el?</i> - <i>El este Dan.</i> - <i>Cine este ea?</i> - <i>Ea este Dana.</i> Identificări de persoane: - <i>Dan este băiat.</i> - <i>Dana este fată.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați, priviți imaginile și repetați. ● Exercițiu: <i>Eu arăt. Tu spui</i> (profesoara arată la un copil, iar copiii spun cine este). ● Lucrul în perechi: <i>Eu sunt Sandu. Cine ești tu?</i> ● Joc didactic: <i>Băiat sau fată?/El sau ea?</i> Ascultați pozițiile/sau priviți imaginile. Ridicați cartonașul cu DA, dacă propozițiile sunt adevărate și NU, dacă sunt false. ● Lucrul în grup (copiii stau în cerc și se prezintă). <i>Eu sunt Ana, el este Dan.</i> ● Joc didactic: <i>Ghici, cine este el/ea?</i> ● Vizionarea unui fragment de film și audierea cântecului: <i>Deschide urechea bine.</i> Înscenarea unei secvențe.
------------------------------	------------------	--	--	--

1.4. <i>Cine este la grădiniță?</i>	grădiniță, acasă prie- teni- mas- cote (câine, pisică)	Sunetul: [ț] Substantive proprii la cazul Nominativ Pronumele interogativ: <i>ce?</i> Substantive la cazul acuzativ cu prepoziția <i>la</i>	Identificări de persoane: - <i>Nicu este la grădiniță.</i> - <i>Alina este la grădiniță.</i> Cererea de informații cu privire la o persoană. Oferirea de răspunsuri verbale și nonverbale: - <i>Victor este la grădiniță?</i> - <i>Da, (el) este (la grădiniță).</i> - <i>Victoria este la grădiniță?</i> - <i>Nu, ea nu este (la grădiniță).</i> - <i>Nu, (nu) este.</i> - <i>Cine este la grădiniță?</i> - <i>Dan este la grădiniță.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați cu atenție și repetați. ● Exercițiu: Priviți imaginea. Spuneți cine și unde este. ● Joc didactic: <i>Da sa nu!</i> ● Alcătuiți dialoguri: Întrebați și răspundeți. <i>Cine este la grădiniță? Mihaela este la grădiniță.</i> ● Ascultați și repetați poezia: <i>Educatoarea.</i> ● Vizionați cântecul animat pentru copii <i>Alunelu, Alunelu, hai, la joc!</i> Imitarea unei secvențe.
2. Jucăriile mele				
2.1. <i>Eu am o mașină./ Ce ai tu?</i>	păpușă, urs, mașină a avea	Sunetul: [o] Articolul substantival nehotărât, numărul singular: <i>un, o</i> Verbul <i>a avea</i> , modul indicativ, timpul prezent, pers. I, II, numărul singular, forma afirmativă, negativă	Oferirea de informații despre propria persoană: <i>Eu am un urs.</i> <i>Eu nu am un urs.</i> Cererea de informații cu privire la un obiect. Oferirea de răspunsuri: - <i>Ce ai (tu)?</i> - <i>(Eu) am o un balon.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Ascultați și repetați. Trenul: <i>Tuc-tuc-tuc, te duc, te duc, te duc!</i> ● Exercițiu: Privește și numește. ● Joc didactic: <i>Semaforul.</i> Ascultați cuvintele. Ridicați cartonașul roșu când auziți <i>O</i> și cartonașul verde când auziți <i>UN.</i> ● Exercițiu: Priviți imaginile/cardurile cu imagini. Spuneți ce aveți și ce nu aveți. ● Înscenarea dialogurilor după model: <i>Tu ai un tren?/o păpușă?</i> ● Desenati și colorati: Uniți punctele și spuneți ce jucărie este. ● Ascultați și reproduceți poezia: <i>Jucăriile de Gr. Vieru.</i>

2.2. <i>Ana are o minge. / Ce are Dan?</i>	cub, minge, balon mare, mic	Sunetul: [u] Verbul <i>a avea</i> , modul indicativ, timpul prezent, pers. III, sg., forma afirmativă, negativă Pronumele interogativ <i>ce?</i> Acordul adjectivului cu substantivul: <i>cub mare – cub mic</i> <i>minge mare – minge mică</i>	Oferirea unei informații despre persoane: <i>Ion are un cub.</i> <i>Elena are o minge.</i> Cererea de informații cu privire la un obiect. Oferirea de răspunsuri: - <i>Ce are Ion?</i> - <i>Ion/(e) are un cub.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exerciții fonetice (umflarea balonului; imitarea zborului avionului etc.). ● Exerciții: Ascultați și încercați. Spuneți ce e mic și ce e mare. ● Exerciții: Ascultați, repetați și uniți. <i>Ce are Ana? Ce are Dan?</i> ● Lucrul în perechi. Întrebați și răspundeți (fiecărui copil are în mână o jucărie). <i>Ce ai?</i> ● Lucrul în grup: Spuneți ce jucărie aveți și ce jucărie are colegul (fiecărui copil are în mână o jucărie). <i>Eu am o minge, Irina are un cub.</i> ● Puzzle. Găsește/construiește jucăria.
2.3. <i>Cum este balonul?</i>	roșu, verde, galben	Sunetul: [e] Articolul substantival hotărât, numărul singular Acordul adjectivului cu substantivul	Identificări/descrieri de obiecte: - <i>balon albastru</i> - <i>minge roșie</i> - <i>cub galben</i> Cererea de informații cu privire la obiect. Oferirea de răspunsuri: - <i>Cum este balonul?</i> - <i>Balonul este galben.</i> - <i>Ai un balon galben?</i> - <i>Da, am balon galben./Nu, nu am un balon galben.</i> Descrierea obiectului: <i>Eu am o minge. Mingea este albastră.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exerciții: Numiți în cor obiectele de pe cartonașe. ● Exerciții: Priviți imaginile. Spuneți cine și ce are. ● Exerciții: Privește și numește! <i>Ce este? Cum este?</i> (se propun obiecte sau carduri cu imagini). ● Lucrul în perechi: Înscenarea dialogurilor după model. ● Exerciții: Ascultați și colorați. ● Audierea și reproducerea poeziei: <i>Jucăriile de Gr. Vieru</i>

2.4. <i>Eu am multe jucării!</i>	multe	Sunetul: [m] Substantive la numărul plural	Exprimarea cantității: <i>Eu am un balon.</i> <i>Eu am multe baloane.</i> Căutarea de informații cu privire la obiect. Oferirea de răspunsuri: - <i>Victor are o minge?</i> - <i>Da, Victor are o minge!</i> <i>Victor are multe mingi.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și repetați. ● Joc de memorie: <i>Ghici ce nu este?/Ce a dispărut.</i> ● Exercițiu: <i>Eu spun unu, tu spui multe.</i> ● Jocul didactic: <i>Jucăriile mele.</i> ● Înscenarea dialogurilor după model. ● Simulare: <i>Trenul</i> (trenul duce multe jucării de diferite culori). <i>Ce jucării sunt?</i> ● Poezia: <i>Trenule, trenuțele</i> de Liviu Deleanu. ● Audierea și reproducerea cântecului <i>Baloane colorate.</i>
3. Grădinița mea				
3.1. <i>Unde ești (tu)?</i>	sală	Sunetul: [s] Pronumele personal, pers. I, II, numărul singular Pronumele interogativ: <i>unde?</i> Prepoziția <i>în, la</i>	Căutarea de informații cu privire la persoană. Oferirea de răspunsuri: - <i>Unde ești (tu)?</i> - (Eu) sunt în sală. - <i>Victor; (tu) ești la grădiniță?</i> - Da, (eu) sunt la grădiniță. - Nu, (eu) nu sunt la grădiniță.	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și repetați. ● Exercițiu: Priviți imaginile. Spuneți cine și unde este. ● Lucrul în perechi: Înscenați dialoguri după model. ● Joc didactic: <i>Alo, unde ești?</i> ● Vizionați cântecul animat pentru copii: <i>Bună dimineața, dragă grădiniță</i>. Reproduceți un fragment. ● Ascultați și reproduceți poezia: <i>Noi suntem la grădiniță</i>.
3.2. <i>Unde este Sandu/Sandu/Sandu?</i>	curte, afară	Sunetul: [c] Pronumele personal, pers. III, numărul plural Prepoziția <i>în, la</i>	Căutarea de informații cu privire la o persoană. Oferirea de răspunsuri: - <i>Unde este Sandu?</i> - Sandu este în curte. - <i>Unde este Dana?</i> - Dana este afară. - <i>Victor este la grădiniță?</i> - Nu, Victor nu este la grădiniță, Victor este acasă.	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și reproduceți în cor. ● Exercițiu: Priviți imaginea. Întrebați și răspundeți. <i>Cine și unde este?</i> ● Joc didactic: <i>DA sau NU</i>. Ascultați propozițiile. Ridicați cartonașul cu DA, dacă propozițiile sunt adevărate și NU, dacă sunt false. ● Joc didactic: <i>De-a v-ați ascunselea</i>. ● Vizionați cântecul animat pentru copii <i>La grădiniță</i>. Răspundeți la întrebări.

3.3. <i>Ce este în sala de grupă?</i>	masă, scaun, covor	Sunetul: [r] Pluralul substantivelor Prepoziția în	Cererea de informații cu privire la obiecte. Oferirea de răspunsuri. Exprimarea cantității: - <i>Ce este în sala de grupă?</i> - În sala de grupă este o masă, un covor și multe scaune.	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și repetați. ● Joc didactic: <i>Cine numește mai repede</i>. Numiți obiectele din imagine. ● Exercițiu: Uniți imaginile. Spuneți ce este. ● Exercițiu: Completați desenul. ● Exercițiu: Priviți imaginea. Întrebați și răspundeți. <i>Ce este în sală?</i> ● Ascultați și memorați cântecul: <i>La grădiniță</i>. ● Colorați covorul conform sarcinii. ● Ascultați și reproduceți poezia: <i>Grădinița de copii</i>.
3.4. <i>Ce este pe masă?</i>	farfurie, lingură, ceașcă	Sunetul: [u] Prepoziția pe	Oferirea unei informații despre obiecte: <i>Pe masă este o farfurie și o ceașcă.</i> Cererea de informații cu privire la obiecte. Prezentarea de răspunsuri: - <i>Unde este farfuria?</i> - Farfuria este pe masă. - <i>Pe masă este o farfurie?</i> - Nu, pe masă sunt multe farfurii.	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și arătați. ● Exercițiu: Numiți obiectele din imagine. ● Exercițiu: Uniți prin săgeți elementele și numiți obiectele. ● Exercițiu: Priviți imaginea. Întrebați și răspundeți. <i>Ce este pe masă?</i> ● Lucrul în perechi: Improvizați dialoguri. <i>Unu sau multe?</i> ● Joc didactic: <i>Aranjăm masa</i>. ● Exercițiu: Colorați/ornamentați o farfurie/ceașcă. ● Ascultați și reproduceți poezia: <i>Ora mesei</i>.

<p>3.5. <i>Poftă bună!</i></p>	<p>pâine, apă, ceai, supă gustos a bea, a mân- ca</p>	<p>Sunetul: [m] Verbele: <i>a bea</i>, <i>a mânca</i>, modul indicativ, timpul prezent, pers. I, II, numărul singular. Modul imperativ Acordul adjectivului cu substantivul: <i>supă gustoasă</i></p>	<p>Cererea de informații cu pri- vire la obiecte. Prezentarea de răspunsuri. - <i>Ce mănânci?</i> - Eu mănânc supă. - <i>Ce bei?</i> - Eu beau apă/ceai. - <i>Natalia, ce mănânci?</i> - Eu mănânc pâine. - <i>Ce bea Ana?</i> - Ana bea apă. Oferirea de informații despre propria persoană: <i>Eu mănânc supă. Eu beau apă.</i> Oferirea de informații despre altcineva: <i>Victor mănâncă supă. Supa este gustoasă. Dana bea apă.</i> Exprimare de urări: <i>Poftă bună!</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați cu atenție și repetați. ● Joc didactic de memorie: Cartonașele vii. Numiți obiectele de pe cartonașe. ● Exercițiu: Priviți imaginile. Spuneți cine și ce mănâncă la grădiniță. ● Lucrul în perechi. Întrebați și răspundeți: <i>Ce mănânci?</i> ● Ascultați și reproduceți poezia <i>Pâinea</i> de Gr. Vieru. ● Ascultați un fragment din povestea <i>Trei urși</i>, recunoașteți personajele. ● Lucrul în grup: Creați un colaj din imagini pe tema: <i>Ce avem pe masă.</i>
--------------------------------	---	---	---	--

4. Eu și familia mea			
4.1. <i>Cine este acesta/aceasta?</i>	mamă, tată, bunic, bunică acesta, aceasta	Sunetul: [ă] Articolul substantival hotărât, numărul singular Pronumele demonstrativ: <i>acesta, aceasta</i>	Identificări de persoane: - <i>Acesta este tata.</i> - <i>Aceasta este mama.</i> Cererea și oferirea de informații despre alte persoane: - <i>Cine este acesta?</i> - <i>Acesta este tata.</i> - <i>Cine este aceasta?</i> - <i>Aceasta este bunica.</i>
4.2. <i>Cum este mama/tata?</i>	bun, frumos	Sunetul [n] Pronumele posesiv: <i>meu, tău, mea, ta</i> Acordul adjectivului cu substantivul: - <i>mama mea</i> - <i>tatăl meu</i> - <i>mamă frumoasă</i> - <i>bunică bună</i> Topica adjectivului	Identificări de persoane: <i>Mama mea este frumoasă.</i> <i>Tata este bun.</i> Cererea de informații cu privire la o persoană. Prezentarea răspunsului: - <i>Mama ta este frumoasă?</i> - <i>Da, mama mea este frumoasă.</i> - <i>Bunicul tău este bun?</i> - <i>Da, bunicul meu este bun.</i>
			<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Să repetăm în cor. ● Exercițiu: Priviți imaginea. Recunoașteți membrii familiei. Întrebați și răspundeți după model. ● Joc didactic de memorie: Priviți imaginea. <i>Cine nu este acasă?</i> ● Exercițiu: Luați o fotografie a familiei. Numiți membrii familiei după model: <i>Acesta este tata./Aceasta este mama./Acesta sunt eu.</i> ● Poezia-joc: <i>Iată bunica, iată bunicul....</i> ● Exercițiu: Ascultați și reproduceți cântecul: <i>Familia.</i>
			<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și încercați. ● Exercițiu: Priviți imaginea. Întrebați și răspundeți după model: <i>Cine este acesta/aceasta?</i> ● Joc didactic: <i>Eu arăt, tu spui.</i> ● Colorați imaginea. Recunoaște membrii familiei. ● Audierea poeziilor despre mama: <i>Mama mea; Multe mame sunt pe lume</i> de Gr. Vieru. ● Vizionați cântecul animat pentru copii: <i>Familia mea.</i> Răspundeți la întrebări.

4.3. <i>Ce este mama/tata?</i>	medic, șofer, polițist	Sunetul [t] Propoziția enunțiativă Propoziția interogativă	Oferirea de informații despre propria persoană <i>Mama mea este medic.</i> <i>Tatăl meu este șofer.</i> Cererea și oferirea de informații despre alte persoane: - <i>Ce este tata?</i> - <i>Tata este șofer.</i> - <i>Ce este mama?</i> - <i>Mama este medic.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Joc fonetic: Auziați și bateți din palme când auziți sunetul [t]; ● Exercițiu: Priviți imaginile. Spuneți ce profesie are fiecare persoană. ● Exercițiu: Improvizați dialoguri după model. ● Joc didactic: <i>Ghici profesia.</i> ● Lucrul în perechi: <i>Mama mea e medic, dar a ta?</i> ● Joc didactic: Loto/Carduri cu imagini. Ascultați și găsiți imaginea care reprezintă o profesie. ● Ascultați și reproduceți poeziile: <i>Cine și ce face, Mama mea e doctoriță</i> de Gr. Vieru.
4.4. <i>Câți ani ai?</i>	unu, doi, trei, patru, cinci	Sunetul: [o] Numerele cardinale: <i>1 – 5</i>	Cererea de informații cu privire la persoane. Expri- marea cantității: - <i>Câți ani ai?</i> - (Eu) am șase ani. - <i>Tu ai cinci ani?</i> - Da, eu am cinci ani./Nu, eu nu am cinci ani. Oferirea de informații despre propria persoană: <i>Eu sunt Corina. (Eu) Am cinci ani.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și roștiți numărul corect. ● Joc didactic: Să numărăm împreună. ● Exercițiu: Numărați, uniți și spuneți câte obiecte sunt. ● Exercițiu: Priviți imaginile. Spuneți câte obiecte sunt. ● Lucrul în perechi: Întrebați și răspundeți. <i>Câți ani ai?</i> ● Exercițiu: Priviți imaginea și răspundeți la întrebări. ● Simulare: <i>Trenuțul</i> (duce jucării, baloane de diferite culori). Hai să numărăm! ● Numărătoarea: <i>Unu, doi, trei/ Strângem flori de tei.</i> ● Desenați atâtea baloane câți ani aveți. ● Intonarea și mimarea cântecului: <i>Eu am zece degetele.</i>

5. Camera mea			
5.1. <i>Ce este în cameră?</i>	came- ră, pat, dulap	Sunetul [v] Pluralul substantive- lor: o – două, un – două Conjuncția și	<p>Cererea de informații cu privire la obiecte. Prezentarea de răspunsuri.</p> <p>Enumerarea obiectelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ce este în cameră?</i> - În cameră este un pat și un dulap. - <i>Ce este în cameră?</i> - În cameră este o masă și două scaune.
5.2. <i>Ce este în dulap?</i>	căma- șă, rochie, tricou, panta- loni, pantofi	Sunetele: [m, z] Grupul de sunete [chi] Propoziția interogativă Propoziția enunțiativă	<p>Cererea de informații cu privire la obiecte, oferirea de răspunsuri. Enumerarea de obiecte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ce este în dulap?</i> - În dulap este o cămașă, pantaloni și cizme. - <i>Ce are Ana în dulap?</i> - Ana are (în dulap) o rochie. - <i>Ce are Dan în dulap?</i> - Dan are (în dulap) un tricou și pantaloni.
<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Priviți imaginile/obiectele. Ascultați și repetați. ● Exercițiu: Uniți prin linii părțile aceluiași obiect. Spuneți ce este. ● Joc didactic: <i>Eu spun una, tu spui două.</i> ● Exercițiu: Ascultați și încercați. ● Lucrul în perechi. Improvizati dialoguri: <i>Ce este în camera ta?</i> ● Joc de memorie: <i>Este/nu este.</i> Numiți obiectele care au dispărut. ● Construiți un colaj cu tema: <i>Camera mea.</i> 			
<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Numiți în cor obiectele de pe cartonaș. ● Exercițiu: Priviți imaginea. Ascultați enunțurile. Decideți dacă sunt adevărate (A) sau false (F). ● Descrieți imaginile: Spuneți ce este în dulap. ● Însenați dialoguri după model. ● Ascultați și reproduceți poezia: <i>Cămașa.</i> ● Desenați/colorați hainele din imagine. ● Lucrul în grup. Colaj: <i>Ce are păpușa în dulap?</i> 			

5.3. <i>Cum este rochia/tricoul?</i>	alb, albastru, negru	Sunetul: [l] Acordul substantivului cu adjectivul	Cererea de informații cu privire la un obiect, prezentarea răspunsului verbal sau nonverbal: - <i>Tu ai un tricou?</i> - Da, eu am un tricou. - <i>Cum este tricoul?</i> - Tricoul este roșu./Tricoul este mare. Descrierea obiectului: <i>Eu am o rochie. Rochia este frumoasă.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și alegeți. ● Exercițiu: Corelați imaginile. ● Joc didactic: <i>Numește ce vezi.</i> ● Exercițiu: Priviți imaginile. Găsiți intrusul. ● Lucrul în perechi: Întrebați și răspundeți. ● Joc didactic: <i>Ghici cine este?</i> Descrieți haina unui coleg după model. ● Lucrul în grup: <i>Eu am un tricou verde. Ce ai tu?</i> ● Lucrul în grup. Creați un colaj de imagini pe tema: <i>Dulapul meu/Dulapul lui Sandu.</i>
5.4. <i>Cine, ce îmbracă?</i>	a îmbrăca a încălța	Sunetul: [î] Verbele: <i>a îmbrăca,</i> <i>a încălța,</i> modul indicativ, timpul prezent	Oferirea de informații despre propria persoană: - <i>Eu îmbrac rochia.</i> Cererea de informații cu privire la persoane. Răspuns la cerere: - <i>Cine îmbracă rochia?</i> - Natalia îmbracă rochia. Cererea de informații cu privire la obiecte. Răspuns la cerere: - <i>Natalia, ce îmbraci?</i> - Eu îmbrac rochia. - <i>Ce îmbracă Dinu?</i> - Dinu îmbracă un tricou. - <i>Ce încălță Dana?</i> - Dana încălță pantofii.	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și încercuți imaginea. ● Exercițiu: Eu spun una, tu spui multe. ● Joc didactic: <i>Eu arăt, tu spui!</i> ● Priviți imaginea. <i>Spuneți cine și ce face.</i> ● Joc didactic: <i>Ghici cine este?</i> ● Priviți imaginile. Întrebați și răspundeți după model: (<i>Ce face Sorina? Sorina îmbracă cămașa.</i>) ● Lucrul în perechi: Întrebați și răspundeți după model.

6. Îmi plac fructele și legumele			
6.1. Coșul cu fructe	măr, pară, prună, coș	Sunetul [r] Pluralul substantivelor: o – două, un – două Propozițiile interogative	Solicitare de informații cu privire la un obiect. Oferirea de răspunsuri verbale și nonverbale. Enumerarea: - Ce ai? - (Eu) am un măr. (Eu) am două pere. - Ce este în coș? - În coș este o pară și două prune.
6.2. Cum sunt fructele?	dulce	Sunetul [c] Acordul adjectivului cu substantivul: - măr dulce - mere dulci Acordul adjectivului cu substantivul	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și repetați împreună. ● Exercițiu: Continuați desenele. Spuneți ce este în imagine. ● Joc didactic: <i>Priviți imaginile</i>. Ridicați cartonașul cu DA, dacă propozițiile sunt adevărate și cel cu NU, dacă sunt false. ● Joc didactic: <i>Eu spun una, tu spui multe</i>. ● Exercițiu: Priviți imaginea. Spuneți ce fructe sunt. (De ex.: <i>În coș este un măr și două prune</i>). ● Lucrul în perechi. Întrebați și răspundeți (fiecare copil are în mână un fruct). <i>Ce ai? Dar tu ce ai?</i> ● Construiți puzzle. Fructe. ● Ascultați și reproduceți un fragment din poezia: <i>Mărul</i>. ● Lucrul în grup: Creați un colaj din imagini la tema: <i>Coșul cu fructe</i>.
		Solicitare de informații cu privire la un obiect. Oferirea de răspunsuri. - <i>Mărul este dulce?</i> - Da, mărul este dulce. - <i>Para este gustoasă?</i> - Da, para este gustoasă. Descriere de obiecte: <i>Eu am un măr. Mărul este dulce./Eu am un măr dulce.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și repetați în cor. ● Exercițiu: Priviți imaginile. Spuneți cum sunt fructele. ● Lucrul în perechi. Întrebați și răspundeți (fiecare copil are în mână un fruct). <i>Ce este? Cum este?</i> ● Joc didactic: <i>Grupați fructele</i> (după mărime, culoare). <i>Ce e mare, ce e mic? Ce e roșu? Ce e verde?</i> ● Joc didactic: <i>Ghici ce este?</i> ● Numiți și colorați fructele din imagine. ● Ascultați și memorați poezia: <i>Fructele toamnei</i>.

6.3. <i>Coșul cu legume</i>	roșie, morcov, cartof, ceapă	Sunetul [r] Pluralul substantivelor (o – două, un – doi): <i>o roșie – două roșii</i> <i>un cartof – doi cartofi</i>	Cererea de informații privind identificarea unui obiect. Răspuns la solicitare. Enumerare: - <i>Ce ai?</i> - Eu am un cartof./Eu am două roșii. - <i>Ce este în coș?</i> - În coș este o ceapă și doi cartofi.	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și repetați. <i>În coș sunt...</i> ● Exercițiu: Spuneți ce legume sunt în imagine. Uniți-le cu umbra lor. ● Joc didactic: <i>Eu spun una, tu spui multe (doi/două).</i> ● Exercițiu: Priviți imaginea. Spuneți ce legume și câte sunt în coș. ● Joc didactic: <i>Numiți și colorați legumele din imagine.</i> Spuneți ce culoare are fiecare legumă. ● Construiți puzzle. <i>Legumele.</i> ● Exercițiu: Vizionați cântecul animat pentru copii: <i>Cântecul legumelor</i>. Răspundeți la întrebări. ● Lucrul în grup: Creați un colaj din imagini la tema: <i>Coșul cu legume.</i>
6.4. <i>Cum sunt legumele?</i>	gustos	Sunetul [g] <i>Articolul substantival hotărât, numărul sg., pl.</i> <i>Acordul adjectivului cu substantivul:</i> - <i>morcov gustos</i> - <i>mere dulci</i> <i>Propoziții interogative</i>	Cererea de informații privind identificarea/descrierea unor obiecte. Oferirea răspunsului: - <i>Roșia este roșie?</i> - Da, roșia este roșie. - <i>Roșiile sunt gustoase?</i> - Da, roșiile sunt gustoase.	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și repetați cum sunt legumele. ● Exercițiu: Priviți imaginile. Găsiți intrusul. ● Joc didactic: <i>Grupați fructele după culori.</i> ● Joc didactic: <i>Săculețul fermecat</i>. Extrageți din săculeț o legumă. Întrebați și răspundeți. ● Exercițiu: Modelăm legume din hârtie/plastilină/lut. ● Exercițiu: Ascultați și reproduceți poezia: <i>Morcovul</i>.

6.5. <i>Mănânc fructe și legume</i>	a mân- ca	Sunetul [m] Verbul <i>a mânca</i> la modul indicativ, timpul prezent, pers. I, II, III	Solicitare de informații cu privire la obiecte. Oferește de răspunsuri. - <i>Ce mănânc?</i> - Eu mănânc castraveți. - <i>Ce mănâncă Dan?</i> - Dan mănâncă mere roșii. - <i>Ce mănâncă Alina?</i> - Alina mănâncă morcov.	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Uniți jumătățile și numiți legumele și fructele. ● Joc didactic: <i>Cine mai repede</i>. Strângeți legumele/fructele din coș. Numiți-le. ● Exercițiu: Priviți imaginile. Răspundeți la întrebări. <i>Cine și ce mănâncă?</i> ● Exercițiu: Întrebați și răspundeți după model. <i>Ce mănânci?</i> ● Lucrul în grup. Întrebați și răspundeți: <i>Eu mănânc roșii, dar tu?</i> ● Ascultați și repetați poezia: <i>Mărul</i>.
7. Animale și păsări				
7.1. <i>Animale de lângă casă</i>	vacă, capră, cal	Sunetul [c] Acordul adjectivului cu substantivul: - <i>cal mare</i> - <i>cal mic</i>	Cererea de informații privind identificarea unei ființe. Răspuns la solicitare: - <i>Ce este acesta?</i> - Acesta este un cal. - <i>Calul este mare?</i> - Da, calul este mare.	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați numele animalului și găsiți imaginea corespunzătoare. ● Exercițiu: Numiți ce vedeți în imagine (animale mari și mici). ● Exercițiu: Ascultați și colorați. Spuneți ce este. ● Exercițiu: Priviți imaginea. Însenați dialoguri după model: <i>Ce este acesta? Este mare sau mic?</i> ● Ascultați și memorați poezia în curtea bunicii. ● Vizionați cântecul animat pentru copii: <i>Animalele</i>. Răspundeți la întrebări.

7.2. <i>Pisica mea/câinele meu</i>	pisică, câine	Sunete onomatopoeice: <i>miau-miau, ham-ham</i> Acordul adjectivului cu substantivul: - <i>pisica mea</i> - <i>câinele meu</i>	Cererea și oferirea de informații privind identificarea unei ființe. - <i>Tu ai o pisică?</i> - Da, eu am o pisică. - <i>Pisica este mică?</i> - Da, pisica este mică. Descrierea unei ființe. <i>Eu am o pisică. Ea este mică și albă. Pisica mănâncă carne.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și încercuiți. ● Exercițiu: Priviți imaginile. Ascultați, uniți și spuneți. <i>Ce mănâncă pisica/câinele?</i> ● Lucrul în perechi. Întrebați și răspundeți după model: <i>Tu ai o pisică/un câine? Ce mănâncă?</i> ● Exercițiu. Continuați: <i>Eu am un câine. El este....</i> ● Exercițiu: Completați desenul. ● Ascultați și vizionați cântecul animat pentru copii <i>Șoarecele și pisica</i>. Reproduceți o strofă din cântec.
7.3. <i>Păsările din curte</i>	cocoș, găină, pui	Sunetul [o] Acordul adjectivului cu substantivul: - <i>cocoș mare</i> - <i>pui mic</i> Propoziții simple/modele verbale.	Cererea și oferirea de informații cu privire la o ființă: - <i>Ce este acesta?</i> - Acesta este un cocoș. Solicitarea și prezentarea unor informații scurte despre ființe: - <i>Cocoșul este mare sau mic?</i> - Cocoșul este mare. Descrierea unei vietăți: <i>Bunica are un cocoș. El este mare și frumos.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și repetați în cor. ● Exercițiu: Ascultați și încercuiți. ● Exercițiu: Priviți imaginile. Găsiți intrusul. ● Joc-pantomimă: <i>Ghici cine vine la noi</i> (copii prin mimică și gesturi arată o pasăre). ● Lucrul în perechi. Întrebați și răspundeți după model. ● Exercițiu: Priviți imaginea. Descrieți păsările din curte. ● Vizionați cântecul animat pentru copii: <i>Șade rața pe butoi</i>. Reproduceți un fragment din cântec.

7.4. <i>Animale din pădure</i>	vulpe, urs, iepure	Sunetul [p] Propoziții simple enunțative și interogative.	Cererea și oferirea de informații cu privire la o ființă: - <i>Cine este acesta?</i> - Acesta este un lup. - <i>Iepurele este mare sau mic?</i> - Iepurele este mic.	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și găsiți imaginea. ● Exercițiu: Arătați și numiți animalele. ● Exercițiu: Încercuți cu roșu animalele din curtea voastră și cu verde – animalele din pădure. ● Joc didactic: <i>Ghici cine vine</i>. ● Joc didactic: <i>Mare-mic</i> (lupul este mare, iepurele este mic). ● Joc didactic: <i>Ghici, cine este?</i> ● Lucrul în perechi. Întrebați și răspundeți după model. ● Vizionați cântecul animat pentru copii: <i>În poiana din pădure</i>. Reproduceți un fragment din cântec. ● Teatrul de masă. Audierea unui fragment din povestea <i>Mănușa</i> cu ajutorul reperelor (imagini, medalioane, plan).
8. Patria mea – Republica Moldova				
8.1. <i>Eu locuiesc în Republica Moldova</i>	Republica Moldova a locui	Sunetul [p] Verbul <i>a locui</i> , modul indicativ, timpul prezent, pers. I, III	Formule de prezentare (autoprezentare): <i>Eu sunt Ana.</i> <i>Eu locuiesc în Republica Moldova.</i> Formule de prezentare a cuiva: <i>El este Dinu.</i> <i>Dinu locuiește în Moldova.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și repetați. ● Lucrul în perechi: Alcătuiți dialoguri după model. ● Exercițiu: Uniți punctele. Descoperiți Moldova (harta Republicii Moldova). ● Lucrul în grup: <i>Eu locuiesc în Republica Moldova, dar tu?</i> ● Ascultați și repetați poezia: <i>Moldova</i>. ● Ascultați cântecul: <i>Plaiul meu</i>. Reproduceți un fragment. ● Lucrul în grup: Creați un colaj din imagini tematice.

8.2. <i>Am un plai ca din poveste</i>	poezie cântec a cânta	Sunetul [p] Verbul <i>a cânta</i> , modul indicativ, timpul prezent, pers. I, III	Descriere: <i>Moldova este frumoasă.</i> Formule de prezentare (autoprezentare): <i>Eu sunt Ana. Eu cânt un cântec.</i> <i>Eu sunt Dan. Eu spun/re-cît o poezie.</i> Formule de prezentare a cuiva: <i>El este Sergiu. El cântă un cântec.</i> Cererea și oferirea de informații cu privire la un fapt: - <i>Ce cântă Dan?</i> - Dan cântă un cântec.	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și repetați în cor. ● Lucrul în perechi: Improvizați dialoguri după model. ● Exercițiu: Ascultați poezia. Despre ce este? ● Vizionați cântecul animat pentru copii: <i>Hora veseliei</i>. Reproduceți cu mișcări un fragment din cântec. ● Interpretați o secvență din dansul popular: <i>Hora veseliei</i>. ● Desenați/colorați un urciur.
8.3. <i>Sărbători și tradiții: Anul Nou, Mărțișorul</i>	Anul Nou, Moș Crăciun, brad mărțișor	Sunetul [m] Propoziții interogative și enunțative	Cererea și oferirea de informații cu privire la o ființă. Identificarea de ființe: - <i>Cine este acesta?</i> - Acesta este Moș Crăciun. Cererea și oferirea de informații cu privire la un obiect: - <i>Ce este în sală?</i> - În sală este un brad. - <i>Ce ai?</i> - Eu am un mărțișor.	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și arătați. ● Lucrul în perechi: Întrebați și răspundeți. ● Alcătuiți dialoguri: În așteptarea Anului Nou. ● Modelați/colorați globuri pentru pomul de Crăciun. ● Joc didactic: <i>Împodobirea pomului de Crăciun</i>. ● Exercițiu: Ascultați și reproduceți un fragment din poezia: <i>Anul Nou</i>. ● Confeționați un mărțișor. ● Exercițiu: Ascultați/Vizionați cântecul animat: <i>Mărțișorul</i>. Reproduceți cu mișcări un fragment din cântec. ● Lucrul în grup: Creați un colaj din imagini tematice: <i>Anul Nou, Mărțișorul</i>.

8.4. Din folclorul copiilor		Sunetul [p]	<p>Cererea și oferirea de informații cu privire la obiecte, persoane.</p> <p>Descrierea în 1-2 enunțuri de obiecte, persoane.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Exercițiu: Ascultați și repetați. ● Răspundeți la întrebări după model. ● Ascultați și memorizați jocuri populare verbale din folclorul copiilor: <i>Luci soare, luci...</i> ● Ascultați și reproduceți cântecul – dans: <i>Alunelu, Alunelu, hai la joc!</i> ● Lucrul în grup: Creați un colaj din imagini tematice.
-----------------------------	--	-------------	---	---

Procesare computerizată: *Svetlana Cersac*

Com. 5921

Întreprinderea de Stat Firma Editorial-Poligrafică

„*Tipografia Centrală*”

MD-2068, Chișinău, str. Florilor, 1